

SYSTEM INFORMATYCZNY LASÓW PAŃSTWOWYCH

ZESZYT – P 3

PROGRAM ACER v. 2.24 PLANOWANIE POZYSKANIA DREWNA

Podręcznik
użytkownika

Warszawa – listopad 2002

Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych

Opracował zespół w składzie:

Anna Paszkiewicz (FK4÷FK7, KP6÷KP7); Irena Hoffer (GT1÷GT9, P1); Jerzy Jaszczyk (GT8, LAS1÷LAS2); Artur Królicki (LAS3÷LAS6), Mariusz Błasiak (KP1÷KP5, REJ1÷REJ2, REJ4); Marek Jaskólski (P3); Wojciech Górka (II÷I5); Krzysztof Taraszkiewicz (P2); Artur Andrzejewski (opracowanie komputerowe, REJ1÷REJ4); Jacek Gałuszka (ADM2); Zbigniew Grózdź (ADM1); Tadeusz Nadolny (P4÷P6); Jacek Krzyżanowski (P2); Krzysztof Jarosz (redaktor I-szej edycji), Stanisława Linhard (FK1÷FK3); Paweł Pogoda (korekty LAS1÷LAS5)

Spis treści

1. WSTĘP	1
2. ŚRODOWISKO PROGRAMU ACER	2
3. ROZPOCZĘCIE PRACY	3
4. SZACUNKI BRAKARSKIE.....	6
4.1. DRUKI RAPTULARZA TERENOWEGO SZACUNKÓW BRAKARSKICH.....	7
4.2. WPROWADZANIE OPISU DRZEWOSTANU	13
4.3. WPROWADZANIE DRZEW WG SZTUK	20
4.3.1. <i>WPROWADZANIE GATUNKU .....</i>	<i>21</i>
4.3.2. <i>WPROWADZANIE LICZBY DRZEW I WYSOKOŚCI .....</i>	<i>21</i>
4.3.3. <i>WPROWADZANIE UDZIAŁU PROCENTOWEGO .....</i>	<i>23</i>
4.3.4. <i>WPROWADZANIE PRZECIĘTNEJ PIERŚNICY I WYSOKOŚCI.....</i>	<i>23</i>
4.3.4.1. <i>Wprowadzanie przeciętnej wysokości .....</i>	<i>24</i>
4.3.4.2. <i>Wprowadzanie przeciętnej pierśnicy .....</i>	<i>25</i>
4.3.5. <i>WPROWADZANIE DYSPOZYCJI O PRZELICZANIU GATUNKU.....</i>	<i>25</i>
4.4. WPROWADZANIE DRZEW WG MASY SORTYMENTÓW	26
4.5. PRZEGLĄDANIE SZACUNKÓW.....	27
4.6. KOREKTA I KASOWANIE SZACUNKÓW	33
4.6.1. <i>KOREKTA SZACUNKÓW.....</i>	<i>34</i>
4.6.2. <i>KASOWANIE SZACUNKÓW.....</i>	<i>34</i>
4.7. TRANSFER SZACUNKÓW BRAKARSKICH.....	35
4.7.1. <i>IMPORT DANYCH Z REJESTRATORA.....</i>	<i>36</i>
4.7.2. <i>EKSPORT DANYCH DO REJESTRATORA.....</i>	<i>37</i>
4.8. PARAMETRY TECHNICZNE.....	40
4.8.1. <i>WSPÓŁCZYNNIKI KOREKCYJNE .....</i>	<i>41</i>
4.8.2. <i>ŚREDNICE DLA DREWNA SPECJALNEGO KLAS WAI I WBI .....</i>	<i>42</i>
4.8.3. <i>WYMAGANIA TECHNICZNE DLA DREWNA IGLASTEGO.....</i>	<i>43</i>
4.8.4. <i>WYMAGANIA TECHNICZNE DLA DREWNA LIŚCIASTEGO .....</i>	<i>44</i>
4.9. PRZELICZANIE SZACUNKÓW BRAKARSKICH.....	45
4.10. PRZESUNIĘCIE NA ROK NASTĘPNY	46
5. PLANOWANIE	47
5.1. METODA RĘCZNA.....	48
5.2. METODA OPTIMALIZACYJNA.....	51
5.2.1. <i>ROZMIAR UŻYTKOWANIA .....</i>	<i>52</i>
5.2.2. <i>MOŻLIWOŚCI ZBYTU DREWNA .....</i>	<i>53</i>
5.2.3. <i>URUCHOMIENIE METODY OPTIMALIZACYJNEJ .....</i>	<i>54</i>
5.2.4. <i>USUWANIE SPRZECZNOŚCI W METODZIE OPTIMALIZACYJNEJ .....</i>	<i>56</i>

5.3. WYBÓR PLANU POZYSKANIA.....	57
6. RAPORTY	60
6.1. RAPORTY Z SZACUNKÓW BRAKARSKICH.....	62
6.1.1. GATUNKI W KLASACH WYMIAROWYCH.....	63
6.1.2. GATUNKI.....	65
6.1.3. GRUPY I KATEGORIE CZYNNOŚCI	66
6.1.4. LISTA POZYCJI WG ADRESÓW/GRUP CZYNNOŚCI.....	67
6.1.5. GATUNEK W D-STANACH/GRUPACH CZYNNOŚCI.....	69
6.1.6. GATUNEK WG K.JW NA POZYCZACH.....	70
6.2. RAPORTY Z PLANU POZYSKANIA.....	75
6.2.1. GATUNKI W KLASACH WYMIAROWYCH.....	77
6.2.2. LISTA POZYCJI W PLANIE	78
6.2.3. OKŁADKA WNIOSKU CIĘĆ.....	79
6.2.4. SZCZEGÓŁOWY WNIOSEK CIĘĆ.....	81
6.3. RAPORTY ZESTAWIAJĄCE PRACOCHLONNOŚCI I KOSZTY.....	82
6.3.1. KOSZTY POZYSKANIA I ZRYWKI.....	83
6.3.2. STOPNIE TRUDNOŚCI I WSPÓŁCZYNNIKI UTRUDNIENI.....	84
6.3.3. PRACOCHLONNOŚĆ POZYSKANIA I ZRYWKI	85
6.3.4. ZESTAWIENIE ZRYWKI I PODWOZU DLA POZIOMU LEŚNICTWA.....	87
6.4. RAPORT ZESTAWIAJĄCY POZYCJE O OGRANICZONEJ DOSTĘPNOŚCI.....	88
6.5. RAPORT O ŚREDNIOWAŻONYCH CENACH DREWNA.....	89
6.6. RAPORTY Z ANALIZY PILNOŚCI CIĘĆ.....	89
6.7. RAPORTY Z SYSTEMU LAS	92
6.7.1. PRZEGLĄD OGÓLNEJ INFORMACJI O POZYCJI PLANU	92
6.7.2. PRZEGLĄD CZYNNOŚCI.....	94
6.7.3. PRZEGLĄD PRODUKTÓW.....	95
6.7.4. PRZEGLĄD INFORMACJI DODATKOWYCH.....	96
7. INNE OPERACJE UŻYTKOWNIKA	97
7.1. KOREKTA CENNIKA	98
7.2. PRZEGLĄDANIE CENNIKA.....	99
7.3. KONTROLE LOGICZNE	99
7.4. KASOWANIE BLOKAD BAZY ACERA.....	100
7.5. STEROWANIE OBLICZENIAMI PRACOCHLONNOŚCI I KOSZTÓW.....	102
7.6. PARAMETRY WYDRUKU	105
7.7. USUNIĘCIE ZBIORÓW Z ZESTAWIENIAMI	106
7.8. WYDRUK INSTRUKCJI UŻYTKOWNIKA.....	106
8. FUNKCJE DOSTĘPNE JEDYNIEM DLA ADMINISTRATORA PROGRAMU ACER.....	107
8.1. IMPORT DANYCH Z SYSTEMU LAS.....	108
8.2. DODATKOWY IMPORT Z SYSTEMU LAS	110

8.3. PRZEKAZANIE PLANÓW ACER DO SYSTEMU LAS	110
8.3.1. <i>PROCEDURA PRZEKAZANIA PLANÓW .....</i>	<i>111</i>
8.3.2. <i>KONTROLE ZWIĄZANE Z PRZEKAZYWANIEM PLANÓW.....</i>	<i>112</i>
8.3.3. <i>PRZEKAZYWANIE PRODUKTÓW .....</i>	<i>113</i>
8.3.4. <i>PRZEKAZYWANIE CZYNNOŚCI.....</i>	<i>114</i>
8.3.5. <i>PRZEKAZYWANIE ZRYWKI I PODWOZU .....</i>	<i>114</i>
8.3.6. <i>ZMIANY W PRZEKAZANYCH POZYCJACH.....</i>	<i>115</i>
8.4. EKSPORT PLANÓW DO RDLP.....	115
8.5. ZARZĄDZANIE UŻYTKOWNIKAMI	116
8.6. DEAUTORYZACJA UŻYTKOWNIKÓW.....	117
8.7. TWORZENIE KOPII ARCHIWALNYCH	120
8.8. KASOWANIE LOGU TRANSAKCJI.....	120
8.9. PRZEDADRESOWANIE	120
8.10. KASOWANIE SZACUNKÓW – CAŁY ROK.....	123
8.11. PRACA Z BAZĄ TESTOWĄ.....	123
9. WYKAZ POLECEŃ PROGRAMU ACER	125
10. INSTALACJA NOWYCH WERSJI.....	128
11. STOSOWANIE KLAWISZY FUNKCYJNYCH	129
12. WYKAZ ZMIAN PROGRAMU ACER OD WERSJI 2.0	130
12.1. WERSJA 2.0.....	130
12.2. WERSJA 2.10.....	130
12.3. WERSJA 2.20.....	131
12.4. WERSJA 2.22.....	131
12.5. WERSJA 2.24.....	132
13. METODY LICZENIA PLANOWANYCH KOSZTÓW	133
13.1. METODA WSPÓŁCZYNNIKOWA.....	133
13.2. METODA STOPNI TRUDNOŚCI.....	137
14. WYBRANE ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE.....	139
14.1. BŁĘDY LOGICZNE WYKRYWANE PODCZAS PRZEKAZANIA PLANU	139
14.2. PRZEKAZYWANIE CZYNNOŚCI POMIĘDZY ACER A SYSTEMEM LAS	142
SPIS EKRAŃÓW	A
SPIS TABEL	E
SPIS RYSUNKÓW	G

W cyklu podręczników dotyczących obsługi programów wchodzących w skład Systemu Informatycznego Lasów Państwowych opisano następujące zagadnienia:

Administrowanie:

Zeszyt ADM-1 Ogólne zasady komunikacji z systemem LAS

Zeszyt ADM-2 Podstawy administracji systemem operacyjnym HPUX oraz bazami danych

Finanse i księgowość:

Zeszyt FK-1 Wprowadzanie danych stałych

Zeszyt FK-2 Ewidencja procesów gospodarczych

Zeszyt FK-3 Analiza zobowiązań i należności

Zeszyt FK-4 Rozliczanie usług wewnętrznych

Zeszyt FK-5 Zamykanie okresów obrachunkowych

Zeszyt FK-6 Prowadzenie ewidencji pozabilansowej

Zeszyt FK-7 Ewidencja prowadzenia inwestycji

Infrastruktura:

Zeszyt I-1 Ewidencja środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz pozostałych obiektów

Zeszyt I-2 Ewidencja eksploatacji wyposażenia

Zeszyt I-3 Rezerwacja wyposażenia

Zeszyt I-4 Ewidencja remontów i napraw

Zeszyt I-5 Świadczenia stałe

Gospodarka towarowa:

Zeszyt GT-1 Wprowadzanie artykułów

Zeszyt GT-2 Wprowadzanie stanu początkowego drewna (BO)

Zeszyt GT-3 Ewidencja przychodu drewna

Zeszyt GT-4 Rozchód drewna

Zeszyt GT-5 Ewidencja stanu i obrotu produktami użytkowania ubocznego

Zeszyt GT-6 Ewidencjonowanie obrotu materiałami i towarami

Zeszyt GT-7 Fakturowanie

Zeszyt GT-8 Gospodarka łowiecka

Zeszyt GT-9 Inwentaryzacja

Las:

Zeszyt LAS-1 Aktualizacja stanu posiadania

Zeszyt LAS-2 Ewidencja stanu posiadania

Zeszyt LAS-3 Planowanie

Zeszyt LAS-4 Analiza wykonanych zadań

Zeszyt LAS-5 Szkółki

Zeszyt LAS-6 Punkty próbne

Kadry i płace:

Zeszyt KP-1 Ewidencjonowanie danych o pracowniku

Zeszyt KP-2 Ewidencja czasu pracy

Zeszyt KP-3 Sporządzanie wykazu robót WR

Zeszyt KP-4 Prowadzenie karty deputatowej

Zeszyt KP-5 Ustalanie wysokości wynagrodzeń

Zeszyt KP-6 Rozliczenia z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych

Zeszyt KP-7 Składki i podatki od umów cywilnoprawnych

Rejestrator

- Zeszyt REJ-1 [Leśnik v.2.0 – Podręcznik dla leśniczego](#)
Zeszyt REJ-2 [Interfejs Leśnik-LAS v.3.0](#)
Zeszyt REJ-3 [Brakarz v.1.0 – Instrukcja użytkownika](#)
Zeszyt REJ-4 [Leśnik v.3.0 – nowe funkcje programu](#)

Pozostałe

- Zeszyt P-1 [Marketing](#)
Zeszyt P-2 [Raporty SILP](#)
Zeszyt P-3 [Acer v.2.23 – Planowanie pozyskania drewna](#)
Zeszyt P-4 [Racer v.2.22 – Planowanie pozyskania drewna w rdLP](#)
Zeszyt P-5 [Dłużnik v. 1.12 - Inwentaryzacja i monitorowanie należności w nadleśnictwie](#)
Zeszyt P-6 [Dłużnik v. 1.12 - Inwentaryzacja i monitorowanie należności w rdLP](#)

Materiały szkoleniowe i prezentacje SILP

Dla zachowania przejrzystości tekstu przyjęto następującą konwencję opisu:

- opisy pogrupowano w rozdziały dotyczące poszczególnych elementów obsługi,
- w punktach wymieniono funkcje i pokazano ekran do wprowadzania danych,
- za ekranem znajduje się opis znaczenia pól.

Symbol	Znaczenie
Czcionką <i>pochyłą</i>	oznaczono teksty, które pojawiają się na ekranie (nazwy pól i ekranów)
Czcionką „ <i>pochyłą w cudzysłowie</i> ”	teksty, które wpisywane są z klawiatury i komunikaty błędów i inne komunikaty systemowe,
Czcionką pogrubioną	oznacza się szczególnie ważne pojedyncze teksty oraz nazwy pól opisywanych w tabelach,
W nawiasach „<>”	klawisze oraz funkcje menu oznaczone są, np.: <ESC>, <Dodaj>, <Transfer>, <+>.
Czcionką niebieską	oznaczone są hiperłącza do miejsc w innych instrukcjach (po wskazaniu i kliknięciu hiperłącza następuje przejście do konkretnego fragmentu tekstu)

Szczególnie istotne teksty oznaczone są kolorem czerwonym.

W tekście znajdują się „ikony”, które mają następujące znaczenie:

- Tu znajdziesz odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania
- Zwróć szczególną uwagę, aby uniknąć nieoczekiwanych rezultatów

1. Wstęp

Zastosowanie programu-ACER do tworzenia i optymalizacji planu pozyskania drewna.

Jednym z ważniejszych zagadnień występujących w praktyce jest usprawnienie procedury tworzenia rocznego planu pozyskania drewna. Plan ten tworzony u schyłku danego roku, w zasadzie na okres roku następnego, jest szczegółowym rozwinięciem wycinka zadań wyznaczonych w 10-letnim planie urządzania lasu. Istnieje zatem potrzeba zebrania aktualnych i bardziej szczegółowych danych o stanie lasu celem uszeregowania drzewostanów pod kątem pilności cięć (rębnych, przedrębnych, przygodnych). Ustalona lista pilności cięć jest podstawą do wytypowania drzewostanów, w których przeprowadzi się szczegółowy pomiar i ocenę jakościową drzew - szacunki brakarskie. W kolejnej fazie, wyniki szacunków brakarskich podlegają przetwarzaniu i zestawianiu. Dzięki temu powstaje wstępna oferta nadleśnictwa co do potencjalnych możliwości sprzedaży drewna. Oferta ta podlega konfrontacji z rynkiem drewna. Zwłaszcza w tej fazie planista w nadleśnictwie potrzebuje sprawnego narzędzia do przeprowadzenia szybkich analiz, pozwalających najkorzystniej zbilansować stronę popytu z podażą. W wyniku zastosowanej procedury planistycznej uzyskuje się rozstrzygnięcie, które z wstępnie wytypowanych pozycji powinny podlegać cięciom.

Jednym z nowych narzędzi komputerowego wspomaganie procesu planowania w nadleśnictwie jest program tworzenia i optymalizacji planu pozyskania drewna, pod nazwą ACER. Program ten, dostosowany do środowiska Systemu Informatycznego Lasów Państwowych, ciągle rozwija się. Aktualna wersja oferuje użytkownikom nowe funkcje (głównie w zakresie transferu szacunków brakarskich). Wykaz ważniejszych różnic aktualnej wersji 2.24 ACER w stosunku do wersji wcześniejszych zawiera rozdział „Wykaz zmian programu ACER od wersji 2.0” (patrz str. 130).

Występuje ścisły związek programu ACER i systemu LAS, wynikający z powiązań strumieniami danych - w obu kierunkach. Interfejs umożliwia wymianę danych pomiędzy rejestratorem leśniczego a programem ACER. Powiązania ilustruje schematycznie Rys. 1 (str.2). Automatyczne przenoszenie planu z ACER do systemu LAS obejmuje pozycje wszystkich grup czynności pozyskania z kompletem danych obejmujących zarówno produkty - w wymiarze ilościowym i wartościowym w grupach planowych – jak i czynności usuwania podszytu, pozyskania, zrywki i podwozu drewna – w wymiarze czasowym i kosztowym. Ponadto automatycznie zakładane są pozycje planu zrywki i podwozu drewna – dla poszczególnych leśnictw. Czyni to pracę, związaną z transferem danych pomiędzy programem ACER a systemem LAS bardzo wydajną i wygodną. Program ACER w wersji 2.24 wyposażony został w interfejs, który służy do elektronicznej wymiany danych z programem BRAKARZ zainstalowanym na rejestratorze leśniczego.

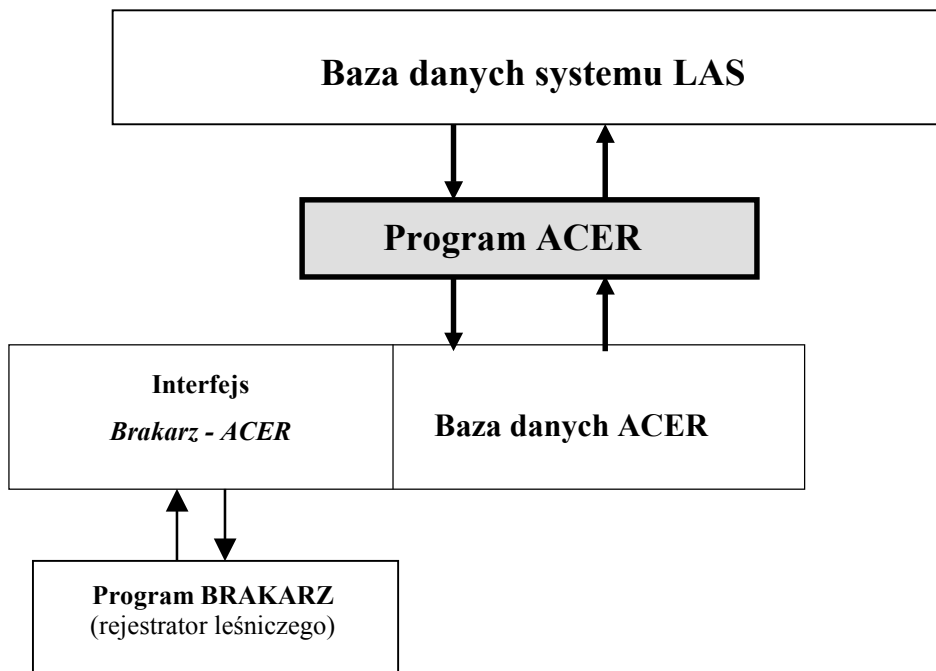
2. Środowisko programu ACER

Zależności wymiany danych między bazami ACER i systemem LAS oraz ACER i BRAKARZ.

Wymiana danych między bazami ACER i systemem LAS realizowana jest w całości przez program ACER. Użytkownik musi jednak pamiętać, aby przy wymianie danych mieć na uwadze fakt, że nie można w tym samym czasie jednocześnie korzystać z obu baz. Zdarzają się zatem operacje, które wymagają wyłącznego dostępu do bazy. Dlatego aby zminimalizować blokadę bazy systemu LAS niektóre operacje ACER polegają na kopiowaniu danych z bazy do bazy (import).

Program ACER za pomocą interfejsu realizuje wymianę danych między bazami ACER i BRAKARZ, po uruchomieniu na rejestratorze programu komunikacyjnego.

Rys. 1 ilustruje elementy zależności wymiany danych pomiędzy bazą danych systemu LAS a bazą danych ACER oraz zainstalowanym na rejestratorze leśniczego programem BRAKARZ.

Rys. 1. Powiązania programu ACER z bazami danych.

3. Rozpoczęcie pracy

Opis ekranu tytułowego i menu globalnego programu ACER.

Program uruchamia się po wybraniu z listy programów dostępnych w serwerze HP punktu „Baza danych ACER” przez podświetlenie i potwierdzenie klawiszem <Enter> lub przez wpisanie numeru, pod którym jest umieszczony na liście.

```
RDLP LODZ.  
port:/dev/ttypl
```

```
Użytkownik: (0)  
-> forest
```

1. BDF - Baza danych SILP
2. BDFT - Baza testowa SILP
3. ACER - Baza danych ACER
4. ACER - Baza testowa ACER
5. BDS - Baza danych SPRAWOZDAWCZOSC.
6. BDM - Baza danych MARKETING.
7. EXIT.

Ekran 1. Lista programów dostępnych w serwerze HP

Potwierdzeniem uruchomienia programu jest pojawienie się ekranu tytułowego z informacją o wersji programu. Zawiera on pole do wpisania roku, dla którego sporządza się plan pozyskania drewna. Wartością początkową tego pola jest rok następny względem bieżącego (odczytywanego z zegara systemowego).

```
TMx  
//////////  //////////  //////////  //////////  
//////////  //////////  //////////  //////////  
///      ///  ///      ///  ///      ///  ///      ///  
//////////  ///      //////////  //////////  
//////////  ///      //////////  //////////  
///      ///  ///      ///  ///      ///  ///      ///  
///      ///  //////////  //////////  ///      ///  
///      ///  //////////  //////////  ///      ///  
  
System tworzenia i optymalizacji planu pozyskania drewna  
wersja 2.24x  
SGGW Warszawa  
  
+-----+  
| ROK PLANU 2001 |  
+-----+
```

F1 Pomoc

Ekran 2. Tytułowy ekran programu ACER

Jeśli chce się w tym momencie zrezygnować z pracy, można użyć klawisza <Pause>. W przeciwnym przypadku rozpoczyna się pracę ze zbiorem danych wybranego roku, wpisując go i przechodząc do kolejnego ekranu klawiszem <Enter>.

Dostęp do funkcji, oferowanych w programie ACER, jest realizowany układem hierarchicznych poleceń, dostępnych dla użytkownika, które tworzą menu. Wykaz dostępnych poleceń zamieszczono w końcowej części instrukcji (str.125). Wszystkie polecenia pakietu wiążą się z poleceniami tworzącymi menu globalne.

GLOBALNE

St.trud DRUK 2000

```
+-----+
|           M E N U   G L O B A L N E           |
+-----+
| S  SZACUNKI BRAKARSKIE                       |
| R  RAPORTY                                   |
| P  PLANOWANIE                               |
| I  INNE OPERACJE                           |
| A  ADMINISTRACJA                           |
+-----+
|                                           E - Exit  -+
+-----+
```

F1 Pomoc F7 DRUK/ZBIÓR/TERM F8 ROK PLANU F2, ^G PRZEŁ. (^/F)

Ekran 3. „Menu globalne” – lista dostępnych poleceń

Tab I. Opis poleceń ekranu „Menu globalne”

NAZWA POLECENIA	OPIS
SZACUNKI BRAKARSKIE	Obsługa szacunków brakarskich.
RAPORTY	Generowanie raportów na drukarkę, ekran lub do pliku.
PLANOWANIE	Nabór szacunków brakarskich do planu.
INNE OPERACJE	Operacje na cenniku, stawkach, kontrole itd.
ADMINISTRACJA	Operacje zastrzeżone dla administratora bazy.
Exit	Zakończenie programu ACER.

Wyboru poleceń można dokonać dwojako:

- przez nasunięcie wskaźnika na żądane polecenie, przy użyciu klawiszy kierunkowych i naciśnięciu klawisza <Enter> lub
- przez naciśnięcie klawisza odpowiadającego pierwszemu znakowi polecenia lub znakowi wyróżnionemu.

Aktywne klawisze do obsługi ekranu „Menu globalne”:

- ⇒ <F1>, <Ctrl-W> - pomoc;
- ⇒ <F2>, <Ctrl-G> - przełącznik wyświetlanych klawiszy (funkcyjne/Ctrl);
- ⇒ <F7>, <Ctrl-T> - zmiana wyjścia dla drukowanych raportów:
  - DRUK - drukarka sieciowa,
  - TERM - drukarka terminalowa,
  - ZBIOR - zbiór dyskowy (w katalogu /users/acer/raporty);
- ⇒ <F8>, Ctrl-U> - zmiana roku planu.

UWAGA 1: W trakcie pracy z pakietem ACER można wywoływać teksty pomocy, zawierające fragmenty niniejszej instrukcji i objaśniające działanie programu w kontekście wykonywanego właśnie polecenia. Tekst pomocy wywołuje się klawiszem <F1>.

UWAGA 2: Podczas pracy z programem na górze ekranów, w prawym rogu są wyświetlane wskaźniki aktualnych ustawień:

- ⇒ Metoda liczenia kosztów - Wsp./St.trud. (metoda współczynnikowa/metoda stopni trudności);
- ⇒ Urządzenie wyjściowe - DRUK/ZBIOR/TERM (drukarka sieciowa/drukarka terminalowa/zbiór dyskowy);
- ⇒ Rok planu.

4. Szacunki brakarskie

Raptularz terenowy szacunków brakarskich, zasady rejestracji szacunków, możliwości ich przeglądania, korygowania, kasowania i przesuwania na rok następny oraz ustawienia parametrów technicznych sterujących obliczeniami mas.

Polecenie „SZACUNKI BRAKARSKIE” zawiera szereg poleceń podrzędnych otwierających dostęp do operacji dotyczących obsługi szacunków brakarskich.

MENU GLOBALNE → *SZACUNKI BRAKARSKIE*

SZACUNKI

Wsp. DRUK 2000

```
+-----+
|           S Z A C U N K I           |
+-----+
| S  Wprowadzanie sztuk                |
| M  Wprowadzanie mas                  |
| W  Przeglądanie szacunków            |
| K  Korekta i kasowanie szacunków     |
| A  Rejestrator                        |
| T  Parametry techniczne              |
| P  Przeliczenie szacunków            |
| R  Przesunięcie na rok następny      |
+-----+ E - Exit +-----+
```

F1 Pomoc F7 DRUK/ZBIÓR/TERM F8 ROK PLANU F2, ^G PRZEŁ. (^/F).

Ekran 4. „Szacunki” - lista dostępnych poleceń

Tab II. Opis poleceń ekranu „Szacunki”

NAZWA POLECENIA	OPIS
Wprowadzanie sztuk	Wprowadzanie szacunków sztukami drzew.
Wprowadzanie mas	Wprowadzanie szacunków miąższościami KJW.
Przeglądanie szacunków	Przeglądanie wprowadzonych szacunków.
Korekta i kasowanie szacunków	Modyfikacja lub kasowanie szacunków.

NAZWA POLECENIA	OPIS
Rejestrator	Polecenie uruchamiające operacje transferów szacunków brakarskich pomiędzy rejestratorem leśniczego a programem ACER.
Parametry techniczne	Parametry techniczne sterujące obliczeniami mas.
Przeliczanie szacunków	Uruchamianie ponownego przeliczania mas.
Przesunięcie na rok następny	Przesunięcie nie wykorzystanych szacunków na rok następny.
Exit	Powrót do menu globalnego programu ACER.

Aktywne klawisze do obsługi ekranu „Szacunki” są identyczne jak na ekranie „Menu globalne”.

4.1. Druki raptularza terenowego szacunków brakarskich

Znormalizowany raptularz terenowy szacunków brakarskich (określany także jako *Wzór nr1*) jest podstawowym dokumentem przy wprowadzaniu danych. Jego przykładową postać przedstawiają tabele zamieszczone na stronach 10, 11 i 12. Jest to dokument wielostronicowy, o objętości uzależnionej od liczby zarejestrowanych gatunków. Dokument jest stosowany w dwóch odmianach:

- dla szacunków wprowadzanych sztukami drzew - Wzór Nr 1 (patrz Tab III i Tab IV),
- dla szacunków wprowadzanych miąższością KJW - Wzór Nr 1a (patrz Tab V).

W obu odmianach strona 1 raptularza jest identyczna i służy do zarejestrowania w terenie opisu drzewostanu (pozycji cięć).

Zasady wypełniania pierwszej strony „Raptularza terenowego do szacunków brakarskich” (patrz Tab III):

- 1) Adres leśny.
Wpisuje się adres według zasad obowiązujących w systemie LAS.
- 2) Grupa czynności.
Wybiera się z listy i zaznacza właściwą grupę czynności wpisując „X”.
- 3) Ocena pilności zabiegu.
Po ocenie, czy cięcie winno być koniecznie wykonane w danym roku, czy możliwe jest przesunięcie na rok następny, zaznacza się tylko jedną wybraną pozycję wpisując „X”.
- 4) Powierzchnia.
Wpisuje się w arach wielkość powierzchni manipulacyjnej, zredukowanej, próbnej, do odnowienia a dla trzebieży - wielkość powierzchni, na której wykonujemy zabieg po raz pierwszy.
- 5) Czynność pozyskania drewna.

Zaznacza się czy pozyskanie odbywa się w warunkach nizinnych (CWDPN), czy górskich (CWDPG) wpisując „X” przy wybranej czynności.

- 6) Stopień trudności pozyskania.
Wpisuje się cyfrę oznaczającą właściwy stopień trudności z zakresu obowiązującego w nadleśnictwie.
- 7) Współczynnik trudności.
W wyjątkowo trudnych warunkach terenowych i drzewostanowych gdzie istnieje potrzeba zastosowania współczynnika trudności zwiększającego pracochłonność, możliwe jest wpisanie wartości z przedziału od 1.01 do 1.30 (do 30% zwiększenia) dla warunków nizinnych oraz od 1.01 do 1.40 (do 40% zwiększenia) dla warunków górskich.
W drzewostanach o szczególnie korzystnych warunkach pozyskania (np. teren równy, duża zasobność, bardzo dobra jakość techniczna), możliwe jest stosowanie współczynnika trudności zmniejszającego pracochłonność w zakresie od 0.99 do 0.70 (do 30% zmniejszenia).
Metoda współczynnika ujmie większość utrudnień terenowych, więc dla tej metody wartość współczynnika trudności rzadko będzie inna niż 1.0.
Zastosowanie zwiększającego lub zmniejszającego współczynnika trudności wnioskuje leśniczy a zatwierdza nadleśniczy.
- 8) Strefa trudności zrywki.
Wpisuje się cyfrę oznaczającą właściwą strefę trudności zrywki w zakresie od 1 do 4.
- 9) Odległość.
Należy wpisać osobno dla drewna wielkowymiarowego (W) i średniowymiarowego (S), jaki procent drewna i na jakie przeciętne odległości podlega zrywce oraz podwozowi. Odległości zrywki podaje się w pełnych metrach a podwozu w kilometrach.
- 10) Rodzaj zrywki.
Należy wpisać procentowe udziały poszczególnych rodzajów zrywki.
- 11) Ochrona nalotów i podrostów.
Potrzebę ochrony nalotów i podrostów wskazuje się wpisując „X”.
- 12) Cięcia rębne - procent podszytu.
Wpisuje się procent podszytu, który powinien być usunięty z powierzchni przed rozpoczęciem cięć rębnych.
- 13) Cięcia rębne - wysokość podszytu.
Znakiem „X” należy zaznaczyć właściwy przedział wysokości.
- 14) Cięcia przedrębne - podszyt powyżej 30%.
W metodzie współczynnika uwzględnia się utrudnienie w cięciach przedrębnych, jeżeli na powierzchni występuje ponad 30 procent podszytu. Wpisanie „X” jest zaznaczeniem takiej sytuacji.
- 15) Drzewostan zaniedbany pielęgnacyjnie.
W metodzie współczynnika uwzględnia się utrudnienie w cięciach przedrębnych, jeżeli występują zaniedbania pielęgnacyjne. Wpisanie „X” jest zaznaczeniem takiej sytuacji.
- 16) Teren.
W metodzie współczynnika uwzględnia się utrudnienia wynikające z warunków terenowych. Jeżeli cięcia mają być prowadzone na terenach podmokłych lub tam gdzie

występują skarpy, urwiska, jary - to wpisanie „X” jest zaznaczeniem takiej sytuacji.

17) Okres niedostępności.

Zaznaczyć miesiące, w których powierzchnia jest niedostępna dla środków transportowych

18) Całkowity wyrób kosztem nabywcy.

Pozyskanie kosztem nabywcy drewna S3, S4 i M wskazuje się przez wpisanie „X”.

Wpisuje się „X” tylko w przypadku pozyskania kosztem nabywcy ponad 50% masy danego sortymentu.

19) Procentowy udział M1 w M.

Wpisuje się procent tylko dla czyszczeń późnych (CP-P) i trzebieży wczesnych (TW).

Podczas prac terenowych, przy wykonywaniu szacunków wprowadzanych sztukami drzew, dane dotyczące pomiaru i klasyfikacji odnotowuje się na stronie 2 raptularza (patrz Tab IV), która przeznaczona jest dla gatunku panującego (na stronach następnych oraz wkładkach rejestruje się dane dotyczące pozostałych gatunków drzew występujących na pozycji cięć). Gatunek drzewa wpisujemy używając powszechnie stosowanych kodów (np. sosna pospolita - So). Każde szacowane drzewo należy dokładnie obejrzeć, zmierzyć jego pierśnicę, zakwalifikować do klasy lub grupy jakościowo-wymiarowej, odnotować we właściwej kolumnie i wierszu raptularza za pomocą kropek lub kresek systemem dziesiętnym. Obowiązuje zasada, że każde szacowane drzewo zapisujemy tylko jeden raz, w kolumnach 3-8:

- ⇒ w kolumnie 3 – drzewa odpowiadające klasie WA0, zgodnie z normą – dla gatunków iglastych oraz zawierające kłody o długości minimum 3,0 m klasy WA0 – dla liściastych;
- ⇒ w kolumnie 4 – drzewa grupy S10 oraz odpowiadające klasie WB0, zgodnie z normą dla gatunków iglastych oraz zawierające kłody o długości minimum 4,0 m klasy WB0 – dla liściastych;
- ⇒ w kolumnie 5 – drzewa klasy WC0 i WD oraz grup S2, S3 i S4;
- ⇒ w kolumnie 6 – drzewa zawierające kłody o długości minimum 3,0 m klasy WA1 (odpowiadające warunkom technicznym dla drewna specjalnego okleinowego);
- ⇒ w kolumnie 7 – drzewa zawierające kłody o długości minimum 6,0 m klasy WB1 (odpowiadające warunkom technicznym dla drewna specjalnego huszczarskiego);
- ⇒ w kolumnie 8 – drzewa odpowiadające warunkom technicznym dla słupów teletechnicznych, o długości minimum 7,0 m.

Oprócz prac związanych z klasyfikacją i pomiarem pierśnic należy wykonać pomiary wysokości. Przy pomocy wysokościomierza, mierzy się dla każdego gatunku wysokość 20 – 30 drzew, proporcjonalnie do ich liczebności w poszczególnych stopniach pierśnic. Wyniki pomiarów zapisuje się w kolumnie 9 raptularza.

Ostatnim etapem prac terenowych jest określenie, na podstawie szacunku wzrokowego i wyników analogicznych cięć z lat ubiegłych, procentowego udziału klasy WD – w stosunku do drewna wielkowymiarowego oraz grup S2, S4 i M – w odniesieniu do grubizny ogółem.

W przypadku szacowania drzewostanów na podstawie wyników z lat ubiegłych, planowaną do pozyskania miąższość klas/grup jakościowo-wymiarowych odnotowuje się na stronie 2 raptularza wzór nr 1a (patrz Tab V).

Nr dokumentu 05 / 26 / 1 (nr leśnictwa / nr kolejny / str)
 Dokument zawiera 3 stron

Wzór nr 1

RAPTULARZ

terenowy do szacunków brakarskich na rok 2000

1. ADRES LEŚNY <u>0617105149</u> <u>a</u> <u>00</u> <small>RDLP Nadl. Ob. Leśn. Oddział Pododdział Wyd.</small>	6. STOPIEŃ TRUDNOŚCI POZYSKANIA <u>3</u> <small>(zakres od 1 do 11)</small>																				
2. GRUPA CZYNNOŚCI Rębnia I ..... a [ ] ..... b [ ] ..... c [ ] ..... d [ ] ..... du [ ] Rębnia II ..... a [ ] ..... b [ ] ..... c [ ] ..... d [ ] ..... e ☒ Rębnia II ... au [ ] .. bu [ ] .. cu [ ] .. du [ ] ..... eu [ ] Rębnia III ..... a [ ] ..... b [ ] ..... c [ ] ..... d [ ] Rębnia III ... au [ ] .. bu [ ] .. cu [ ] .. du [ ] Rębnia IV ..... [ ] Uprzątnięcie płazowin (PŁAZ) ..... [ ] Uprzątnięcie przestoi i nasienników (PRZEST) ..... [ ] Uprzątnięcie drzew na pow. nieleśnej (DRZEW) ..... [ ] Uprzątnięcie inne (UPRZPOZ) ..... [ ] Czyszczenie późne (CP-P) ..... [ ] Trzebież wczesna: pozytywna (TWP) ..... [ ] negatywna (TWN) ..... [ ] Trzebież późna: pozytywna (TPP) ..... [ ] negatywna (TPN) ..... [ ] Użytki przygodne w drzewostanach: rębnych (PR) ..... [ ] nasiennych gosp. rębnych (CSS) ..... [ ] trzebieżach wczesnych (PTW) ..... [ ] trzebieżach późnych (PTP) ..... [ ]	7. WSPÓŁCZYNNIK TRUDNOŚCI <small>(zakres od 0,7 do 1,3 / 1,4)</small> - dla metody współczynnikowej - <u>1,0</u> - dla metody wg stopni trudności - <u>1,1</u>																				
	8. STREFA TRUDNOŚCI ZRYWKI <small>(zakres od 1 do 4)</small> <u>2</u>																				
	9. ODLEGŁOŚĆ <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th></th> <th colspan="2">zrywka</th> <th colspan="2">podwóz</th> </tr> <tr> <th></th> <th>m</th> <th>%</th> <th>km</th> <th>%</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>W</td> <td style="border: 1px solid black; text-align: center;"><u>100</u></td> <td style="border: 1px solid black; text-align: center;"><u>100</u></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>S</td> <td style="border: 1px solid black; text-align: center;"><u>100</u></td> <td style="border: 1px solid black; text-align: center;"><u>100</u></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		zrywka		podwóz			m	%	km	%	W	<u>100</u>	<u>100</u>			S	<u>100</u>	<u>100</u>		
	zrywka		podwóz																		
	m	%	km	%																	
W	<u>100</u>	<u>100</u>																			
S	<u>100</u>	<u>100</u>																			
	10. RODZAJ ZRYWKI konnej % mech. - ciągnik rolniczy <u>100</u> % mech. - ciągnik specjalistyczny %																				
	11. OCHRONA NALOTÓW I PODROSTÓW ☒ - tak																				
	12. CIĘCIA RĘBNE <small>procent podszytu</small> <u>70</u> %																				
	13. CIĘCIA RĘBNE [ ] [ ] ☒ <small>wysokość podszytu do 1 m 1-2 m ponad 2m</small>																				
	14. CIĘCIA PRZEDRĘBNE - PODSZYT POW. 30 % [ ] - tak																				
3. OCENA PILNOŚCI ZABIEGU (CIĘĆ) Konieczne w danym roku ..... ☒ Dopuszczalne przesunięcie na rok następny ..... [ ]	15. D-STAN ZANIEDBANY PIELĘGNACYJNIE [ ] - tak																				
4. POWIERZCHNIA <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 70%;">manipulacyjna</td> <td style="border: 1px solid black; text-align: center;"><u>356</u></td> <td style="width: 30%;">arów</td> </tr> <tr> <td>zredukowana</td> <td style="border: 1px solid black; text-align: center;"><u>256</u></td> <td>arów</td> </tr> <tr> <td>próbna</td> <td style="border: 1px solid black; text-align: center;"><u>256</u></td> <td>arów</td> </tr> <tr> <td>do odnowienia/1raz</td> <td style="border: 1px solid black; text-align: center;"><u>114</u></td> <td>arów</td> </tr> </table>	manipulacyjna	<u>356</u>	arów	zredukowana	<u>256</u>	arów	próbna	<u>256</u>	arów	do odnowienia/1raz	<u>114</u>	arów	16. TEREN - podmokły: [ ] - tak - skarpa, urwisko, jar [ ] - tak								
manipulacyjna	<u>356</u>	arów																			
zredukowana	<u>256</u>	arów																			
próbna	<u>256</u>	arów																			
do odnowienia/1raz	<u>114</u>	arów																			
5. CZYNNOŚĆ POZYSKANIA DREWNA ☒ - CWDPN [ ] - CWDPG	17. OKRES NIEDOSTĘPNOŚCI (m-ce) <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td>[ ] - I</td> <td>☒ - IV</td> <td>[ ] - VII</td> <td>[ ] - X</td> </tr> <tr> <td>[ ] - II</td> <td>☒ - V</td> <td>[ ] - VIII</td> <td>[ ] - XI</td> </tr> <tr> <td>☒ - III</td> <td>[ ] - VI</td> <td>[ ] - IX</td> <td>[ ] - XII</td> </tr> </table>	[ ] - I	☒ - IV	[ ] - VII	[ ] - X	[ ] - II	☒ - V	[ ] - VIII	[ ] - XI	☒ - III	[ ] - VI	[ ] - IX	[ ] - XII								
[ ] - I	☒ - IV	[ ] - VII	[ ] - X																		
[ ] - II	☒ - V	[ ] - VIII	[ ] - XI																		
☒ - III	[ ] - VI	[ ] - IX	[ ] - XII																		
	18. CAŁKOWITY WYRÓB KOSZTEM NABYWCY S3: [ ] - tak S4: [ ] - tak M: ☒ - tak																				
	19. PROCENTOWY UDZIAŁ M1 W M: <u>0</u> %																				

[ ] - właściwe zaznaczyć X - wpisać dane

Szacunek wykonał(a) KOWAŁSKI data 21.04.99r. Sprawdził(a) NOwak data 06.05.99r.

Wprowadził
 Nr adresowy Data Podpis

Druk: Ośrodek Rozwojowo-Wdrożeniowy Lasów Państwowych w Bedoniu ul. Sienkiewicza 19, 95 - 020 Andrespol tel.(0-42) 213 24 36

SILP 5,13

Nr dokumentu 05 / 26 / 2 Gatunek 50

str. 2

Pierśnica w korze (cm)		Liczba drzew w grupach						Wysokości					
od - do	średnio	I WA	II WB, S1	III WC, WD, S2, S3, S4	SPECJALNE A B C/S								
1	2	3	4	5	6	7	8	9					
7 - 8.9	8	*	*		*	*	*						
9 - 10.9	10	*	*		*	*	*						
11 - 12.9	12	*	*		*	*	*						
13 - 14.9	14	*	*		*	*	*						
15 - 16.9	16	*			*	*	*						
17 - 18.9	18	*			*	*							
19 - 20.9	20	*			*	*							
21 - 22.9	22	*			*	*							
23 - 24.9	24	*			*	*							
25 - 26.9	26	*			*								
27 - 30.9	29	*		::	4	*			24	23			
31 - 34.9	33	*	•	1	☒ I :	15	*		24	25	26		
35 - 38.9	37		::	4	☒ ☒ ☒ L :	36			26	27	28	27	26
39 - 42.9	41		::	3	☒ ☒ ☒ ☒ ☒ :	49			28	27	28	29	28
43 - 46.9	45		•	1	☒ ☒ I :	25			27	28	29	28	28
47 - 50.9	49		•	1	☒ L :	16			28	29	28	28	
51 - 54.9	53		•	1	::	4			29	28			
55 - 58.9	57			•		1							
59 - 62.9	61			::	4				29	30			
63 - 66.9	65												
67 - 70.9	69												
71 - 74.9	73												
75 - 78.9	77												
79 - 82.9	81												
83 - 86.9	85												
87 - 90.9	89												
RAZEM (szt.)		0	11	154	0	0	0	*	*	*	*	*	*
..... 0 % udział klasy WD w drewnie wielkowymiarowym				8 % S2	4 % S4			6 % M					
				w stosunku do grubizny ogółem									

Tab IV. Przykład wypełnionej strony 2 raptularza terenowego - pomiar drzew w sztukach.

Raptularz do wprowadzania mas (m³)

KJW	Według klas wymiarowych (cm)								
	do 24	25 - 34	35 +	do 24	25 - 34	35 +	do 24	25 - 34	35 +
	Gatunek ...S.O.....			Gatunek ...D.B.....			Gatunek ...B.R.Z...		
WA0	*			*			*		
WA1	*			*			*		
WB0									
WB 1									
WC0	70	60	30	20	10		30	20	
WC1									
WD				10	10		20	10	
S 10		*	*		*	*		*	*
S11		*	*		*	*		*	*
S 2	50	*	*		*	*	30	*	*
S 3		*	*		*	*		*	*
S 4	20	*	*	20	*	*	20	*	*
M	10	*	*	20	*	*	10	*	*
razem	150	60	30	70	20		110	30	
KJW	Gatunek			Gatunek			Gatunek		
WA0	*			*			*		
WA1	*			*			*		
WB0									
WB 1									
WC0									
WC1									
WD									
S 10		*	*		*	*		*	*
S11		*	*		*	*		*	*
S 2		*	*		*	*		*	*
S 3		*	*		*	*		*	*
S 4		*	*		*	*		*	*
M		*	*		*	*		*	*
razem									

Tab V. Przykład wypełnionej strony 2 raptularza terenowego - szacunek w m3.

4.2. Wprowadzanie opisu drzewostanu

UWAGA 1: Przed wprowadzeniem szacunków należy się upewnić czy z systemu LAS dokonano importu aktualnych adresów leśnych (por. polecenie **MENU GLOBALNE**→**ADMINISTRACJA**→**Import danych z FOREST**).

UWAGA 2: Wartości początkowe w wypełnianych polach ekranu mogą być rezultatem odczytanych danych z systemu LAS lub ustawień parametrów w poleceniu **MENU GLOBALNE**→**INNE OPERACJE**→**Parametry-koszty**

Opis zawarty na stronie opisowej raptularza terenowego zawiera dziewiętnaście cech opisujących konkretną pozycję cięć. Cechy te są wprowadzane na trzy ekrany (patrz Ekran 5, Ekran 8 i Ekran 9).

MENU GLOBALNE→*SZACUNKI BRAKARSKIE*→*Wprowadzanie sztuk (str. 1/1)*

```

SZACUNKI Wprowadzanie sztuk                               St.trud DRUK 2000
Adres: 06-17-1-05-149  -a  -00/IIe                       Str.1/1
+-----+
| Numer dokumentu (kolejny)  [ 26]                        |
+-----+
| ADRES LEŚNY                [06-17-1-05-149  -a  -00]   |
+-----+
| GRUPA CZYNNOŚCI            [IIE      ]                 |
|                             [rębnia IIe                ] |
+-----+
| OCENA PILNOŚCI             [X]  Konieczne w danym roku  |
| ZABIEGU (CIĘĆ)            [ ]  Dopuszczalne przesunięcie na rok nast. |
+-----+
| POWIERZCHNIA               manipulacyjna [ 356] arów    |
|                             zredukowana  [ 256] arów    |
|                             próbna       [ 256] arów    |
|                             do odn./lraz  [ 114] arów    |
+-----+
| CZYNNOŚĆ POZYSKANIA DREWNA |
|                             [X] - CWDPN      [ ] - CWDPG |
+-----+
F1 Pomoc Esc,Pause Koniec Tab Zm.grupy F3 Wart.poprz. F5/F6 Zm.strony
  
```

Ekran 5. „Wprowadzanie sztuk” - pierwsza część danych opisujących cechy pozycji cięć

Tab VI. Opis pól ekranu „Wprowadzanie sztuk” - pierwsza część danych opisujących cechy pozycji cięć

NAZWA POLA	OPIS
NUMER DOKUMENTU	Numer dokumentu ma tylko znaczenie archiwalne i nie jest kontrolowany (może być pominięty). Numer podlegający wprowadzaniu jest środkowym elementem w 3-członowym numerze dokumentu (wzór nr 1 - Tab III na str. 10). Na przykład w numerze dokumentu 05/26/1 zawarty jest: nr leśnictwa (05) / nr raptularza w leśnictwie (26) / nr strony (1). Numer raptularza podlegający wprowadzeniu wynosi więc 26.

NAZWA POLA	OPIS
ADRES LEŚNY	<p>Wprowadzenie adresu szacunku jest identyczne jak w systemie LAS. Należy tylko pamiętać, że w rachubę wchodzi dwa typy obiektów: WYDZIEL oraz L-CTWO. Na adres leśnictwa wprowadza się tylko użytki przygodne (PR - przygodne rębne, PTW - przygodne trzebieże wczesne, PTP - przygodne trzebieże późne). Dla pozostałych użytków należy wprowadzić adres wydzielenia. Adres jest kontrolowany z listą adresów bazy urzędniowej, dostępnej po naciśnięciu klawisza <F4> (patrz Ekran 6). Klawiszami kierunkowymi można wybrać żądany adres z listy i nacisnąć <Enter> lub <Esc>. Wówczas element wybrany z listy wpisze się do pola adresu. Można dokonać odpowiedniego filtrowania listy adresów np. do poziomu wybranego leśnictwa przez wpisanie jego numeru w określonym członie adresu leśnego i zastosowanie gwiazdek (*) w pozostałych członach adresu. Jeśli w trakcie importu adresów leśnych (patrz <i>ADMINISTRACJA</i> → <i>Import danych z FOREST</i>) na pytanie programu „Czy importować powierzchnie nieleśne” udzieli się odpowiedzi „Nie”, program nie udostępni na liście adresów tych wydzieleni, na których cięcia nie wchodzi w rachubę (stawy, drogi, poletka, łąki itp.).</p>
GRUPA CZYNNOŚCI	<p>Należy wpisać odpowiedni symbol grupy czynności, po czym zakończyć klawiszem <Enter>. Można używać zarówno dużych jak i małych liter. Jeśli wpisany symbol jest błędny, zostanie wyświetlona lista wszystkich grup czynności. Klawiszami kierunkowymi można wybrać żadaną grupę i nacisnąć <Enter> lub <Esc>. Lista wyświetla się również po naciśnięciu klawisza <F4>.</p> <p>Program kontroluje czy nie powtarza się grupa czynności dla podanej lokalizacji. Jeśli zostanie wykryte, że dla tej lokalizacji i grupy już wprowadzono szacunek, zostanie wyświetlony komunikat i program będzie oczekiwał na wprowadzenie poprawek.</p>
OCENA PILNOŚCI ZABIEGU	<p>Może być wskazana znakiem „X” tylko jedna pozycja - „<i>Konieczne wykonanie w danym roku</i>” lub „<i>Dopuszczalne przesunięcie na rok następny</i>”. Jeśli należy zmienić wskazanie, wystarczy wpisać „X” w nowej pozycji. „X” z pozycji poprzedniej zostanie automatycznie skasowany.</p>

NAZWA POLA	OPIS
POWIERZCHNIA	<p>W zależności od grupy czynności istnieje możliwość wprowadzenia czterech różnych powierzchni (manipulacyjna, zredukowana, próbna, do odnowienia lub dla trzebieży powierzchnia pierwszego cięcia w 10-cioleciu). Jeśli nie różnią się, wystarczy podać powierzchnię manipulacyjną. Reszta zostanie przyjęta automatycznie na tym samym poziomie. Program kontroluje czy wprowadzana powierzchnia manipulacyjna nie przekracza powierzchni wydzielenia. Jeśli zdarzy się taki przypadek, zostanie wyświetlony komunikat oraz zaproponowana wartość graniczna.</p> <p>W programie założono, że powierzchnia próbna lub powierzchnia do odnowienia (ściślej - zredukowana do odnowienia) nie może być większa niż powierzchnia manipulacyjna (lub zredukowana).</p> <p>W programie zablokowano możliwość wprowadzania powierzchni niezerowej dla następujących grup czynności: PŁAZ - uprzątnięcie pławowin, PRZEST - uprzątnięcie przestoi i nasienników, DRZEW - uprzątnięcie drzew na pow. nieleśnej, UPRZPOZ - uprzątnięcie inne, PR - przygodne rębne, PTW - przygodne trzebieże wczesne, PTP - przygodne trzebieże późne.</p>
CZYNNOŚĆ POZYSKANIA DREWNA	<p>Zaznacza się <X> jedną z dwóch czynności: CWDPN – całkowity wyrób drewna pilarką w warunkach nizinnych lub CWDPG – całkowity wyrób drewna pilarką w warunkach górskich. Wstępne ustawienie <X> zależy od ustawienia dla nadleśnictwa parametru „Czy teren górski - Tak/Nie” w poleceniu <i>MENU GLOBALNE</i> → <i>INNE OPERACJE</i> → <i>Parametry-koszty</i>.</p>

Aktywne klawisze do obsługi ekranów „*Wprowadzanie sztuk*” – strona opisowa raptularza:

- ⇒ <Pause> - rezygnacja z rejestracji wprowadzanego szacunku (zakończenie sesji wprowadzania);
- ⇒ <Esc> - zapisanie wprowadzanego szacunku;
- ⇒ <F1>, <Ctrl-W> - pomoc;
- ⇒ <F3>, <Ctrl-E> - skopiowanie wartości z poprzedniego raptularza;
- ⇒ <F4>, <Ctrl-O> - lista adresów z bazy urządzeniowej (w polu „*ADRES LEŚNY*”) oraz lista grup czynności (w polu „*GRUPA CZYNNOŚCI*”);
- ⇒ <F5>, <Ctrl-F> - przejście do następnych części raptularza;
- ⇒ <F6>, <Ctrl-B> - przejście do poprzednich części raptularza;
- ⇒ <Tab> - przeskok do następnej grupy pól.

UWAGA 1: Jeśli w polu powierzchni próbnej powierzchnia będzie zero, wówczas przy wprowadzaniu szacunku sztukami kontrola pierścieniowego pola przekroju nie będzie prowadzona w

odniesieniu do niej lecz do innej, niezerowej powierzchni - zredukowanej bądź manipulacyjnej. Jeśli wszystkie powierzchnie będą zerowe - wówczas kontrola pierścicowego pola przekroju praktycznie nie jest przeprowadzana.

UWAGA 2: Jeśli powierzchnia próbna (niezerowa) jest mniejsza niż manipulacyjna (lub zredukowana), wówczas następuje przeliczenie wyników szacunków na powierzchnię manipulacyjną (lub zredukowaną). Nie obejmuje to gatunku, dla którego na ekranie „Wprowadzanie sztuk” - strona druga (lub następne), w polu opisanym „Czy przeliczyć z powierzchni”, za pomocą klawisza <F8> zmieniono standardowe ustawienie z „Tak” na „Nie” Przy wprowadzaniu szacunku miąższościami KJW, bez względu na powierzchnię, nie następuje przeliczanie mas.

Ekran 6 przedstawia przykład listy adresów leśnych bazy urzędniowej. Jeżeli kursor jest w polu „Adres leśny”, lista adresów wyświetli się po wciśnięciu klawisza <F4> lub przy próbie opuszczenia pola bez wypełnienia go adresem.

MENU GLOBALNE→*SZACUNKI BRAKARSKIE*→*Wprowadzanie sztuk (str. 1/1)* →
Adres leśny → <F4>

SZACUNKI Wprowadzanie sztuk		St.trud DRUK 2000		Str.1/1
Adres: 06-17-1-05-149 -a -00/IIe		+-----+ Str.1/1		
		+-----+ Adresy leśne +-----+		
Numer dokumentu (kolejny)	[26]	-----		
ADRES LEŚNY	[06-17-1-05-****]	06-17-1-05-148	-c	-00
		06-17-1-05-148	-d	-00
		06-17-1-05-148	-f	-00
GRUPA CZYNNOŚCI	[IIe]	06-17-1-05-148	-~a	-00
	[rębnia IIe	06-17-1-05-148	-~b	-00
		06-17-1-05-148	-~c	-00
OCENA PILNOŚCI	[X] Konieczne w	06-17-1-05-149	-a	-00
ZABIEGU (CIEĆ)	[ ] Dopuszczaln	06-17-1-05-149	-b	-00
		06-17-1-05-149	-c	-00
POWIERZCHNIA	manipulacyjna [	06-17-1-05-149	-d	-00
	zredukowana [	06-17-1-05-149	-f	-00
	próbna [	06-17-1-05-149	-g	-00
	do odn./lraz [	06-17-1-05-149	-h	-00
		06-17-1-05-149	-i	-00
CZYNNOŚĆ POZYSKANIA DREWNA		06-17-1-05-149	-j	-00
	[X] - CWDPN	-----		
		+-----+ <F5> - następne adresy +-----+		

F1 Pomoc Enter,Esc Wybór Pause Koniec

Ekran 6. „Wprowadzanie sztuk” - przykład listy adresów leśnych

Ekran 7 przedstawia przykład listy grup czynności. Jeżeli kursor jest w polu „Grupa czynności”, lista grup wyświetli się po wciśnięciu klawisza <F4> lub przy próbie opuszczenia pola wypełnionego błędnym kodem grupy czynności.

MENU GLOBALNE→*SZACUNKI BRAKARSKIE*→*Wprowadzanie sztuk (str. 1/1)* →
Grupa czynności → <F4>

SZACUNKI Wprowadzanie sztuk

Wsp. DRUK 2000

Adres: 06-17-1-05-149 -b -00/IA

Str.1/

Numer dokument	Grupy czynności	
ADRES LEŚNY	IA	rębnia Ia
	IB	rębnia Ib
GRUPA CZYNNOŚĆ	IC	rębnia Ic
	ID	rębnia Id
	IDU	rębnia Id uprzatające
OCENA PILNOŚCI	IIA	rębnia IIA
ZABIEGU (CIEĆ)	IIB	rębnia IIB
	IIC	rębnia IIC
POWIERZCHNIA	IID	rębnia IID
	IIE	rębnia IIE
	IIAU	rębnia IIA uprzatające
	IIBU	rębnia IIB uprzatające
	IICU	rębnia IIC uprzatające
CZYNNOŚĆ POZYS	IIDU	rębnia IID uprzatające

F1 Pomoc Enter, Esc Wybór Pause Koniec

Ekran 7. „Wprowadzanie sztuk” - przykład listy grup czynności

Po wypełnieniu pierwszej części danych opisujących cechy pozycji cięć, do drugiego i następnym ekranom „Wprowadzanie sztuk” przechodzi się klawiszem <F5>.

MENU GLOBALNE → SZACUNKI BRAKARSKIE → Wprowadzanie sztuk (str. 1/2)

SZACUNKI Wprowadzanie sztuk

St.trud DRUK 2000

Adres: 06-17-1-05-149 -a -00/IIE

Str.1/2

STOPIEŃ TRUDNOŚCI POZYSKANIA [3]	
Dopuszczalny zakres: [1 - 8]	
WSPÓŁCZYNNIK TRUDNOŚCI (zakres od 0.7 do 1.3/1.4)	
- dla metody współczynnikowej	[1.00]
- dla metody wg stopni trudności	[1.10]
STREFA TRUDNOŚCI ZRYWKI [2] (zakres od 1 do 4)	
ODLEGŁOŚĆ	Zrywka Podwóz
W [100] m [100] %	[ ] km [ ] %
S [100] m [100] %	[ ] km [ ] %
RODZAJ ZRYWKI	konnej [0] %
	mech. - ciągnik rolniczy [100] %
	mech. - ciągnik specjalistyczny [0] %
OCHRONA NALOTÓW I PODROSTÓW [X] - tak	

F1 Pomoc Esc, Pause Koniec Tab Zm.grupy F3 Wart.poprz. F5/F6 Zm.strony

Ekran 8. „Wprowadzanie sztuk” - druga część danych opisujących cechy pozycji cięć

Tab VII. Opis pól ekranu „Wprowadzanie sztuk” - druga część danych opisujących cechy pozycji cięć

NAZWA POLA	OPIS
STOPIEŃ TRUDNOŚCI POZYSKANIA	Wpisuje się właściwy stopień, z zakresu dopuszczalnego, wyznaczonego listą systemu LAS, dostępną na ścieżce : <i>Gospodarka towarowa → Dane podstawowe → Dane podst. Gosp. drewnem → Stopnie trudności.</i>
WSPÓLCZYNNIK TRUDNOŚCI	Może być wprowadzona wartość z przedziału: - 0.7-1.3 dla CWDPN (całkowity wyrób drewna pilarką w warunkach nizinnych), - 0.7-1.4 dla CWDPG (całkowity wyrób drewna pilarką w warunkach górskich). Należy pamiętać, że w metodzie współczynnikowej wartość tego współczynnika rzadko będzie inna niż 1.0, gdyż większość utrudnień terenowych ujmuje metoda.
STREFA TRUDNOŚCI ZRYWKI	Może przyjmować wartości od 1 do 4.
ODLEGŁOŚĆ	Należy podać jaki procent drewna wielkowymiarowego (W) a jaki drewna średniowymiarowego (S) podlega zrywce oraz podwozowi i na jakie odległości. Odległości podaje się w pełnych metrach (zrywka) lub kilometrach (podwóz).
RODZAJ ZRYWKI	Należy wpisać procentowe udziały poszczególnych rodzajów zrywki. Program kontroluje sumę procentów i dopuszcza dwie sytuacje : - suma równa 0 (brak zrywki) - suma równa 100.
OCHRONA NALOTÓW I PODROSTÓW	Może być wskazana znakiem <X> potrzeba ochrony nalotów i podrostów

MENU GLOBALNE → SZACUNKI BRAKARSKIE → Wprowadzanie sztuk (str. 1/3)

SZACUNKI Wprowadzanie sztuk

St.trud DRUK 2000

Adres: 06-17-1-05-149 -a -00/IIIE

Str.1/3

CIECIA RĘBNE procent podszytu: [70] %		OKRES
CIECIA RĘBNE [X] [ ] [X]		NIEDOST.
wysokość podszytu	do 1 m 1-2 m ponad 2 m	(m-ce)
		[ ] - I
		[ ] - II
PRZEDR. PODSZ. POW 30 %	[X] - tak	[X] - III
		[X] - IV
D-STAN ZANIED. PIELEG.:	[ ] - tak	[X] - V
		[ ] - VI
TEREN: - podmokły	[ ] - tak	[ ] - VII
- skarpa, urwisko, jar	[ ] - tak	[ ] - VIII
		[ ] - IX
CAŁKOWITY WYRÓB	S3: [ ] - tak	[ ] - X
KOSZTEM NABYWCY	S4: [ ] - tak	[ ] - XI
	M: [X] - tak	[ ] - XII
PROCENTOWY UDZIAŁ M1 w M:	[0] %	

F1 Pomoc Esc, Pause Koniec Tab Zm.grupy F3 Wart.poprz. F5/F6 Zm.strony

Ekran 9. „Wprowadzanie sztuk” - trzecia część danych opisujących cechy pozycji cięć

Tab VIII. Opis pól ekranu „Wprowadzanie sztuk” - trzecia część danych opisujących cechy pozycji cięć

NAZWA POLA	OPIS
CIECIA RĘBNE - procent podszytu	Wpisuje się procent podszytu, który powinien być usunięty z powierzchni przed rozpoczęciem cięć rębnych. Jeśli procent przekracza 10, ma to bezpośredni wpływ na pracochłonność (a zatem i koszty) - w obu metodach. Początkowa wartość w tym polu może być ustawiona przez program na określonym poziomie. Wynika to z odczytu zawartości opisu taksacyjnego (system LAS). Jeśli rzeczywiste potrzeby usunięcia są inne, należy wartość początkową skorygować - zgodnie z raptularzem.
CIECIA RĘBNE - wysokość podszytu	Pracochłonność usuwania podszytu uzależniona jest nie tylko od procentu pokrycia lecz także od wysokości. W tych cięciach rębnych gdzie podano procent podszytu, znakiem <X> należy zaznaczyć właściwy przedział wysokości. Domyślną wartością jest pierwszy przedział.
CIECIA PRZEDRĘBNE - podszyt pow. 30%	W metodzie współczynnikowej uwzględnia się utrudnienie w cięciach przedrębnych jeżeli na powierzchni występuje ponad 30 procent podszytu. Znak <X> służy do zaznaczenia takiej sytuacji.
DRZEWOSTAN ZANIEDBANY PIELEGNACYJNIE	W metodzie współczynnikowej uwzględnia się utrudnienie w cięciach przedrębnych, jeżeli występują zaniedbania pielęgnacyjne. Znak <X> służy do zaznaczenia takiej sytuacji.

NAZWA POLA	OPIS
TEREN	<p>W metodzie współczynnikowej uwzględnia się utrudnienia wynikające z warunków terenowych.</p> <p>Dla terenów nizinnych (identyfikacja na podstawie kodu czynności - CWDPN), uwzględnia się utrudnienia jeżeli cięcia mają być prowadzone na terenach podmokłych lub tam gdzie występują skarpy, urwiska, jary. Znak <X> służy do zaznaczenia takiej sytuacji. Zaznaczenie <X> jednego przypadku wyklucza użycie drugiego.</p> <p>Dla terenów nizinnych (CWDPN) następuje automatyczny odczyt nachylenia terenu z opisu taksacyjnego (importowanego z systemu LAS) i uwzględnienie sytuacji gdy teren jest falisty lub pagórkowaty.</p> <p>Dla terenów górskich (CWDPG) następuje automatyczny odczyt nachylenia terenu z opisu taksacyjnego i uwzględnienie sytuacji gdy nachylenie stoku przekracza 30 stopni.</p>
OKRES NIEDOSTĘPNOŚCI	<p>Przy użyciu klawisza <X> zaznacza się, w których miesiącach pozycja będzie niedostępna do wykonania prac pozyskania i zrywki. Anulowanie błędnie zaznaczonego miesiąca uzyskuje się klawiszem spacji. Zakończenie zaznaczania - <Esc>.</p>
CAŁKOWITY WYRÓB KOSZTEM NABYWCY	<p>Zaznacza się <X> te grupy sortymentowe, dla których pozyskanie co najmniej 50 procent masy drewna nastąpi na koszt nabywcy.</p>
PROCENTOWY UDZIAŁ M1 W M	<p>Dla czyszczeń późnych (CP-P) i trzebieży wczesnych (TWN, TWP) wpisuje się średni procentowy udział drewna M1 w drewnie małowymiarowym, na danej pozycji. Ma to wpływ na pracochłonność pozyskania (i ewentualnie zrywki) liczoną tylko dla M1. Dla pozostałych grup czynności wartość nie ma znaczenia. Ustawienie początkowe wartości zależy od ustawienia dla nadleśnictwa parametru „Udział M1 w M” w poleceniu <i>MENU GLOBALNE</i>→<i>INNE OPERACJE</i>→<i>Parametry-koszty</i>.</p>

4.3. Wprowadzanie drzew wg sztuk

Wprowadzenie opisu drzewostanu pozwala przejść do dalszej części - do wprowadzania poszczególnych gatunków.

4.3.1. Wprowadzanie gatunku

Kod gatunku drzewa wpisuje się korzystając z symboli wyszczególnionych w tabelce (patrz Ekran 10). Można używać zarówno dużych jak i małych liter (łącznie z polskimi). Program nie pozwoli na wprowadzenie symboli spoza listy. Każdy gatunek można wprowadzić dwukrotnie (raz przypisany do piętra I ,drugi raz do piętra II).

MENU GLOBALNE→*SZACUNKI BRAKARSKIE*→*Wprowadzanie sztuk (str. 2)*

```
SZACUNKI Wprowadzanie sztuk                               St.trud DRUK 2000
Adres: 06-17-1-05-149  -a  -00/IIIE                               Str.2
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| Gatunek: SO      Piętro: IP      | B | C/S | Wysokość (m) |
|-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| SO      SO.B    SO.C    SO.S    |   |   |   |
| SO.WE   SO.K    SO.L    MD      |   |   |   |
| ŚW      JD     DG      BK      |   |   |   |
| DB      DB.S   DB.B    DB.C    |   |   |   |
| KL      JW     WZ      BST     |   |   |   |
| JS      GB     BRZ     BRZ.O   |   |   |   |
| OL      OL.S   ORZ.C   GR      |   |   |   |
| WIŚ     JB     ŚL     CZM     |   |   |   |
| JRZ     AK     TP     OS      |   |   |   |
| WB      KSZ    LP     IWA     |   |   |   |
| CZR                                           |   |   |   |
| Wprowadź gatunek (F3/^E - piętro). |   |   |   |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| % udział WD  % udział S2  % S4  % M  Czy przel. z pow. |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
F1 Pomoc Enter,Esc Wybór Pause Koniec
```

Ekran 10. „Wprowadzanie sztuk” - wybór kodu gatunku drzewa

UWAGA 1: Jeśli drzewa danego gatunku pomierzono odrębnie dla dwóch warstw (np. I i II piętro) i zapisano odrębnie w raptularzu to przy podawaniu drugiej warstwy (piętra) należy rozpocząć wprowadzanie kodu gatunku dopiero po naciśnięciu klawisza <F3>. Dzięki temu program będzie mógł zarejestrować gatunki oddzielnie. W przeciwnym przypadku ponowne wprowadzenie tego samego kodu gatunku zostanie potraktowane jako błąd i nie zostanie przyjęte.

UWAGA 2: O tym czy wprowadzono już gatunek z danej warstwy świadczy cyfra 1 lub 2 przy kodzie gatunku. Jeśli wprowadzono gatunek w obu warstwach - kod gatunku jest podkreślony.

UWAGA 3: Zmiana kodu gatunku wprowadzanego wymaga użycia kombinacji klawiszy <Ctrl>+<G>.

4.3.2. Wprowadzanie liczby drzew i wysokości

Wprowadzanie drzew polega na wpisaniu dla odpowiednich pierśnic liczby drzew, zarejestrowanych w poszczególnych kolumnach raptularza terenowego. Aktualna pierśnica jest zaznaczona na ekranie gwiazdką (*). W miejscach występowania zer nie można wpisywać liczb. Kolejność wpisywania liczb jest dowolna. Program na bieżąco zlicza wprowadzone sztuki drzew. Suma ta jest elementem kontroli kompletności wprowadzania danych. Program na

bieżąco oblicza także średnią pierśnicę (ważoną liczbą drzew) i wyświetla ją w polu oznaczonym symbolem „sp”.

Pomierzone wysokości drzew można wpisywać równolegle ze sztukami lub na końcu. Można zapisać do 5 wysokości dla jednej pierśnicy. Dopuszczalny zakres wysokości drzew wynosi od 3 do 50 metrów - w zależności od pierśnicy.

Program na bieżąco oblicza wysokość średnią z dotychczas wprowadzonych i wyświetla ją w polu oznaczonym symbolem „sw”.

MENU GLOBALNE → *SZACUNKI BRAKARSKIE* → *Wprowadzanie sztuk (str. 2)*

SZACUNKI Wprowadzanie sztuk St.trud DRUK 2000
 Adres: 06-17-1-05-149 -a -00/IIIE Sosna zwyczajna IP Str.2

Pierśn.	WA	WB, S1	WC, WD, S2-S4	A	B	C/S	Wysokość (m)
24	0			0	0		
26	0			0			
* 29	0		4	0			24 23
33	0	1	15	0			24 25 26
37		4	36				26 27 28 27 26
41		3	49				28 27 28 29 28
45		1	25				27 28 29 28 28
49		1	16				28 29 28 28
53		1	4				29 28
57			1				
61			4				29 30
65							
RAZEM	0	11	154	0	0	0	sp= 41 sw= 27.32

0 % udział WD   8 % udział S2   4 % S4   6 % M   Czy przel. z pow. Tak

F1 Pomoc Esc, Pause Koniec F5 Nast F6 Pop ^G Zm.gat ^Y Us.str ^P % F4 Wys F8 Przel

Ekran 11. „Wprowadzanie sztuk” - strona 2 raptularza

Aktywne klawisze do obsługi ekranu „Wprowadzanie sztuk” – strona 2 raptularza:

- ⇒ <Enter> - przyjęcie wprowadzanej wartości;
- ⇒ <Esc>, <Pause> - koniec wprowadzania szacunku (całej pozycji ciec);
- ⇒ <F5>, <Ctrl-F> - przejście do następnego gatunku (następna str. raptularza);
- ⇒ <F6>, <Ctrl-B> - powrót do poprzedniej strony raptularza;
- ⇒ <Ctrl-G> - zmiana nazwy (kodu) gatunku;
- ⇒ <Ctrl-P> - wprowadzanie udziału procentowego;
- ⇒ <Ctrl-Y> - usuwanie omyłkowo wprowadzonego gatunku (str. raptularza);
- ⇒ <F4>, <Ctrl-O> - przeciętna wysokość i pierśnica w wydzieleniu;
- ⇒ <F8>, <Ctrl-U> - zmiana znacznika przeliczania z powierzchni.

UWAGA: Jeśli wprowadzi się nieproporcjonalnie duże lub małe wysokości w stosunku do pierśnicy, program wyświetli dopuszczalny zakres wysokości, w którym powinna zmieścić się wprowadzana wysokość. Pomimo tego zabezpieczenia, podczas wyrównywania krzywej wysokości, może zdarzyć się przypadek taki (np. wada szacunku brakarskiego - koncentracja wysokości w wąskim przedziale pierśnic), że program dochodzi do wyrównanych wysokości przekraczających wartości dopuszczalne. Wówczas aby uniknąć niepowodzenia obliczeń (w części dotyczącej mas) program koryguje w dół zbyt duże wysokości wyrównane - do wysokości dopuszczalnej dla danego stopnia pierśnicy.

4.3.3. Wprowadzanie udziału procentowego

W celu wprowadzenia udziału procentowego sortymentów: WD, S2, S4 i M - należy nacisnąć kombinację klawiszy <Ctrl>+<P> (patrz Ekran 11). Bez podania udziałów procentowych nie można zarejestrować szacunku. W programie kontroluje się tylko czy suma S2+S4 jest większa niż zero procent. Dopuszczalne przedziały wartości udziałów procentowych przedstawia Tab IX.

Tab IX. Dopuszczalne przedziały wartości dla sortymentów szacowanych według udziałów procentowych

Sortyment	Dopuszczalny udział procentowy	
	od	do
WD	0	100
S2+S4	1	100
M	0	999

Wprowadzenie udziałów procentowych zamyka zestaw danych dla gatunku. W dalszej kolejności przechodzi się do gatunku następnego (klawisz <F5>) lub następnego raptularza (klawisz <Esc> z potwierdzeniem zapisu przez ustawienie kursora na poleceniu „Zapisać” i wciśnięcie klawisza <Enter>).

UWAGA: Zapisanie danego raptularza prowadzi w następnej kolejności do automatycznego otwarcia możliwości wprowadzenia nowego. Jeśli chce się wykorzystać dane opisowe z poprzedniego raptularza można je skopiować klawiszem <F3>. Jeśli nie mamy zamiaru kontynuować pracy - należy przerwać wprowadzanie klawiszem <Pause>.

4.3.4. Wprowadzanie przeciętnej pierśnicy i wysokości

Klawiszem <F4> wywołuje się okno ze średnią wysokością i pierśnicą drzewostanu (patrz Ekran 12), celem użycia ich do obliczeń. Nawet bez wywołania okno to otwiera się automatycznie - przed zapamiętaniem gatunku - do celów kontrolnych. Jeśli nie chce się go wykorzystać do opisanych niżej celów, wówczas wystarczy zamknąć go klawiszem <Esc> i kontynuować pracę.

MENU GLOBALNE→*SZACUNKI BRAKARSKIE*→*Wprowadzanie sztuk (str. 2)*→<F4>

SZACUNKI Wprowadzanie sztuk St.trud DRUK 2000
Adres: 06-17-1-05-149 -a -00/IIIE Sosna zwyczajna IP Str.2

Pierśn.	WA	WB, S+	Gatunek	Warstwa	Udz.gat.	Wys.	Pierś.	Wiek
24	0							
26	0		DB	IP	21			61
* 29	0		DB	IP	21			104
33	0	1	SO	IP	10	28.11	46	104
37		4						
41		3						
45								
49			Gatunek: SO					
53			Przeciętna pierśnica drzewostanowa: (41)					
			Przeciętna wysokość drzewostanowa: (27.38)					
RAZEM	0	11						

0 % udział WD 8 % udział S2 4 % S4 6 % M Czy przel. z pow. Tak

F1 Pomoc Esc, Pause Koniec Enter Edycja F2 Wart.obl.z szac. F3 Kop.wart. F4 Wsz.

Ekran 12. „Wprowadzanie sztuk” – okno z danymi opisu taksacyjnego wydzielenia

Aktywne klawisze do obsługi ekranu „Wprowadzanie sztuk” – okno z danymi opisu taksacyjnego wydzielenia:

- ⇒ <Esc>, <Pause> - powrót;
- ⇒ <Enter> - wejście do edycji pól wysokości i pierśnicy gatunku;
- ⇒ <F2>, <Ctrl-G> - wstawianie do pól wartości średnich, obliczonych z dotychczas wprowadzonych sztuk drzew;
- ⇒ <F3>, <Ctrl-E> - kopiowanie do pól wartości z opisu taksacyjnego (z gatunku wskazywanego przez aktualne ustawienia kursora);
- ⇒ <F4>, <Ctrl-O> - wyświetlanie wszystkich gatunków.

4.3.4.1. WPROWADZANIE PRZECIĘTNEJ WYSOKOŚCI

W szczególnym przypadku, jeśli wysokości danego gatunku nie zostały pomierzone, istnieje możliwość wyznaczenia krzywej wysokości na podstawie średniej wysokości drzewostanowej. Wymagane jest zatem podanie średniej wysokości gatunku w drzewostanie, co pozwoli na określenie wysokości dla poszczególnych stopni pierśnic - na podstawie wbudowanych w program równań stałych krzywych wysokości (zróżnicowanych wg rodzajów drzew). Aby ułatwić to użytkownikowi, program odczyta wysokości (plus udział, pierśnice i wiek) z opisu taksacyjnego wydzielenia i zestawia je w tabelce (patrz Ekran 12). Wówczas użytkownik powinien wybrać z tabelki odpowiednią wartość drzewostanową i wpisać ją w pole „Przeciętna wysokość drzewostanowa”. Wpisanie do tego pola może polegać na skopiowaniu wysokości (klawiszem <F3>) odpowiedniego gatunku zestawionego w tabelce. Do omawianego pola można także wpisać dowolną wysokość (przejsięcie do pola umożliwia klawisz <Enter>).

UWAGA 1: Jeśli w opisie taksacyjnym znaleziono gatunek wprowadzany, program w tabelce udostępni tylko jego dane, w przeciwnym przypadku – poda wszystkie gatunki I i II piętra. Niezależnie od sytuacji, naciśnięcie klawisza <F4> powoduje udostępnienie w tabelce wszystkich gatunków I i II piętra.

UWAGA 2: Nie można klawiszem <F3> skopiować gatunku, który w opisie taksacyjnym nie ma podanych wysokości i pierśnicy, gdyż występuje pojedynczo (kod 21) lub miejscami (kod 22).

Pole „Przeciętna wysokość drzewostanowa” może być wykorzystane także w sytuacji gdy liczba pomierzonych wysokości jest zbyt mała (mniej niż 12) dla precyzyjnego wyznaczenia krzywej wysokości lub wartości pomierzone tworzą zbiór nielogiczny. Wtedy klawiszem <F2> można spowodować przyjęcie wartości średniej z pomierzonych (*sw*) i potraktowanie jej w obliczeniach jako drzewostanowej lub w pole „Przeciętna wysokość drzewostanowa” (wejście do pola klawiszem <Enter>) wpisać inną, uzasadnioną wartość.

4.3.4.2. WPROWADZANIE PRZECIĘTNEJ PIERŚNICY

Program posiada możliwości zwiększenia dokładności obliczeń mas w przypadku cięć złożonych oraz przedrębnych. Może się zdarzyć wtedy przypadek, że średnia pierśnica drzew usuwanych (*sp*) istotnie różni się od średniej pierśnicy gatunku w drzewostanie. W takim przypadku zaleca się podanie średniej pierśnicy gatunku w drzewostanie. Do wprowadzenia jej w omawianym oknie (patrz Ekran 12) przewidziane jest pole „Przeciętna pierśnica drzewostanowa”. Podaną tam wartość program wykorzysta w charakterze poprawki liczby kształtu drzew, we wzorach na obliczenia mas. Pierśnica ta może być zaczerpnięta z tabeli opisu taksacyjnego (kopiowanie klawiszem <F3>) lub przyjęta przez użytkownika na innym, uzasadnionym poziomie (wejście do pola klawiszem <Enter>).

4.3.5. Wprowadzanie dyspozycji o przeliczaniu gatunku

W pewnych szczególnych sytuacjach racjonalne jest sporządzanie szacunku brakarskiego metodą mieszaną czyli część gatunków mierzy się na powierzchni próbnej (np. So), część zaś na całej powierzchni (np. Brz). Może to mieć miejsce np. przy pasowej formie zmieszania gatunku - gdy trudno ująć go na powierzchni próbnej, cięciach na szlakach zrywkowych. Aby wprowadzić gatunek, który pomierzono na całej powierzchni a jednocześnie zakładano powierzchnię próbną (powierzchnia próbna mniejsza niż powierzchnia cięcia) należy w trakcie wprowadzania gatunku nacisnąć klawisz <F8>, tak aby w prawym dolnym rogu ekranu pole „Czy przel. z pow.” (czy przeliczyć z powierzchni próbnej) miało ustawioną wartość „Nie”. W takiej sytuacji sporządzający szacunek powinien pamiętać, aby dla uniknięcia dwukrotnego liczenia tych samych drzew pominąć ten gatunek na powierzchni próbnej, chyba że jednocześnie wykorzystano możliwość podziału gatunku na warstwy (por. opis dotyczący wprowadzania gatunku).

Przykład

Wykonano szacunek na powierzchni trzebieżowej, z jednoczesnym wyznaczeniem szlaków zrywkowych. Założono powierzchnię próbną trzebieżową. Pomierzono gatunki na powierzchni próbnej. Do nich przy wprowadzaniu powinna się odnosić dyspozycja „Czy przel. z pow.” - Tak (ustawienie domyślne w programie). Dla gatunków pomierzonych na szlakach zrywkowych (cała powierzchnia) powinna się odnosić dyspozycja „Czy przel. z pow.” - Nie.

Jeśli na szlakach zrywkowych wystąpiły te same gatunki co na powierzchni próbnej, powinny być zarejestrowane odrębnie (odrębne pomiary wysokości) i wprowadzane jako II piętro.

4.4. Wprowadzanie drzew wg masy sortymentów

Sposób wprowadzenia opisowej części szacunku jest identyczny jak przy poleceniu *MENU GLOBALNE* → *SZACUNKI BRAKARSKIE* → *Wprowadzanie sztuk* (patrz str.13). Ekran 13 przedstawia przykład str. 1/1 raptularza „Wprowadzanie mas”.

MENU GLOBALNE → *SZACUNKI BRAKARSKIE* → *Wprowadzanie mas*

SZACUNKI Wprowadzanie mas St.trud DRUK 2000
Adres: 06-17-1-05- - - /PTP Str.1/1

+-----+ Numer dokumentu (kolejny) [43] -----+ ADRES LEŚNY [06-17-1-05- - -] -----+ GRUPA CZYNNOŚCI [PTP] [przygodne w trzebieżach późnych] -----+ OCENA PILNOŚCI [X] Konieczne w danym roku ZABIEGU (CIEĆ) [ ] Dopuszczalne przesunięcie na rok nast. -----+ POWIERZCHNIA manipulacyjna [0] arów zredukowana [0] arów próbna [0] arów do odn./lraz [0] arów -----+ CZYNNOŚĆ POZYSKANIA DREWNA [X] - CWDPN [ ] - CWDPG -----+	
--	--

F1 Pomoc Esc, Pause Koniec Tab Zm.grupy F3 Wart.poprz. F5/F6 Zm.strony

Ekran 13. „Wprowadzanie mas” - pierwsza część danych opisujących cechy pozycji cięć

Zasadnicza różnica dotyczy tylko drugiej strony raptularza (Wzór nr 1a) - wprowadzenia miąższości sortymentów dla poszczególnych gatunków.

MENU GLOBALNE → *SZACUNKI BRAKARSKIE* → *Wprowadzanie mas (str. 2)*

SZACUNKI Wprowadzanie mas St.trud DRUK 2000
Adres: 06-17-1-05- - - /PTP Sosna zwyczajna Str.2

KJW	do 24 cm	25-34 cm	35 + cm
WA0	.0		
WA1	.0		
WB0			
WB1			
WC0	70.0	60.0	30.0
WC1			
WD			
S10		.0	.0
S11		.0	.0
S2	50.0	.0	.0
S3	20.0	.0	.0
S4		.0	.0
M	10.0	.0	.0
RAZEM:	150.0	60.0	30.0

F1 Pomoc Esc, Pause Koniec F5 Nast.str. F6 Poprz.str. ^G Zm.gatunku ^Y Usun str.

Ekran 14. „Wprowadzanie mas” - strona 2 raptularza

Aktywne klawisze do obsługi ekranu „Wprowadzanie mas” – strona 2 raptularza:

- ⇒ <Enter> - zamknięcie wprowadzanej wartości;
- ⇒ <Esc>, <Pause> - koniec wprowadzania szacunku (całej pozycji ciec);
- ⇒ <F5>, <Ctrl-F> - przejście do następnego gatunku (następna strona raptularza);
- ⇒ <F6>, <Ctrl-B> - powrót do poprzedniej strony raptularza;
- ⇒ <Ctrl-G> - zmiana nazwy (kodu) gatunku;
- ⇒ <Ctrl-Y> - usuwanie omyłkowo wprowadzonego gatunku (dana strona).

Wpisuje się w odpowiednich pozycjach miąższości klas/grup jakościowo-wymiarowych wg klas grubości. Wszystkie wartości powinny być wyrażone w metrach sześciennych. Program nie pozwoli na wprowadzanie miąższości w tych pozycjach tabeli, w których założono blokadę w postaci zera. Nie jest też możliwe uwzględnienie warstw.

4.5. Przeglądanie szacunków

Polecenie „Przeglądanie szacunków” pozwala wybrać szacunek brakarski lub grupę szacunków i sprawdzić jakie dane zostały zarejestrowane w komputerze. Do tego celu opracowano ekran, którego pełne funkcje mieszczą się w zbiorze poleceń lokalnych, dających możliwość łatwego wyboru szacunków wg definiowanego kryterium wyszukiwania, edycji na ekranie w postaci identycznej jak przy wprowadzaniu oraz wydruku aktualnie ustawionego szacunku z kompletem danych źródłowych.

MENU GLOBALNE→*SZACUNKI BRAKARSKIE*→*Przeglądanie szacunków*

SZACUNKI Przeglądanie szacunków

St.trud DRUK 2000

```
+-----+
|Przeg. szac.: Szuk Wyśw Nast Poprz D_Ekran Y_Wydruk Exit
|Szukanie danych
+-----+
|Adres (06-17-1-05-149 -a -00) (IID ) Plan (N ) St.pil.(O ) (CWDPN)(S)
+-----+
|Pow. man. ( 356) |St. trud. poz. ( 3) |Ochr.nal. i podr.(T )
|Pow. zred. ( 256) |Wsp. trud. ( 1.00) |PODSZYT: % ( 70)
|Pow. prób. ( 256) |Wsp. trud. st ( 1.00) | wys. ( 3)
|Pow. odn./1 ( 114) |St. trudn. zrywki ( 2) | > 30 % (N)
+-----+
| Odl.zr. m % Odl.podw. km % |D-stan zanied. (N )
|W ( 100) ( 100) ( ) ( ) |D-stan negat. (N )
|S ( 100) ( 100) ( ) ( ) |
+-----+
|ZRYWKA: % konnej ( 0) |Całk. wyrób S3 - (N )
| % c.rol. ( 100) |kosztem S4 - (N )
| % c.spec. ( 0) |nabywcy M - (T ) | % MlwM ( 0)
+-----+
|Nr rapt. ( 26) Nr wewn. ( 1667) Szacunek ( 26) z ( 41)
+-----+
```

F1 Pomoc Esc,Pause Koniec F10 Kto

Ekran 15. „Przeglądanie szacunków”

Tab X. Znaczenie poleceń lokalnych ekranu „Przeglądanie szacunków”

NAZWA POLECENIA LOKALNEGO	OPIS
Szuk	Szukanie szacunków spełniających zakładane warunki.
Wyśw	Wyświetlenie listy szacunków spełniających warunki szukania.
Nast	Następny szacunek.
Poprz	Poprzedni szacunek.
D_Ekran	Wyświetlanie aktualnie ustawionego szacunku w postaci jak podczas wprowadzania.
Y_Wydruk	Wydruk aktualnie ustawionego szacunku z kompletem danych źródłowych.
Exit	Wyjście do menu globalnego.

DZIAŁANIE POLECENIA **Szuk**.

Ogólną zasadą działania programu jest to, że polecenie „*Szuk*” na wejściu wybiera wszystkie dane, ujmowane w danym ekranie - brak kryteriów wyszukiwania. Jeśli chce się ograniczyć zakres, należy zdefiniować kryterium wyszukiwania - na jednym lub wielu polach.

MENU GLOBALNE → SZACUNKI BRAKARSKIE → Przeglądanie szacunków → *Szuk*

```

SZACUNKI Przeglądanie szacunków                               St.trud DRUK 2000
+-----+
| Podaj kryteria wyszukiwania                                |
+-----+
| Adres (06-17-*-*-*-*-*-*-*-**) (      ) Plan (  ) St.pil.(  ) (      ) (  ) |
+-----+
| Pow. man.   (0:2845  ) | St. trud. poz.   (1:8  ) | Ochr.nal. i podr.(  ) |
| Pow. zred.  (0:2845  ) | Wsp. trud.     (1.00:1.00 ) | PODSZYT: % (0:100  ) |
| Pow. prób.  (0:2845  ) | Wsp. trud. st (1.00:1.10 ) | wys. (1:3  ) |
| Pow. odn./1 (0:2845  ) | St. trudn. zrywki (1:3  ) | > 30 % (  ) |
+-----+
| Odl.zr. m   %          Odl.podw. km   %          | D-stan zanied. (  ) |
| W (100:600  ) (100:100 ) (      ) (      ) | D-stan negat. (  ) |
| S (100:600  ) (100:100 ) (      ) (      ) | TEREN: podmokły (  ) |
+-----+
| ZRYWKA: % konnej (0:100  ) | Całk. wyrób S3 - (  ) | jar (  ) | | |
| % c.rol. (0:100  ) | kosztem S4 - (  ) | falisty (  ) |
| % c.spec. (0:100  ) | nabywcy M - (  ) | stromy (  ) |
| % MlWM (0:100  ) | | | | % MlWM (0:100  ) |
+-----+
| Nr rapt. (      ) Nr wewn. (      ) Szacunek (      ) z (      ) |
| Symbol grupy czynności |
+-----+
F1 Pomoc Esc Akceptacja Pause Rezygnacja F2 Obręby F3 L-ctwa F4 Szukaj

```

Ekran 16. „Przeglądanie szacunków” - polecenie „*Szuk*”

Aktywne klawisze do obsługi ekranu „*Przeglądanie szacunków*” – polecenie „*Szuk*”:

- ⇒ <F1>, <Ctrl-W> - pomoc;
- ⇒ <F2>, <Ctrl-G> - lista obrębów;
- ⇒ <F3>, <Ctrl-E> - lista leśnictw;

- ⇒ <F4>, <Ctrl-O> - lista wartości dla danego pola;
- ⇒ <Tab> - przejście do następnej grupy pól;
- ⇒ <Esc> - akceptacja wpisanego kryterium wyszukiwania;
- ⇒ <Pause> - rezygnacja z wyboru kryterium wyszukiwania.

Klawisze edycyjne:

- ⇒ <Ctrl-A> - przełącznik (wstawianie/nadpisywanie);
- ⇒ <Ctrl-D> - kasuje znaki od kursora do końca pola;
- ⇒ <Ctrl-X> - kasuje znak w miejscu kursora.

Uwaga: Klawisze edycyjne działają na ekranach programu ACER we wszystkich polach wypełnianych przez użytkownika.

ZASADY BUDOWY KRYTERIUM WYSZUKIWANIA

W polach tekstowych można wprowadzać dowolne znaki oraz znaki specjalne.

Tab XI. Znaki specjalne do wyszukiwania danych w polach tekstowych

Znak	Znaczenie	Przykład	Rezultat wyszukiwania
*	dowolny ciąg znaków	I*	IA, IB, IC, ID, IDU, IIA ...
?	dowolny pojedynczy znak	I?	IA, IB, IC, ID
	lub	IA CSS PR IDU	IA, CSS, PR

W polach liczbowych można wprowadzać cyfry, znak kropki oraz symbole specjalne (symbole te działają również w polach tekstowych).

Tab XII. Znaki i symbole specjalne do wyszukiwania danych w polach liczbowych i tekstowych

Znak	Znaczenie	Przykład
=	równe	=100
>	większe od	>12.5
>=	nie mniejsze niż	>=10
<	mniejsze od	<15
<=	nie większe niż	<=11.11
<>	różne od	<>10
:	zakres od do	1:3
	lub	3 5 8

UWAGI DODATKOWE:

- Znak równości = bez podanej wartości wyszukuje obiekty z wartością pustą (NULL).
- Między symbolami: =, >, >=, <, <=, <> a wartością nie może wystąpić spacja.
- Porównanie dla pól tekstowych następuje wg schematu : (a < A < 1).
- Przy porównaniach i zakresach nie są uwzględniane wartości puste.
- W przypadku wypełnienia kilku pól, wyświetlane są dane spełniające jednocześnie warunki wpisane w tych polach.
- Klawisz <Esc> powoduje uruchomienie szukania i wyświetlenie danych spełniających wprowadzone kryterium.
- W przypadku braku danych spełniających podane kryteria wyświetlany jest stosowny komunikat, a program wraca do wyboru kryterium wyszukiwania.
- Klawisz <Pause> powoduje rezygnację z wyboru kryterium - wyświetlane są wszystkie dane.
- Naciśnięcie klawisza <F4> na polu o wartościach tekstowych wyświetla listę wszystkich wartości znajdujących się w bazie.
- Naciśnięcie klawisza <F4> na polu o wartościach numerycznych wyświetla zakres wartości (najmniejsza : największa).
- Jeśli klawisz <F4> nie udostępnia listy – jest ona wyszczególniona na dole ekranu.

UWAGA: Powyższe zasady odnoszą się do pozostałych ekranów zawierających polecenie Szuk .

POLECENIE Wyśw

Wyświetlanych funkcją „Wyśw” jest jedynie pierwszych 80 wartości. Dostęp do dalszych danych, o ile istnieją, wymaga użycia klawisza <F5>.

MENU GLOBALNE → SZACUNKI BRAKARSKIE → Przeglądanie szacunków → Wyśw

SZACUNKI Przeglądanie szacunków

St.trud DRUK 2000

Adres	Gr.czyn	Plan	Ekran	Y_Wydruk	Exit
06-17-1-05-139 -c -00 TPN N					
06-17-1-05-139 -c -00 CSS N			) Plan (N)	St.pil.(O)	(CWDPN)(M)
06-17-1-05-140 -b -00 TPN N					
06-17-1-05-140 -b -00 CSS N			(6)	Ochr.nal. i podr.(N)	
06-17-1-05-148 -b -00 IIE N			1.00)	PODSZYT: % (0)	
06-17-1-05-148 -c -00 CSS N			1.00)	wys. (1)	
06-17-1-05-148 -c -00 TPN N			(2)	> 30 % (N)	
06-17-1-05-148 -f -00 CSS N				D-stan zanied. (N)	
06-17-1-05-149 -a -00 IID N			%	D-stan negat. (N)	
06-17-1-05-149 -a -00 IIE N			)		
06-17-1-05-149 -b -00 CSS N			)	TEREN: podmokły (N)	
06-17-1-05-149 -c -00 CSS N				jar (N)	
06-17-1-05-149 -j -00 CSS N			S3 - (T)	falisty (N)	
06-17-1-05-149 -k -00 CSS N			S4 - (N)	stromy (N)	
06-17-1-05-150 -d -00 IIE N			M - (T)	% MlwM (0)	
06-17-1-05-150 -f -00 TPN N					
06-17-1-05-155 -a -00 IIE N			) Szacunek (1)	z (41)	

F1 Pomoc Esc Akceptacja Pause Rezygnacja

Ekran 17. „Przeglądanie szacunków” - wyświetlenie listy wybranych szacunków

POLECENIE D_Ekran

W zależności od tego czy szacunek został wprowadzony sztukami drzew czy masami sortymentów, pojawi się ekran w postaci identycznej jak przy wprowadzaniu. Dodatkowym elementem wyników przetwarzania, widocznym przy wprowadzonych wysokościach drzew są wysokości wyrównane z opracowanej przez program krzywej wysokości.

MENU GLOBALNE→SZACUNKI BRAKARSKIE→Przeglądanie szacunków→D_ekran (str. 2)

SZACUNKI Przeglądanie szacunków

St.trud DRUK 2000

Adres: 06-17-1-05-149 -a -00/IIE

Sosna zwyczajna IP

Str.2

Pierśn.	WA	WB, S1	WC, WD, S2-S4	A	B	C/S	Wysokość (m)	
26	0			0				
29	0		4	0			24 23	24.5
33	0	1	15	0			24 25 26	25.6
37		4	36				26 27 28 27 26	26.5
41		3	49				28 27 28 29 28	27.2
45		1	25				27 28 29 28 28	27.9
49		1	16				28 29 28 28	28.4
53		1	4				29 28	28.9
57			1					29.3
61			4				29 30	29.7
65								
69								
RAZEM	0	11	154	0	0	0	sp= 41	sw= 27.32
0 % udział WD 8 % udział S2 4 % S4 6 % M Czy przel. z pow. Tak								

F1 Esc, Pause Koniec F5 N.str F6 P.str F7 Masy(ekr.szt.) ^N/^P N./P.szac F10 Kto

Ekran 18. „Przeglądanie szacunków” - wyświetlenie wybranego szacunku poleceniem „D_ekran”

Aktywne klawisze do obsługi ekranu „Przeglądanie szacunków” – polecenie „D_ekran”:

- ⇒ <Esc>, <Pause> - koniec przeglądania szacunku;
- ⇒ <F5>, <Ctrl-F> - przejście do następnego gatunku (następna str. raptularza);
- ⇒ <F6>, <Ctrl-B> - powrót do poprzedniej strony raptularza;
- ⇒ <F7>, <Ctrl-T> - podgląd mas (dotyczy tylko stron z gatunkami dla szacunków wprowadzanych w sztukach);
- ⇒ <F10>, <Ctrl-Z> - kto wprowadził/skorygował szacunek;
- ⇒ <Ctrl-N> - następny szacunek z listy wybranej do przeglądu;
- ⇒ <Ctrl-P> - poprzedni szacunek z listy wybranej do przeglądu.

Przy takim ekranie jak przedstawiony powyżej istnieje możliwość podglądu, jakie miąższości obliczył program dla wyświetlanego właśnie gatunku.

Dostęp do podglądu miąższości daje klawisz <F7> (patrz Ekran 19).

Należy pamiętać, że w przypadku występowania gatunku w dwóch warstwach, wyświetlana miąższość (po naciśnięciu klawisza <F7>) odnosi się do obu warstw. Podobnie nie rozróżnia się miąższości uzyskanych z uwzględnieniem dyspozycji przeliczania (z całej powierzchni/z powierzchni próbnej).

MENU GLOBALNE → *SZACUNKI BRAKARSKIE* → *Przeglądanie szacunków* → *D_ekran (str. 2)* → <F7>

SZACUNKI Przeglądanie szacunków

St.trud DRUK 2000

Adres: 06-17-1-05-149

-a -00/IIE

Sosna zwyczajna

Str.2

KJW	do 24 cm	25-34 cm	35 + cm
WA0	*		
WA1	*		
WB0	.8	11.9	2.4
WB1			
WC0	12.9	157.3	22.4
WC1			
WD			
S10		*	*
S11		*	*
S2	18.9	*	*
S3		*	*
S4	9.4	*	*
M	14.2	*	*
RAZEM:	56.2	169.2	24.8

Dowolny klawisz - kontynuacja

Ekran 19. „Przeglądanie szacunków” – podgląd miąższości dla wyświetlanego gatunku - polecenie „D_ekran”, klawisz <F7>

POLECENIE <F10>

Użycie klawisza <F10> powoduje wyświetlenie okna z informacją kto i kiedy wprowadził/skorygował szacunek.

MENU GLOBALNE → *SZACUNKI BRAKARSKIE* → *Przeglądanie szacunków* → <F10>


```

+-----+
| Data zapisu                : [1999/07/05      ] |
| Data ostatniej korekty     : [1999/08/30      ] |
| Kto wprowadził / skorygował : [PIOTR]        |
| < Dowolny klawisz - kontynuacja > |
+-----+

```

Ekran 20. Informacja kto i kiedy wprowadził/skorygował szacunek

Informacja o dacie wykonania czynności i o wykonawcy jest dostępna na wszystkich ekranach, na których w dolnym wierszu w liście aktywnych klawiszy funkcyjnych jest wymieniony klawisz <F10>.

POLECENIE Y_Wydruk

Pozwala wydrukować zawartość raptularza, który jest pamiętany w bazie. Drukuje się strona opisowa oraz strony poszczególnych gatunków dla aktualnie ustawionego szacunku.

4.6. Korekta i kasowanie szacunków

Przedstawiony poniżej ekran w wyglądzie i obsłudze podobny jest do ekranu „Przeglądanie szacunków”, tylko w menu lokalnym posiada dodatkowe polecenia służące do przeprowadzenia korekty oraz kasowania szacunków.

MENU GLOBALNE → *SZACUNKI BRAKARSKIE* → *Korekta i kasowanie szacunków*

```

SZACUNKI Korekta i kasowanie szacunków                               St.trud DRUK 2000
+-----+
|Przeg. szac.: Szuk Wyśw Nast Poprz Kor Usuń D_Ekran Y_Wydruk Exit |
|Korekta szacunku|
+-----+
|Adres (06-17-1-05-149 -a -00) (IIE ) Plan (N ) St.pil.(O ) (CWDPN)(S)|
+-----+
|Pow. man. ( 356) |St. trud. poz. ( 3) |Ochr.nal. i podr.(T )|
|Pow. zred. ( 256) |Wsp. trud. ( 1.00) |PODSZYT: % ( 70)|
|Pow. prób. ( 256) |Wsp. trud. st ( 1.10) |wys. ( 3)|
|Pow. odn./1 ( 114) |St. trudn. zrywki ( 2) |> 30 % (T)|
+-----+
|Odl.zr. m % Odl.podw. km % |D-stan zanied. (N )|
|W ( 100) ( 100) ( ) ( ) |D-stan negat. (N )|
+-----+
|S ( 100) ( 100) ( ) ( ) |TEREN: podmokły (N )| | |
| |jar (N )|
|ZRYWKA: % konnej ( 0) |Całk. wyrób S3 - (N )| |falisty (N )|
| % c.rol. ( 100) |kosztem S4 - (N )| |stromy (N )|
| % c.spec. ( 0) |nabywcy M - (T )| |% Mlwm ( 0)|
+-----+
|Nr rapt. ( 26) Nr wewn. ( 1668) Szacunek ( 1) z ( 6)|
+-----+

```

F1 Pomoc Esc,Pause Koniec F10 Kto

Ekran 21. „Korekta i kasowanie szacunków”

Tab XIII. Znaczenie poleceń lokalnych ekranu „Korekta i kasowanie szacunków

NAZWA POLECENIA LOKALNEGO	OPIS
Szuk	Szukanie szacunków spełniających zakładane warunki.
Wyśw	Wyświetlenie listy szacunków spełniających warunki szukania.
Nast	Następny szacunek.
Poprz	Poprzedni szacunek.
Kor	Korekta szacunku widocznego na ekranie.
Usuń	Usunięcie szacunku widocznego na ekranie.
D_Ekran	Wyświetlanie aktualnie ustawionego szacunku w postaci jak podczas wprowadzania.
Y_Wydruk	Wydruk aktualnie ustawionego szacunku z kompletem danych źródłowych.
Exit	Powrót do poprzedniego menu.

4.6.1. Korekta szacunków

Polecenie „Korekta i kasowanie szacunków” pozwala wybrać a polecenie lokalne „Kor” - zmienić zarejestrowany w bazie szacunek brakarski oraz przeliczyć go na nowo. Zmiany mogą dotyczyć zarówno strony opisowej jak i następnych. Wprowadzając modyfikacje należy pamiętać o zasadach wprowadzania danych i możliwościach przemieszczania się między stronami raportu - identycznie jak przy wprowadzaniu nowego szacunku (patrz rozdziały: 4.2, 4.3 i 4.4). W przypadku modyfikacji wysokości gatunku, dla którego nie pomierzono żadnej wysokości lub zbyt mało dla wyznaczenia krzywej wysokości (metoda wyznaczenia krzywej wysokości na podstawie stałej krzywej wysokości), przed zatwierdzeniem wprowadzonych zmian klawiszem <Esc> należy pamiętać o konieczności otwarcia okna pomocniczego klawiszem <F4> i uaktualnienia wysokości przeciętnej (pole „Przeciętna wysokość drzewostanowa”), przy pomocy klawisza <F2> (wartość obliczona z wprowadzonych wysokości drzew) lub wpisania przeciętnej wysokości z opisu taksacyjnego klawiszem <F3> (z gatunku wskazywanego przez aktualne ustawienia kursora). Szacunek, który został poddany korekcie znika z aktualnej listy szacunków, w tym także udostępnionej poleceniem „Szuk”.

4.6.2. Kasowanie szacunków

Polecenie „Korekta i kasowanie szacunków” pozwala wybrać a polecenie lokalne „Usuń” - usunąć zarejestrowany w systemie szacunek brakarski. Kasowanie szacunków odbywa się pojedynczo.

MENU GLOBALNE → SZACUNKI BRAKARSKIE → Korekta i kasowanie szacunków → Usuń


```

SZACUNKI Korekta i kasowanie szacunków                               St.trud DRUK 2000
+-----+
|Przeg. szac.: Szuk Wyśw Nast Poprz Kor Usuń D_Ekran Y_Wydruk Exit |
|Usunięcie szacunku                                             |
+-----+
|Adres (06-17-1-01-8 -b -00) (TPP ) Plan (N ) St.pil.(F ) (CWDPN)(S)|
+-----+
|Pow. man. ( 134) |St. trud. poz. ( 5) | Ochr.nal. i podr.(N ) |
|Pow. zred. ( +-----+YT: % ( 0) |
|Pow. prób. ( | Szacunek: 06-17-1-01-8 -b -00 / TPP | wys. ( 1) |
|Pow. odn./1 ( | Skasować wybrany szacunek? | > 30 % (N) |
+-----+
| Odl.zr. m | Nie Tak | n zanied. (N ) |
|W ( | | n negat. (N ) |
+-----+
|S ( 100+-----+ : podmokły (N ) |
| | jar (N ) | |
|ZRYWKA: % konnej ( 100) | Całk. wyrób S3 - (T ) | falisty (N ) |
| % c.rol. ( 0) | kosztem S4 - (N ) | stromy (N ) |
| % c.spec. ( 0) | nabywcy M - (T ) | % MlwM ( 40) |
+-----+
|Nr rapt. ( 15) Nr wewn. ( 1368) Szacunek ( 7) z ( 449)|
+-----+
F1 Pomoc Esc,Pause Koniec F10 Kto

```

Ekran 22. „Korekta i kasowanie szacunków” – kasowanie wybranego szacunku

OSTRZEŻENIE !!! Gdy potwierdzimy polecenie „Usuń” szacunek aktualnie ustawiony zostanie usunięty bezpowrotnie.

Zbiorcze kasowanie szacunków jest możliwe dla całego roku i wymaga polecenia administratora *MENU GLOBALNE*→*ADMINISTRACJA*→*Kasowanie szacunków - cały rok*.

4.7. Transfer szacunków brakarskich

Opracowane rozszerzenie programu ACER w wersji 2.24 o interfejs, umożliwi transfer danych z i do rejestratora leśniczego. Elektroniczny transfer danych to przyspieszenie procesu ewidencji szacunków w nadleśnictwie oraz wyeliminowanie możliwości popełniania błędów jakie mogą wystąpić przy ręcznym przenoszeniu danych z raptularza terenowego do programu ACER. W związku z tym, rzetelne sporządzenie szacunków przez leśniczego, zwiększa jakość i wiarygodność danych trafiających z programu BRAKARZ, poprzez program ACER do systemu LAS. Polecenie „Rejestrator” uruchamia dostęp do wykonywania transferów danych z i do rejestratora.

MENU GLOBALNE→*SZACUNKI BRAKARSKIE*→*Rejestrator*

```

SZACUNKI ACER <-> BRAKARZ                               Wsp. DRUK 2001
+-----+
| Podaj kod leśnictwa : (01) (01 Taras ) |
+-----+
+-----+
| | Wybrane l-ctwo jest poprawne | |
| | Kontynuować Zapisać Przerwać | |
+-----+
Esc Akceptacja Pause Rezygnacja F4 Lista leśnictw

```

Ekran 23. „Rejestrator”

Po uruchomieniu polecenia „Rejestrator”, pojawia się pytanie o kod leśnictwa dla którego ma być wykonany transfer danych. Wpisuje się numer leśnictwa lub wybiera z listy otwieranej klawiszem <F4>. Po akceptacji wyboru klawiszem <Esc> program wymaga potwierdzenia poprawności wybranego leśnictwa. Wybór opcji „Zapisać” otwiera ekran „Komunikacja ACER<->BRAKARZ” dla danego leśnictwa.

MENU GLOBALNE → *SZACUNKI BRAKARSKIE* → *Rejestrator*

```
SZACUNKI L-ctwo: 01 Taras                               Wsp.   DRUK  2001
+-----+
|          KOMUNIKACJA ACER <-> BRAKARZ          |
+-----+
| I Import danych z rejestratora                 |
| X Eksport danych do rejestratora              |
+-----+ E - Exit -+
F1 Pomoc  F2,^G Przeł. (^/F)  F7 DRUK/ZBIOR/TERM
```

Ekran 24. „Komunikacja ACER <-> BRAKARZ”

Uwaga: Program BRAKARZ funkcjonuje na jednym dysku rejestratora (pamięć typu *flash*) z programem LEŚNIK. W celu zabezpieczenia danych, przy imporcie niezależnie z którego programu, do bufora transferowane są dane z obydwu programów. Dane z tego programu, które nie są przedmiotem przyjęcia po transferze, przy eksporcie wracają do rejestratora nie naruszone. Niezależnie którego programu dotyczy transfer, należy wykonywać najpierw import, aby przy eksporcie do rejestratora uniknąć zwrotu nieaktualnych danych z bufora.

4.7.1. Import danych z rejestratora

Uruchomienie polecenia „Import danych z rejestratora” wymaga potwierdzenia klawiszem <Enter> decyzji „Tak” o rozpoczęciu procedury transferu (patrz Ekran 25).

MENU GLOBALNE → *SZACUNKI BRAKARSKIE* → *Rejestrator* → *Import szacunków (1)*

```
SZACUNKI L-ctwo: 01 Taras - BRAKARZ -> ACER           Wsp.   DRUK  2001
+-----+
| Wykonać import szacunków z rejestratora       |
|                                               |
|               Nie  Tak                       |
+-----+
```

Ekran 25. „Import danych z rejestratora” - decyzja o rozpoczęciu transferu

Procedura importu danych z rejestratora jest wyświetlana na ekranie. Ekran 26 przedstawia przykład komunikatów przy imporcie, gdy na rejestratorze znajdują się dane zarówno z LEŚNIKA jak i z BRAKARZA.

MENU GLOBALNE → *SZACUNKI BRAKARSKIE* → *Rejestrator* → *Import szacunków (2)*

TRANSMISJA DANYCH PSION ---> HP
LEŚNIK --> LAS: .....

Brakarz --> ACER .....

KONWERSJA DANYCH
Konwersja danych BRAKARZ: .....
*****
* Koniec transmisji PSION --> HP *
*****
Naciśnij dowolny klawisz

Ekran 26. „Import danych z rejestratora” - komunikaty na ekranie jeżeli na rejestratorze są dane z LEŚNIKA i BRAKARZA

Ekran 27 przedstawia przykład komunikatów przy imporcie, gdy na rejestratorze znajdują się dane tylko z BRAKARZA.

MENU GLOBALNE → SZACUNKI BRAKARSKIE → Rejestrator → Import szacunków (3)

TRANSMISJA DANYCH PSION ---> HP
LEŚNIK --> LAS:
***** ERROR *****
Błąd nr 10 podczas transmisji pliku 0llesno.dbf.
Transferować pliki z aplikacji BRAKARZ [t/n]:t
Transmisja plików z Leśnika na HP zakończona błędem.
*****
Brakarz --> ACER .....

KONWERSJA DANYCH
Konwersja danych BRAKARZ: .....
*****
* Koniec transmisji PSION --> HP *
*****
Naciśnij dowolny klawisz

Ekran 27. „Import danych z rejestratora” - komunikaty na ekranie jeżeli na rejestratorze są dane tylko z BRAKARZA

4.7.2. Eksport danych do rejestratora

Uruchomienie polecenia „Eksport danych do rejestratora” powoduje wyświetlenie szeregu pytań, na które odpowiedzi zależne są od zakresu transferu koniecznego do wykonania. Tab XIV przedstawia pytania programu przy eksporcie danych do rejestratora.

Tab XIV. Procedura eksportu danych do rejestratora

PYTANIA PROGRAMU	OPIS POSTĘPOWANIA
Czy wykonać eksport danych do rejestratora? (Patrz Ekran 28)	Program wymaga potwierdzenia klawiszem <Enter> decyzji „Tak” o rozpoczęciu procedury transferu.

PYTANIA PROGRAMU	OPIS POSTĘPOWANIA
Czy przekazać dodatkowo wybrane szacunki z ACER do programu BRAKARZ (rejestrator)? (Patrz Ekran 29 i Ekran 30)	W przypadku gdy w programie ACER zapisane są szacunki, których dane winny zostać skorygowane w terenie, kopie ich można przesłać na rejestrator. Potwierdzenie „Tak” otwiera ekran z listą szacunków. Wyboru do transferu dokonuje się przez ustawienie kursora w kolumnie „Decyzja” na wybranej pozycji szacunku i zmianie stanu znacznika klawiszem <Enter> („Nie”/”Tak”). Zatwierdzenie wyboru klawiszem <Esc>.
Przekazać wybrane szacunki ACER do rejestratora? UWAGA! Szacunki z bufora zostaną zastąpione wybranymi. (Patrz Ekran 30)	Program wymaga potwierdzenia wyboru i ostrzega, że szacunki z ACERA wybrane do transferu, zastąpią te szacunki znajdujące się w buforze, które mają identyczne adresy i grupy czynności.
Czy ładować program BRAKARZ? (Patrz Ekran 31)	Jeżeli na rejestratorze nie ma zainstalowanego programu BRAKARZ, to należy potwierdzić pytanie.
Transferować program LEŚNIK? (Patrz Ekran 32)	Jeżeli na rejestratorze nie ma zainstalowanego programu LEŚNIK, to należy potwierdzić pytanie.

MENU GLOBALNE → SZACUNKI BRAKARSKIE → Rejestrator → Eksport szacunków (1)

SZACUNKI L-ctwo: 01 Taras - ACER -> BRAKARZ

Wsp. DRUK 2001

```
+-----+
|               |
| Czy wykonać  |
| eksport      |
| danych do   |
| rejestratora? |
|               |
|      Tak   Nie |
|               |
+-----+
```

Ekran 28. „Eksport danych do rejestratora” - decyzja o rozpoczęciu transferu

MENU GLOBALNE → SZACUNKI BRAKARSKIE → Rejestrator → Eksport szacunków (2)

SZACUNKI L-ctwo: 01 Taras - ACER -> BRAKARZ

Wsp. DRUK 2001

```
+-----+
| E K S P O R T   D A N Y C H   D O   R E J E S T R A T O R A |
+-----+
| Wykony| +-----+
|        | | Czy przekazać dodatkowo wybrane szacunki z ACER |
|        | | do programu BRAKARZ (rejestrator)?             |
|        | |        |
|        | |      Tak   Nie |
|        | |        |
+-----+
```

Ekran 29. „Eksport danych do rejestratora” - decyzja o przekazaniu szacunków do korekty

MENU GLOBALNE→*SZACUNKI BRAKARSKIE*→*Rejestrator*→*Eksport szacunków (3)*

SZACUNKI L-ctwo: 01 Taras - ACER -> BRAKARZ

Wsp. DRUK 2001

WYBÓR SZACUNKÓW ACER PRZEKAZYWANYCH DO BRAKARZ						
Decyzja	Adres leśny			Gr. czynn.	Plan	Zawartość bufora
Tak	06-25-1-01-3	-g	-00	IB	T	-
Tak	Przekazać wybrane szacunki ACER do rejestratora ?					
Nie	UWAGA! Szacunki z bufora zostaną zastąpione wybranymi					
Nie	Tak Nie Kontynuacja					
Nie						
Nie						
Nie	06-25-1-01-8	-n	-00	CP-P	T	-
Tak	06-25-1-01-10	-b	-00	TPP	T	-
Tak	06-25-1-01-10	-d	-00	IB	T	-
Tak	06-25-1-01-10	-g	-00	IB	T	-
Nie	06-25-1-01-10	-i	-00	IIA	T	-

F1 Pomoc Esc,Pause Koniec Enter Zmiana decyzji F8 TAK F10 Zamień

Ekran 30. „Eksport danych do rejestratora” - przekazanie do korekty szacunków
wybranych z ACERA

MENU GLOBALNE→*SZACUNKI BRAKARSKIE*→*Rejestrator*→*Eksport szacunków (4)*

SZACUNKI L-ctwo: 01 Taras - ACER -> BRAKARZ

Wsp. DRUK 2001

E K S P O R T D A N Y C H D O R E J E S T R A T O R A		
Wykonywana oper	Czy ładować program BRAKARZ ?	Wyjny i słowniki
	Tak Nie	

Ekran 31. „Eksport danych do rejestratora”- decyzja o transferze programu BRAKARZ

Procedura eksportu danych z rejestratora jest wyświetlana na ekranie. Ekran 32 przedstawia przykład komunikatów przy eksporcie, gdy w buforze ACERA znajdują się dane z LEŚNIKA.

MENU GLOBALNE→*SZACUNKI BRAKARSKIE*→*Rejestrator*→*Eksport szacunków (5)*


```
TRANSMISJA DANYCH HP ---> PSION
Konwersja danych BRAKARZ: .....

Transferować program LESNIK [t/n]: t

TRANSMISJA PROGRAMU LEŚNIK --> PSION: .....

TRANSMISJA PROGRAMU BRAKARZ --> PSION: .....

LAS --> LESNIK: .....

ACER --> BRAKARZ: .....

*****
*           Koniec transmisji HP --> PSION           *
*****
Naciśnij dowolny klawisz
```

Ekran 32. „Eksport danych do rejestratora”- komunikaty na ekranie jeżeli w buforze ACERA są dane z LEŚNIKA

Ekran 33 przedstawia przykład komunikatów przy eksporcie, gdy w buforze ACERA brak jest danych z LEŚNIKA.

MENU GLOBALNE → SZACUNKI BRAKARSKIE → Rejestrator → Eksport szacunków (6)

```
TRANSMISJA DANYCH HP ---> PSION
Konwersja danych BRAKARZ: .....

Transferować program LESNIK [t/n]: t

TRANSMISJA PROGRAMU LEŚNIK --> PSION: .....

TRANSMISJA PROGRAMU BRAKARZ --> PSION: .....

LAS --> LESNIK:

***** ERROR *****
Brak pliku 01lesno.dbf.
Transmisja plików do Lesnika zakończona błędem.
Transferować pliki do aplikacji BRAKARZ [t/n]: t
*****

ACER --> BRAKARZ: .....

*****
*           Koniec transmisji HP --> PSION           *
*****
Naciśnij dowolny klawisz
```

Ekran 33. „Eksport danych do rejestratora”- komunikaty na ekranie jeżeli w buforze ACERA brak danych z LEŚNIKA

4.8. Parametry techniczne

Polecenie „Parametry techniczne” faktycznie udostępnia grupę poleceń, za pomocą których na szczeblu nadleśnictwa można zmienić niektóre parametry, służące do obliczania miąższości drzew i klas jakościowo-wymiarowych.

Uwaga: Ze względu na poważne skutki w wynikach obliczania mas i układu sortymentowego, wszelkie zmiany parametrów powinien zatwierdzić kierownik jednostki na podstawie obowiązujących norm i warunków technicznych na surowiec drzewny oraz instrukcji sporządzania szacunku brakarskiego. Dostęp do wykonania zmian w parametrach może mieć jeden uprawniony użytkownik lub tylko administrator.

MENU GLOBALNE→*SZACUNKI BRAKARSKIE*→*Parametry techniczne*

```
SZACUNKI Parametry techniczne                               St.trud DRUK 2000
+-----+
| PARAMETRY: Współczynniki Średnice Iglaste Liściaste Exit |
| Współczynniki korekcyjne                               |
+-----+
```

F1 Pomoc

Ekran 34. „Parametry techniczne”

Tab XV. Znaczenie poleceń lokalnych ekranu „Parametry techniczne”

NAZWA POLECENIA LOKALNEGO	OPIS
Współczynniki	Udostępnia współczynniki korekcyjne miąższości dla poszczególnych rodzajów drzew.
Średnice	Udostępnia graniczne średnice górnego końca dla drewna specjalnego WA1 i WB1 - dla poszczególnych rodzajów drzew.
Iglaste	Udostępnia graniczne średnice i długości dla drewna iglastego.
Liściaste	Udostępnia graniczne średnice i długości dla drewna liściastego.

4.8.1. Współczynniki korekcyjne

Współczynnik korekcyjny miąższości służy do zmniejszenia lub zwiększenia miąższości drzew liczonych w trakcie przetwarzania szacunków brakarskich, w stosunku do wartości modelowych, wbudowanych w program. Dopuszcza się zmiany wartości współczynników dopiero w przypadku stwierdzenia wyraźnego i systematycznego zawyżenia lub zaniżania wyników szacunków w stosunku do wykonania cięć, nie spowodowanych błędami szacunku. Dopuszczalne wartości współczynnika wynoszą od 80 do 120 % (patrz Ekran 35).

Współczynnik w sposób bezpośredni koryguje użyte we wzorach liczby kształtu drzew a przez to i ich miąższości. Ponadto należy pamiętać, że zmiana współczynnika (liczby kształtu) pociąga nie tylko zmiany miąższości, lecz także przesunięcia położenia średnic granicznych na strzale (pniu), a tym samym może spowodować zmiany udziału klas jakościowo-wymiarowych.

MENU GLOBALNE→*SZACUNKI BRAKARSKIE*→*Parametry techniczne*→*Współczynniki*

SZACUNKI Parametry techniczne

St.trud DRUK 2000

WSPÓŁCZYNNIKI KOREKCYJNE	Rodzaj	Wsp. (%)
Zakres: 80% - 120%	Sosna	100
	Modrzew	100
	Świerk	100
	Jodła	100
	Buk	88
	Dąb	100
	Klon	100
	Wiąz	100
	Jesion	100
	Grab	100
	Brzoza	100
	Olsza	100
	Robinia	100
	Topola	100
	Osika	100
Lipa	100	
Wierzba	100	

F1 Pomoc Esc,Pause Koniec F9 Wydruk F10 Kto

Ekran 35. „Parametry techniczne” - współczynniki korekcyjne miąższości

4.8.2. Średnice dla drewna specjalnego klas WA1 i WB1

Polecenie „Średnice” otwiera tabelę z wartościami określającymi minimalne średnice górnego końca bez kory, dla drewna specjalnego klas WA1 i WB1 - wg rodzajów drzew.

MENU GLOBALNE → *SZACUNKI BRAKARSKIE* → *Parametry techniczne* → *Średnice*

SZACUNKI Parametry techniczne

St.trud DRUK 2000

ŚREDNICE WA1/WB1	Rodzaj	WA1	WB1
Zakres: 10 - 999	Sosna	35	20
	Modrzew	300	300
	Świerk	300	20
	Jodła	300	300
	Buk	32	24
	Dąb	32	300
	Klon	25	18
	Wiąz	32	300
	Jesion	28	300
	Grab	300	300
	Brzoza	25	18
	Olsza	25	18
	Robinia	300	300
	Topola	25	18
	Osika	300	16
Lipa	25	18	
Wierzba	300	300	

F1 Pomoc Esc,Pause Koniec F9 Wydruk F10 Kto

Ekran 36. „Parametry techniczne” - graniczne średnice górnego końca dla drewna specjalnego WA1 i WB1

Dla tych rodzajów drzew, z których nie pozyskuje się drewna specjalnego, należy wprowadzić wysokie średnice zaporowe, np. 300 cm. Uniemożliwi to wejście do ww. klas sztuk

drewna specjalnego, błędnie zapisanych w raptularzu terenowym i nie wykrytych podczas kontroli.

UWAGA: Każda zmiana wartości w tabeli powinna być uzasadniona faktyczną zmianą wymagań technicznych. Ewentualne błędy w obliczeniach, spowodowane nieodpowiedzialną zmianą parametrów, obciążają wyłącznie użytkownika.

4.8.3. Wymagania techniczne dla drewna iglastego

Polecenie „Iglaste” udostępnia tabelę z niektórymi granicznymi wymiarami poszczególnych klas i grup surowca iglastego, zgodnie z obowiązującymi normami lub warunkami technicznymi (drewno specjalne).

MENU GLOBALNE→*SZACUNKI BRAKARSKIE*→*Parametry techniczne*→*Iglaste*

SZACUNKI Parametry techniczne

St.trud DRUK 2000

WYMAGANIA TECHNICZNE - IGLASTE				
klasa	D	H	D0 min	D0 max
WA0	22	6.0	0.0	0.0
WB0	14	6.0	0.0	0.0
WC0	14	6.0	0.0	0.0
WD	14	6.0	0.0	0.0
S10	5.0	0.0	9.0	17
S2	5.0	0.0	0.0	0.0
S3	2.0	0.0	0.0	0.0
S4	5.0	0.0	0.0	0.0
WA1	0.0	5.0	0.0	0.0
WB1	0.0	7.0	0.0	0.0
WC1	13	7.0	0.0	0.0
S11	13	7.0	0.0	0.0

F1 Pomoc Esc,Pause Koniec F9 Wydruk F10 Kto

Ekran 37. „Parametry techniczne” - graniczne średnice i długości dla drewna iglastego

Przyjęte symbole oznaczają :

- ⇒ D - minimalna średnica górnego końca (w cm bez kory);
- ⇒ H - minimalna długość (w metrach), z uwzględnieniem wymagań transportu (dla drewna specjalnego WA1, WB1, WC1, S11 nie jest to długość minimalna lecz konkretna, przyjęta do obliczeń);
- ⇒ D0 min - minimalna średnica środkowa, bez kory;
- ⇒ D0 max - maksymalna średnica środkowa, bez kory.

Zero oznacza te parametry, które nie mają znaczenia w obliczeniach lub są uściślone w innym miejscu.

UWAGA: Każda zmiana pierwotnych wartości w tabeli powinna być uzasadniona faktycznymi wymaganiami technicznymi, obowiązującymi w danej jednostce. Ewentualne błędy w obliczeniach, spowodowane nieodpowiedzialną zmianą parametrów, obciążają wyłącznie użytkownika.

OSTRZEŻENIE !!! Średnica graniczna S4 równa 5 cm nie powinna być zmieniana, gdyż jest to ostatnia grupa, do której w trakcie manipulacji może trafić grubizna. Brak zaś możliwości pełnego rozmanipulowania grubizny grozi niepowodzeniem obliczeń. Z tego samego powodu minimalna długość S4 zawsze powinna wynosić zero.

4.8.4. Wymagania techniczne dla drewna liściastego

Polecenie „Liściaste” zestawia w tabeli graniczne wymiary poszczególnych klas i grup surowca liściastego, zgodnie z obowiązującymi normami lub warunkami ramowymi (drewno specjalne).

MENU GLOBALNE → SZACUNKI BRAKARSKIE → Parametry techniczne → Liściaste

SZACUNKI Parametry techniczne

St.trud DRUK 2000

WYMAGANIA TECHNICZNE - LIŚCIASTE				
klasa	D	H	D0 min	D0 max
WA0	30	4.0	0.0	0.0
WB0	20	6.0	0.0	0.0
WC0	18	3.0	0.0	0.0
WD	18	3.0	0.0	0.0
S10	5.0	0.0	9.0	16
S2	5.0	0.0	0.0	0.0
S3	100	0.0	0.0	0.0
S4	5.0	0.0	0.0	0.0
WA1	0.0	5.0	0.0	0.0
WB1	0.0	7.0	0.0	0.0
WC1	300	0.0	0.0	0.0
S11	300	0.0	0.0	0.0

F1 Pomoc Esc, Pause Koniec F9 Wydruk F10 Kto

Ekran 38. „Parametry techniczne” - graniczne średnice i długości dla drewna liściastego.

Przyjęte symbole oznaczają:

- ⇒ D, D0 min, D0 max - jak dla drewna iglastego;
- ⇒ H - minimalna długość (w metrach), z uwzględnieniem wymagań transportu (dla drewna specjalnego WA1, WB1 nie jest to długość minimalna lecz konkretna, przyjęta do obliczeń).

Zero oznacza te parametry, które nie zostały użyte w obliczeniach lub są uściślone w innym miejscu.

Wartość sztucznie zawyżona (np. 300) pełni rolę zapory przy analizie wymiarów strzały (pnia) pod kątem możliwości wyrobienia określonej klasy drewna.

UWAGA i OSTRZEŻENIE: Jak dla drewna iglastego.

4.9. Przeliczanie szacunków brakarskich

Niekiedy istnieje potrzeba ponownego przeliczenia wprowadzonych do bazy szacunków brakarskich (patrz Ekran 39). Może wynikać to np. ze zmiany norm w części dotyczącej wymiarów granicznych surowca, korekty współczynnika miąższości, instalacji nowszych wersji programu o zmienionych modelach miąższości itp.

MENU GLOBALNE→*SZACUNKI BRAKARSKIE*→*Przeliczanie szacunków*

SZACUNKI Przeliczanie szacunków

St.trud DRUK 2000

```
+-----+
| Przeliczanie:  L-ctwo  Obręb  N-ctwo  Pozostałe  Exit |
+-----+
```

F1 Pomoc F7 DRUK/ZBIÓR/TERM F8 ROK F2,^G PRZEŁ. (^/F)

Ekran 39. „Przeliczanie szacunków”

Tab XVI. Znaczenie poleceń lokalnych ekranu „Przeliczanie szacunków”

NAZWA POLECENIA LOKALNEGO	OPIS
L-ctwo	Przelicza wszystkie szacunki z wybranego leśnictwa.
Obręb	Przelicza wszystkie szacunki z wybranego obrębu.
N-ctwo	Przelicza wszystkie szacunki nadleśnictwa.
Pozostałe	Ponownie przelicza szacunki z pominięciem tych, w których podczas dotychczasowych przeliczeń wykryto błędy w obliczeniach.
Exit	Powrót do menu „Szacunki”.

Przeliczaniu podlegają tylko szacunki wprowadzone sztukami drzew. W trakcie przeliczania wykorzystywane są aktualne wartości parametrów technicznych, opisane w rozdziale poprzednim.

Do przeliczenia tylko jednego szacunku należy wykorzystać funkcję korekty szacunku (patrz rozdział 4.6.1) z symulowaną zmianą (w dowolnym polu wpisać ponownie wartość dotychczas występującą, zatwierdzić klawiszem <Enter> i zakończyć symulację korekty klawiszem <Esc> z zapisaniem modyfikacji szacunku).

4.10. Przesunięcie na rok następny

Polecenie to udostępnia listę zarejestrowanych w systemie szacunków brakarskich oraz pozwala wybrać z niej te, które zostaną przesunięte na rok następny.

MENU GLOBALNE → *SZACUNKI BRAKARSKIE* → *Przesunięcie na rok następny*

SZACUNKI Przesunięcie na rok następny St.trud DRUK 2000

Decyzja	Adres leśny / Grupa czynn.				Pow.	Grubizna
OBW	06-17-2-11-119	-a	-00	TPP	1.27	36.6
Nie	06-17-2-11-119	-b	-00	TPP	1.26	28.0
Tak	06-17-2-11-119	-c	-00	TPP	1.54	35.4
OBW	06-17-2-11-120	-i	-00	TPP	1.59	26.0
Nie	06+-----				+5	55.0
OBW	06	Przesunięcie na rok następny			6	57.3
ZŁY	06				0	10.7
ZŁY	06	Kontynuować	Zapisać	Przerwać	0	0.0
OBW	06				4	5.5
Tak	06+-----				+6	104.5
Tak	06-17-2-11-126	-j	-00	TPP	2.90	41.6
OBW	06-17-2-11-139	-f	-00	TWP	5.68	85.4
Nie	06-17-2-11-141	-f	-00	TPP	7.31	154.4
OBW	06-17-2-11-145	-j	-00	UPRZPOZ	0.00	50.4
OBW	06-17-2-11-146	-c	-00	UPRZPOZ	0.00	82.5

F1 Pomoc Esc,Pause Koniec Enter Zmiana decyzji F5 Nast. dane F6 Poprz. dane F10

Ekran 40. „Przesunięcie na rok następny”

Wyboru dokonuje się przez ustawienie kursora w kolumnie „Decyzja” na wybranej pozycji szacunku i zmianie stanu znacznika klawiszem <Enter> („Nie”/„Tak”). Wytypowane szacunki ulegają przesunięciu na rok następny (zatwierdzenie klawiszem <Esc> z potwierdzeniem „Zapisać”), pod warunkiem, że nie są objęte planem obowiązującym (znacznik „OBW”).

Jeśli przy szacunku znajduje się wskaźnik „ZŁY” oznacza to, że szacunek jest niezgodny z aktualną listą adresów leśnych i do jego przesunięcia konieczne jest wykonanie przeadresowania (*MENU GLOBALNE* → *ADMINISTRACJA* → *Zmiana adresów*).

UWAGA: Przesunięcie powinno odbywać się w trybie jednego użytkownika ACERA. Jeśli wystąpią trudności, powinno się zwolnić blokady z bazy danych poleceniem *MENU GLOBALNE* → *INNE OPERACJE* → *Blokady-kasowanie*.

OSTRZEŻENIE: Szacunku przesuniętego na rok następny nie można z powrotem przenieść do roku bieżącego.

5. Planowanie

W rozdziale tym omówiono nabór szacunków brakarskich do planu, tworzenie wariantów planów pozyskania drewna z wykonaniem optymalizacji pod względem rozmiaru pozyskania i możliwości zbytu oraz wybór planu obowiązującego.

Jednym z podstawowych warunków aktywnego planowania jest stworzenie możliwości wyboru. W rocznym planowaniu cięć wybór ten istnieje wtedy, gdy, szacunki brakarskie przeprowadzono na większej liczbie drzewostanów (przynajmniej o 15-20% więcej) w stosunku do tego, co będzie możliwe do umieszczenia w planie pozyskania.

Przystępując do tworzenia planu pozyskania, przy wyborze szacunków brakarskich należy uwzględnić cały szereg warunków, w tym zwłaszcza takie jak:

- możliwości zbytu drewna określonych rodzajów oraz klas jakościowo-wymiarowych;
- stopień realizacji rocznego i 10-letniego etatu cięć;
- przestrzenne usytuowanie cięć.

Polecenie „Planowanie” zawiera szereg poleceń podrzędnych otwierających dostęp do operacji dotyczących tworzenia, optymalizacji i wyboru planu pozyskania.

MENU GLOBALNE→PLANOWANIE

PLANY

St.trud DRUK 2000

P L A N O W A N I E	
R	Metoda ręczna
P	Rozmiar pozyskania
Z	Możliwości zbytu
O	Optymalizacja
W	Wybór planu pozyskania
E	Exit

F1 Pomoc F7 DRUK/ZBIÓR/TERM F8 ROK PLANU F2, ^G PRZEŁ. (^/F)

Ekran 41. „Planowanie” - lista dostępnych poleceń

Tab XVII. Opis poleceń ekranu „Planowanie”

NAZWA POLECENIA	OPIS
Metoda ręczna	Ręczny wybór drzewostanów do cięcia.
Rozmiar pozyskania	Wprowadzanie rozmiaru pozyskania w metodzie optymalizacyjnej.
Możliwości zbytu	Wprowadzanie możliwości zbytu w metodzie optymalizacyjnej.
Optymalizacja	Uruchamianie automatycznego wyboru drzewostanów do cięcia, z zastosowaniem metody optymalizacyjnej.
Wybór planu pozyskania	Wybór aktualnego i OBOWIĄZUJĄCEGO planu pozyskania.
Exit	Powrót do menu głównego.

Aktywne klawisze do obsługi ekranu „Planowanie”:

- ⇒ <F1>, <Ctrl-W> - pomoc;
- ⇒ <F2>, <Ctrl-G> - przełącznik wyświetlanych klawiszy (funkcyjne/Ctrl);
- ⇒ <F7>, <Ctrl-T> - zmiana wyjścia dla drukowanych raportów:
  - DRUK - drukarka sieciowa
  - TERM - drukarka terminalowa
  - ZBIOR - zbiór dyskowy (w katalogu /users/acer/raporty);
- ⇒ <F8>, <Ctrl-U> - zmiana roku planu.

Polecenie „Planowanie” służy do dokonania wyboru, które drzewostany mają wejść do planu, a które mają stanowić rezerwę. Wyboru można dokonać wskazaniem pozycji przez planistę (metoda ręczna) lub wskazaniem przez program (metoda optymalizacyjna), z ewentualną korektą wyniku przez planistę.

5.1. Metoda ręczna

Polecenie „Metoda ręczna” otwiera ekran roboczy planowania (patrz Ekran 42). Na ekranie, w tabeli uporządkowanej wg adresów leśnych, zawarte są wszystkie te pozycje, które kandydują do planu pozyskania drewna, na okres objęty planem (cały rok, pozostała jeszcze część roku). Są tu zarówno pozycje obligatoryjne, oznaczone literą „O”, jak również fakultatywne (które mogą, lecz nie muszą znaleźć się w planie), oznaczone literą „F” - zgodnie z pilnością określoną w trakcie prac terenowych. Każda pozycja, oprócz lokalizacji, ma podaną powierzchnię całkowitą, masę grubizny i zasobność. Może też pojawić się informacja o szczególnym statusie danej pozycji, np. że cięcie na niej już rozpoczęto lub jest ona niedostępna do wywozu drewna.

Praca przy pomocy ekranu polega na analizie kolejnych pozycji tabeli (wybór pozycji przez ustawienie kursora w kolumnie „Plan”) i podejmowaniu w stosunku do nich decyzji, czy dana pozycja ma wejść do planu (przez naciśnięcie klawisza <Enter> zmienia się znacznik planu z

„Nie” na „Tak” lub odwrotnie), czy zostać pozycją rezerwową, z możliwością ewentualnego późniejszego przeniesienia na rok następny.

MENU GLOBALNE → PLANOWANIE → Metoda ręczna

Plan	Piln.	Adres d-stanu	/ Gr. czynn	Pow	Grubizna	Grub/ha	status
Tak	O	1-01-	- - PTW	0.00	113.0	*****	
Tak	O	1-01-	- - PR	0.00	58.0	*****	
Tak	O	1-01-	- - PTP	0.00	266.0	*****	
Nie	F	1-01-4	-c -00 ID	1.96	106.0	54.1	
Tak	O	1-01-				24.3	
Tak	F	1-01-	Planowanie metoda ręczna			31.1	
Nie	F	1-01-				18.3	
Nie	F	1-01-	Kontynuować Zapisać Przerwać			17.4	
Tak	F	1-01-				14.3	
Tak	O	1-01-				2.7	
Tak	F	1-01-12	-a -00 TPP	14.6	607.9	41.6	
Tak	F	1-01-14	-f -00 TPP	13.2	540.4	40.8	
Nie	F	1-01-15	-f -00 TPP	13.3	411.3	31.0	
Tak	O	1-01-20	-d -00 CP-P	2.02	10.0	5.0	
Tak	F	1-01-21	-i -00 TPP	4.49	184.6	41.1	
		Grubizna razem (m3):	41228.2	Powierzchnia razem (ha):	1410.0		

<F5> - następne szacunki
 F1 Enter Tak/nie Esc, Pause Koniec F2 Wybr.d-stany F3 Obr. F4 Akt.d-stan F8 Filtr

Ekran 42. „Metoda ręczna” - kwalifikowanie pozycji cięć do planu pozyskania

Aktywne klawisze do obsługi ekranu „Metoda ręczna”:

- ⇒ <Esc>, <Pause> - przerwanie lub zakończenie planowania (po potwierdzeniu);
- ⇒ <Enter> - zmiana decyzji („Tak” - ciąć / „Nie” - nie ciąć);
- ⇒ <F1>, <Ctrl-W> - pomoc;
- ⇒ <F2>, <Ctrl-G> - sumy mas wg KJW i gatunków, w wybranych drzewostanach;
- ⇒ <F3>, <Ctrl-E> - sumy powierzchni i mas, wg obrębów i grup czynności, w wybranych drzewostanach;
- ⇒ <F4>, <Ctrl-O> - podgląd masy w analizowanym drzewostanie;
- ⇒ <F8>, <Ctrl-U> - włączenie trybu filtrowania pozycji wyświetlanych w tabelce:
  - wszystkie drzewostany,
  - tylko drzewostany, które wytypowano do planu (znacznik „Tak”),
  - tylko drzewostany, które są w rezerwie (znacznik „Nie”);
- ⇒ <F10>, <Ctrl-Z> - kto i kiedy wykonywał planowanie.

Wybrane pozycje są na bieżąco sumowane w przekroju KJW oraz nabranego etatu powierzchniowo-masowego. Dla ułatwienia analizy całościowej wartości zsumowane są dostępne w każdym momencie do podglądu, po wywołaniu klawiszami <F2> (patrz Ekran 43), <F3> (patrz Ekran 44), <F4> (patrz Ekran 45) - jako ekrany informacji dodatkowych.

UWAGA: Początkowe ustawienia w kolumnie „Plan” dla pozycji obligatoryjnych („O”) są ze znacznikiem „Tak”, zaś dla fakultatywnych („F”) - „Nie”.

Jeśli dokonano analizy i wyboru w ramach całej tabeli, można zakończyć pracę z ekranem akceptacją wszystkich wybranych pozycji i zatwierdzeniem im znacznika „Tak” pozycji w planie. Do tego celu należy użyć klawisza <Esc> i wybrać opcję „Zapisać”. W przeciwnym przypadku, opcja „Przerwać” pozwoli zakończyć pracę lecz dokonany wybór zostanie potraktowany jako tymczasowa próba ustalania planu, bez żadnych trwałych śladów.

Przy zapisywaniu program zapyta o nazwę danego wariantu planu. Nazwa może być dowolnie ustalona przez użytkownika lecz nie przekraczająca 54 znaków. Dzięki temu w przyszłości poszczególne warianty planu będą łatwo rozróżnialne. Program może zapamiętać do 20 wariantów planu na dany rok.

Ekran 43 przedstawia sumy mas wg sortymentów i gatunków, w wybranych drzewostanach, jako informację dodatkową do planowania pozyskania.

MENU GLOBALNE→*PLANOWANIE*→*Metoda ręczna*→<F2>

PLANY   Metoda ręczna   St.trud DRUK   2000
Masy w drzewostanach nabranych do planu.

Gatunki	S2	S3	S4	S	W+S	M
SO	8365.4	441.5	1273.4	12359.5	22481.7	1199.8
MD	28.9	.1	3.9	46.5	79.4	.3
JD	-	-	10.0	10.0	15.0	-
DB	223.0	-	58.4	281.4	370.0	19.7
DB.C	.8	-	.1	.9	.9	.1
JS	59.0	-	52.9	111.9	127.1	5.5
GB	71.3	-	16.8	88.1	88.4	5.4
BRZ	1339.8	-	136.9	1476.7	1938.1	143.9
OL	130.4	-	32.2	162.6	281.1	16.2
TP	-	-	29.1	29.1	29.1	.9
OS	188.4	-	23.5	211.9	251.7	9.5
WB	-	-	2.6	2.6	2.6	.1
R A Z E M	10407.0	441.6	1639.8	14781.2	25665.1	1401.4

F1 Pomoc   Esc,Pause   Koniec   F3 >>   F4 <<   F7 Zm.wyj.   F9 Wydruk

Ekran 43. „Metoda Ręczna” - <F2> sumy mas wg KJW i gatunków, w wybranych drzewostanach

Ekran 44 przedstawia sumy mas i powierzchni, wg obrębów i grup czynności, w wybranych drzewostanach, jako informację dodatkową do planowania pozyskania.

MENU GLOBALNE→*PLANOWANIE*→*Metoda ręczna*→<F3>

PLANY Metoda ręczna St.trud DRUK 2000
Masy i powierzchnie w wybranych drzewostanach wg obrębów

Obręb: 1		
Gr. czynn	Grubizna	Pow.man.
CP-P	74.4	19.15
CSS	4041.2	108.39
IB	27.2	0.31
ID	43.8	5.06
IDU	737.4	4.00
IIE	65.0	1.49
PR	403.0	0.00
PTP	1066.0	0.00
PTW	318.0	0.00
PŁAZ	195.2	0.00
TPN	4057.7	130.82
TPP	1879.9	74.37
R A Z E M	14401.1	420.37

F1 Pomoc Esc,Pause Koniec F5 Nast. obręby F6 Poprz. Obręby

Ekran 44. „Metoda Ręczna” - <F3> sumy mas i powierzchni, wg obrębów i grup czynności, w wybranych drzewostanach

Ekran 45 przedstawia podgląd masy w analizowanym drzewostanie, jako informację dodatkową do planowania pozyskania.

MENU GLOBALNE→*PLANOWANIE*→*Metoda ręczna*→<F4>

PLANY Metoda ręczna St.trud DRUK 2000
Masy w drzewostanie. Adres: 1-03-88 -g -00 IIE

Gatunki	S11	S2	S3	S4	S	W+S
SO	-	10.6	-	3.5	14.1	70.6
ŚW	-	-	-	.1	.1	.1
JD	-	.3	-	.1	.4	1.5
DB	-	6.6	-	2.1	8.7	22.0
BRZ	-	3.7	-	.7	4.4	6.9
OS	-	2.8	-	.9	3.7	9.2
R A Z E M	-	24.0	-	7.4	31.4	110.3

F1 Pomoc Esc,Pause Koniec F3 >> F4 << F7 Zm.wyj. F9 Wydruk

Ekran 45. „Metoda Ręczna” - <F4> podgląd masy w analizowanym drzewostanie

5.2. Metoda optymalizacyjna

W metodzie optymalizacyjnej automatycznemu wyborowi podlegają wyłącznie pozycje fakultatywne (zaznaczone w raptularzu jako „Dopuszczalne przesunięcie na rok następny”). Pozycje „Konieczne w danym roku” są traktowane jako obligatoryjne i jako takie z założenia wchodzi do planu.

Zanim uruchomi się procedurę automatycznego wyboru pozycji cięć (polecenie „*Optymalizacja*”) należy wcześniej narzucić programowi pewne wartości graniczne. Do tego służą kolejne polecenia: „*Rozmiar użytkowania*” i „*Możliwości zbytu*”.

5.2.1. Rozmiar użytkowania

W metodzie optymalizacyjnej automatycznemu wyborowi podlegają wyłącznie pozycje fakultatywne. Należy zatem ustalić jaka część cięć fakultatywnych ma być użytkowana, licząc się z wytypowanymi już cięciami obligatoryjnymi i obowiązującymi etatami. Do ustalenia wartości granicznych, wynikających z etatu, służy polecenie „*Rozmiar pozyskania*”, otwierające ekran roboczy (patrz Ekran 46).

Ustaień dokonuje się tylko dla cięć fakultatywnych („*pozostałych*”), oddzielnie dla każdego obrębu. Ustalone wartości są zapamiętane i na ich podstawie program sam spróbuje dobrać odpowiednie pozycje do planu.

Przy ustalaniu ograniczeń odnoszących się do cięć „*pozostałych*” należy uwzględnić ile naliczonych jest cięć obligatoryjnych oraz w przypadku rewizji planu pozyskania, odjąć cięcia już wykonane na poczet danego roku (sprawozdawczość). Należy pamiętać, że wartość zero zostawiona w tabeli zostanie zignorowana przez program, jako ograniczenie nie wprowadzone a więc nie istniejące. Ustalając rozmiar użytkowania, wpisuje się powierzchnie i/lub masy wynikające z ograniczeń etatowych.

Dopuszczalny zakres liczbowy, wynikający z aktualnego podsumowania pozycji cięć lub dokonanych w innym miejscu ustaleń jest podany na dole tabelki w postaci pary liczb.

Ustalając wartości „*co najmniej*” należy pamiętać, że program kontroluje czy nie przekraczają one wartości „*co najwyżej*”. Dlatego istnieje możliwość ustalenia wartości „*co najmniej*” dopiero gdy ustali się konkretną wartość „*co najwyżej*”.

MENU GLOBALNE → PLANOWANIE → Rozmiar pozyskania

PLANY Rozmiar pozyskania St.trud DRUK 2000

1 Obręb	Z cięć obligat.		Ustalenia dla cięć pozostałych			
	Powierzchnia (ha)	Grubizna netto (m3)	Powierzchnia (ha)		Grub. netto (m3)	
			Co najwyżej	Co najmniej	Co najwyżej	Co najmniej
Rębne Rb I	9.4	808.4	30.00	29.00	5100.0	5000.0
Rębne Rb II-IV	1.5	65.0	22.00	21.00	1500.0	1400.0
Czyszczenia późne	19.2	74.4	.00	.00	.0	.0
Trzebieże wczesne	76.8	1485.4	33.00	32.00	200.0	200.0
Trzebieże późne	205.2	5937.6	200.00	150.00	6200.0	6000.0
Przygodne	73.6	4265.9	.00	.00	.0	.0

Zakres: od 150.00 do 251.53

F1 Pomoc Esc,Pause Koniec F5 Nast. obręb F10 Kto

Ekran 46. „Rozmiar pozyskania”

5.2.2. Możliwości zbytu drewna

Nie każda ilość drewna dowolnej klasy i rodzaju znajduje nabywców. Aby zapobiec pozyskaniu nadmiernej ilości drewna trudno zbywalnego, a przez to narazić go na deprecjację lub nadzwyczajną redukcję ceny, można wprowadzić pewne wartości graniczne typu „co najwyżej”. W innej sytuacji wartości graniczne, lecz typu „co najmniej”, mogą być powodowane zobowiązaniami nadleśnictwa, wynikającymi z zawartych umów na sprzedaż pewnych ilości drewna.

Metoda optymalizacyjna wyboru drzewostanów do cięć na okres objęty planem, dzięki poleceniu „Możliwości zbytu” (patrz Ekran 47) pozwala narzucić limity wynikające m.in. ze wspomnianych uwarunkowań. Limity te mogą być typu „co najmniej” lub „co najwyżej”. Można też zastosować jednoczesne ograniczenie z dołu i z góry na daną klasę drewna.

Ograniczenia zbytu mogą dotyczyć konkretnego gatunku (rodzaju) drzewa lub grupy gatunków (rodzajów). Jeśli dotyczą jednego gatunku, jego symbol, pobrany z wyświetlanej listy, powinien znaleźć się w obu kolumnach („od gatunku” i „do gatunku”). W przypadku grupy gatunków w kolumnie „od gatunku” należy umieścić pierwszy gatunek grupy, zaś w kolumnie „do gatunku” - ostatni.

MENU GLOBALNE → PLANOWANIE → Możliwości zbytu

Rodzaj drewna		Klasa drow-na	Masy z cięć obligat. (m3)	Max.masy z cięć fakult. (m3)	Razem maksimum grubizny (m3)	Do sprzedaży (m3)	
od gatunku	do gatunku					Co najmniej	Co najwyżej
SO	SO	WA0	115.3	84.5	199.8	180.0	190.0
		WA1	.0	.0	.0	.0	.0
		WB0	546.5	439.7	986.2	900.0	980.0
		WB1	.0	.0	.0	.0	.0
		WC0	8273.9	7984.1	16258.0	15000.0	16000.0
		WC1	.0	.0	.0	.0	.0
		WD	10.1	192.7	202.8	100.0	200.0
		S10	2268.8	2483.3	4752.1	3000.0	4000.0
		S11	2.8	.0	2.8	2.8	2.8
		S2	8051.6	3339.3	11390.9	10000.0	11000.0
		S3	441.3	572.5	1013.8	500.0	1000.0
		S4	1167.4	845.4	2012.8	1200.0	1500.0

Zakres dopuszczalnych wartości: od 1167.4 do 1500.0

F1 Pomoc Esc, Pause Koniec F5 Nast. grupa F6 Poprz. grupa ^Y Usun grupę F10 Kto

Ekran 47. „Możliwości zbytu”

UWAGA 1: Grupy gatunków mogą być tworzone dowolnie, jednakże pod warunkiem, że obejmują gatunki sąsiadujące na liście.

UWAGA 2: Na liście występują tylko gatunki zarejestrowane w szacunkach brakarskich.

UWAGA 3: Przy tworzeniu nowej grupy gatunków, przy użyciu klawisza <F5>, lista wyświetla się w aktualnym położeniu kursora, nie kasując istniejącej grupy.

Przy ustalaniu limitów, dopuszczalny zakres wartości dla danego gatunku i KJW wyświetlany jest na dole ekranu, w postaci pary liczb. Program kontroluje czy nie są one przekraczane. Jeśli użytkownik próbuje podać wartość spoza przedziału, program uniemożliwia wyjście z danego pola.

W ograniczeniu należy uwzględnić ile drewna wynika z naliczonych cięć obligatoryjnych oraz w przypadku rewizji planu pozyskania, odjąć masę już pozyskaną na poczet danego roku (sprawozdania). Należy pamiętać, że wartość zero jest ignorowana w obliczeniach, jako ograniczenie nie istniejące (ustali się wartość wynikająca z zależności z innymi ograniczeniami). Ograniczenia powinny być tak ustalone aby nie tworzyły układu wzajemnie sprzecznego, niemożliwego do spełnienia przez dany zestaw drzewostanów (np. duży udział S2 przy niewielkim S4). Jeśli mimo wszystko nastąpi sprzeczność (być może w kontekście równoległych ograniczeń etatowych), program rozwiązujący (solver) wykryje taką sytuację i zaproponuje zmianę ograniczeń.

Należy dodać, że układ wzajemnie sprzecznych ograniczeń może być tak złożony, że może wymagać kilkakrotnych działań korygujących i ponawiania prób znalezienia rozwiązania niesprzecznego.

5.2.3. Uruchomienie metody optymalizacyjnej

Ekran 48 przedstawia widok uruchomionej procedury automatycznego wyboru pozycji cięć. Po zakończeniu procedury optymalizacji, jeśli nie wystąpią sprzeczności z tytułu narzuconego rozmiaru pozyskania i/lub zbytu, program otwiera ekran „*Pooptymalizacyjna korekta*” (patrz Ekran 49).

MENU GLOBALNE → *PLANOWANIE* → *Optymalizacja*

```
MIXED BINARY LP SOLVER wersja 1.51
Copyright (C) 1994 Tadeusz Marx i Piotr Wrzosek
Katedra Ekonometrii i Informatyki
SGGW ul.Nowoursynowska 166, 02-766 Warszawa, PL
Właściciel : Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych
```

```
Model   : Opt. ciec
Warunki : 223
Zmienne : 481
Wsp.    : 1417
Zm. bin.: 0
Skal    : GM&E
Faza I  : 171
Faza II : 32
Stop.
```

Ekran 48. „Optymalizacja” - uruchomienie procedury automatycznego wyboru pozycji cięć

Polecenie „*Optymalizacja*” uruchamia procedurę automatycznego wyboru pozycji cięć, z uwzględnieniem wartości granicznych z tytułu rozmiaru użytkowania i zbytu. W pierwszej fazie program sprawdza czy istnieje jakikolwiek zestaw drzewostanów, spełniający jednocześnie wszystkie narzucone ograniczenia. Jeśli znajdzie się taki zestaw, program przechodzi do fazy drugiej, czyli wyboru zestawu optymalnego ze względu na wartość drewna (maksymalizacja wg

aktualnego cennika). Wyniki obliczeń przedstawione są w postaci listy, analogicznej jak w metodzie ręcznej.

MENU GLOBALNE→*PLANOWANIE*→*Optymalizacja (Pooptymalizacyjna korekta)*

Plan	Piln.	Adres d-stanu	/ Gr. czynn	Pow	Grubizna	Grub/ha	status
Tak	O	2-09-76	-h -00 CP-P	0.86	0.0	.0	
Tak	O	2-09-77	-g -00 TPP	4.84	90.9	18.8	
Tak	O	2-09-79	-a -00 TPP	2.33	34.2	14.7	
???	F	2-09-80	-a -00 TPP	5.40	68.2	12.6	35 %
Tak	F	2-09+				11.1	
Nie	F	2-09	Planowanie pooptymalizacyjna korekta			16.8	
Tak	F	2-09				6.9	
Nie	F	2-09	Kontynuować	Zapisać	Przerwać	7.4	
???	F	2-09				27.0	82 %
Tak	O	2-09+				9.9	
Tak	O	2-10-	- - PTP	0.00	90.0	*****	
Tak	O	2-10-	- - PTW	0.00	20.0	*****	
Tak	O	2-10-	- - PR	0.00	65.0	*****	
Tak	O	2-10-91	-b -00 TWP	1.83	20.4	11.2	
Tak	O	2-10-92	-a -00 TWP	1.39	15.3	11.0	
		Grubizna razem (m3): 34521.6		Powierzchnia razem (ha):		1160.6	

<F5>, <F6> - nast./pop. szacunki
 F1 Enter Tak/nie Esc, Pause Koniec F2 Wybr.d-stany F3 Obr. F4 Akt.d-stan F8 Filtr

Ekran 49. „Pooptymalizacyjna korekta”

Aktywne klawisze do obsługi ekranu „Pooptymalizacyjna korekta”:

- ⇒ <Esc>, <Pause> - przerwanie lub zakończenie planowania (po potwierdzeniu);
- ⇒ <Enter> - zmiana decyzji („Tak” - ciąć / „Nie” - nie ciąć);
- ⇒ <F1>, <Ctrl-W> - pomoc;
- ⇒ <F2>, <Ctrl-G> - sumy mas wg KJW i gatunków, w wybranych drzewostanach;
- ⇒ <F3>, <Ctrl-E> - sumy powierzchni i mas, wg obrębów i grup czynności, w wybranych drzewostanach;
- ⇒ <F4>, <Ctrl-O> - podgląd masy w analizowanym drzewostanie;
- ⇒ <F8>, <Ctrl-U> - włączenie trybu filtrowania pozycji wyświetlanych w tabelce:
  - wszystkie drzewostany,
  - tylko drzewostany, które wytypowano do planu (znacznik „Tak”),
  - tylko drzewostany, które są w rezerwie (znacznik „Nie”),
  - tylko drzewostany, dla których metoda optymalizacyjna nie dała jednoznacznego rozstrzygnięcia (pozycje cięć nieokreślone - znacznik „???”), a które wymagają podjęcia ostatecznej decyzji przez użytkownika.

Są na liście zarówno pozycje obligatoryjne (zaznaczone literą „O” w kolumnie pilności) jak i fakultatywne („F”), poddane optymalizacji. Należy przejrzeć listę, zwracając szczególną uwagę na wyniki optymalnego wyboru drzewostanów, wyrażające się znacznikami planu "Tak/Nie". Jeśli istnieją ku temu istotne powody, znaczniki te można zmienić klawiszem <Enter>.

Wybrane pozycje (ze znacznikiem „Tak”) są na bieżąco sumowane w przekroju KJW oraz nabranego etatu powierzchniowo-masowego. Dla ułatwienia analizy całego planu, wartości

zsumowane są dostępne w każdym momencie do podglądu, po wywołaniu klawiszami <F2>, <F3>, <F4> - jako ekrany informacji dodatkowych.

W trakcie pracy z ekranem można klawiszem <F8> włączyć tryb filtrowania pozycji wyświetlanych w tabelce.

Jeśli dokonano analizy i wyboru w ramach całej tabeli, można pracę z ekranem zakończyć akceptacją wszystkich wybranych pozycji klawiszem <Esc> i przypisaniem im trwałego znacznika „Tak” w pozycji planu. Trwałe oznakowanie uzyskuje się wybierając opcję „Zapisać”. W przeciwnym przypadku, opcja „Przerwać” pozwoli zakończyć pracę lecz dokonany wybór zostanie potraktowany jako tymczasowa próba ustalania planu, bez żadnych trwałych śladów.

UWAGA: Nie da się zakończyć pracy jeśli znajdzie się na liście pozycja ze znacznikiem nieokreślonym.

Przy zapisywaniu, program zapyta o nazwę danego wariantu planu. Nazwa może być dowolnie ustalona przez użytkownika lecz nie przekraczająca 54 znaków. Dzięki temu w przyszłości poszczególne warianty planu będą łatwo rozróżnialne. Program może zapamiętać do 20 wariantów planu na dany rok.

5.2.4. Usuwanie sprzeczności w metodzie optymalizacyjnej

W przypadku gdy procedura optymalizacyjna w fazie pierwszej nie znajdzie zestawu drzewostanów spełniających naraz wszystkie wartości graniczne, przerywa dalsze działanie i przechodzi do trybu usuwania sprzeczności. Sprzeczności mogą powstać zarówno z tytułu narzuconego rozmiaru pozyskania jak również zbytu.

W przypadku sprzeczności z rozmiarem pozyskania, pojawia się wykaz rodzajów cięć i limitów dla obrębów, z powodu których niemożliwe stało się znalezienie rozwiązania.

MENU GLOBALNE → PLANOWANIE → Optymalizacja (Analiza sprzeczności)

```
PLANY      Analiza sprzeczności      Wsp.      DRUK 2000
           Sprzeczności wynikające z rozmiaru pozyskania
+-----+-----+-----+-----+-----+
| Obręb   | Limit   | Warunek | Wart. pop. | Wart. prop. |
+-----+-----+-----+-----+-----+
| 1       | Trzebieże wczes | POW_MIN | 32.50      | 5.23        |
| 1       | Trzebieże późne  | POW_MIN | 190.00     | 46.28       |
+-----+-----+-----+-----+-----+
F1 Pomoc  Esc, Pause Koniec  F9 Wydruk
```

Ekran 50. „Sprzeczności wynikające z rozmiaru pozyskania”

Aby uniknąć sprzeczności należy zmienić wartości graniczne (poprzednie) na wartości proponowane przez program lub inne. Jeśli wartości graniczne mają być zmienione do poziomu proponowanego przez program, należy je zaakceptować klawiszem <Esc>. W przypadku gdy zmiana wartości granicznych ma pójść dalej, należy wydrukować zestawienia sprzeczności klawiszem <F9>. Wydruk posłuży do wprowadzenia odpowiednich zmian przy zastosowaniu ekranu „Rozmiar pozyskania” (patrz Ekran 46 na str. 52).

W przypadku sprzeczności z tytułu zbytu, pojawia się wykaz gatunków bądź ich grup oraz sortymentów, z powodu których niemożliwe stało się znalezienie rozwiązania.

MENU GLOBALNE→*PLANOWANIE*→*Optymalizacja (Analiza sprzeczności)*

```
PLANY      Analiza sprzeczności                      Wsp.      DRUK  2000
           Sprzeczności wynikające z możliwości zbytu
+-----+-----+-----+-----+-----+
| Gatunek od | Gatunek do | klasa | wart. pop. | wart. prop. |
+-----+-----+-----+-----+-----+
| SO         | SO         | WC0   | 5965.8     | 5504.2     |
+-----+-----+-----+-----+-----+
```

F1 Pomoc Esc, Pause Koniec F9 Wydruk

Ekran 51. „Sprzeczności wynikające z możliwości zbytu”

Aby uniknąć sprzeczności należy zmienić wartości graniczne (poprzednie) na wartości proponowane przez program lub inne. Jeśli wartości graniczne mają być zmienione do poziomu proponowanego przez program, należy je zaakceptować klawiszem <Esc>. W przypadku gdy zmiana wartości granicznych ma pójść dalej, należy wydrukować zestawienia sprzeczności klawiszem <F9>. Wydruk posłuży do wprowadzenia odpowiednich zmian przy zastosowaniu ekranu „Możliwości zbytu” (patrz Ekran 47 na str.53).

5.3. Wybór planu pozyskania

Polecenie „Wybór planu pozyskania” otwiera ekran do operacji z zapisanymi planami oraz do wyboru startowego wariantu planu.

MENU GLOBALNE→*PLANOWANIE*→*Wybór planu pozyskania*

```
PLANY      Wybór planu pozyskania                      St.trud DRUK  2000
+-----+-----+-----+-----+-----+
| Wybór planu:  Wyśw  Nast  Poprz  Usuń  Kor  Akt  Obow  Zerowy  Exit
| Zaznacza plan jako obowiązujący w n-ctwie
+-----+-----+-----+-----+-----+
| Opis planu:   (Plan zatwierdzony                               )
| Rok planu:    ( 2000 )
| Data utworzenia planu: (1999/08/30)
| Plan aktualnie wybrany: (T)
| PLAN OBOWIĄZUJĄCY:    (T)
| Powierzchnia (ha):    (          1308.55)
| Grubizna (m3):       (          38008.3)
+-----+-----+-----+-----+-----+
| Nr wewn. (      63)                                     Pozycja (  1) z (  3)
+-----+-----+-----+-----+-----+
```

F1 Pomoc F7 Wybór DRUK/ZBIÓR/TERM

Ekran 52. „Wybór planu pozyskania”

Tab XVIII. Znaczenie poleceń lokalnych ekranu „Wybór planu pozyskania”

NAZWA POLECENIA LOKALNEGO	OPIS
Wyśw	Pokazuje listę pamiętanych planów do wyboru.
Nast	Następny plan.
Poprz	Poprzedni plan.
Usuń	Usunięcie planu (tylko znaczniki planu, nie szacunki).
Kor	Zmiana nazwy planu.
Akt	Wybór aktualnego planu.
Obow	Wybór/wyłączenie planu OBOWIĄZUJĄCEGO.
Zerowy	Ustawia plan aktualny na zerowy (program działa tak jakby plan nie został utworzony).
Exit	Powrót do menu planowania.

Przy zapisywaniu planu program daje możliwość opisaną nazwą danego wariantu planu. Dzięki temu poszczególne warianty planu są rozróżnialne. Program może zapamiętać do 20 wariantów planu na dany rok. Posługując się różnymi wariantami planu należy pamiętać o następujących pojęciach:

- „*Plan aktualnie wybrany*” - oznacza plan ustawiony przez użytkownika do pracy (raportowanie, tworzenie następnej wersji planu). Wszystkie zestawienia z planu odnoszą się do planu aktualnie wybranego. Znacznik planu aktualnie wybranego („*T*”) ustala się przy pomocy polecenia „*Akt*”. W danym momencie może być tylko jeden wariant planu ustawiony ze znacznikiem planu aktualnie wybranego („*T*”).

- „*Plan obowiązujący*” – plan który został wybrany jako obowiązujący na dany rok. Ustawienie jednego wariantu planu jako OBOWIĄZUJĄCY jest konieczne aby wykonać eksport planu pozyskania do systemu LAS (*MENU GLOBALNE → ADMINISTRACJA → Przekazanie planu do FOREST*) oraz przygotować plany do przekazania RDLP (*MENU GLOBALNE → ADMINISTRACJA → Taśma dla RDLP*). Należy przy tym pamiętać, że wówczas pozycji tego planu (szacunków) nie można będzie korygować, kasować czy przenosić na rok następny. Aby wykonać wspomniane operacje należałoby wcześniej znieść status OBOWIĄZUJĄCY. Znacznik planu obowiązującego („*T*” lub „*N*”) ustala się przy pomocy polecenia „*Obow*”. W danym momencie może być tylko jeden wariant planu ustawiony ze znacznikiem planu obowiązującego („*T*”). Jeśli chcemy aby raporty odnosiły się do planu obowiązującego powinien on mieć znacznik („*T*”) planu aktualnie wybranego.

- „*Plan zerowy*” – plan, który powoduje zachowanie programu jakby procedury planowania jeszcze nie uruchamiano. Ustawienie planu zerowego anuluje znacznik planu aktualnego a ponadto stwarza sytuację (przechowuje znaczniki obligatoryjności)

startowego wariantu planu, z którego można wyprowadzić określoną ilość wariantów pochodnych. Polecenie "Zerowy" pozwala właśnie na ustawienie opisywanego stanu.

Polecenie „Wybór planu pozyskania” umożliwia ponadto przeglądanie zapamiętanych planów („Wyśw”), skasowanie planu („Usuń”) oraz zmianę słownego opisu planu („Kor”).

Warto pamiętać o regułach zachowania się wariantów planów przy zmianach szacunków.

- Szacunek dopisany:
  - nie modyfikuje planów archiwalnych,
  - wchodzi na listę przy opracowywaniu nowych wersji planu.
- Szacunek usunięty - znika z wszystkich planów
- Korekta szacunku - nie zmienia planów.
- Przesunięcie szacunku - znika ze wszystkich planów.

6. Raporty

Raporty generowane w różnorodnych zestawieniach dają możliwości analizowania planowanych do pozyskania mas drewna i jego wartości, struktury sortymentowej, pracochłonności oraz kosztów pozyskania, zrywki i podwozu. Generowanie raportów wykonywane jest na ekran, drukarkę lub do pliku.

Polecenie „RAPORTY” otwiera grupę poleceń, mających na celu udostępnienie różnorodnych zestawień z danych zapisanych w bazie ACERa.

MENU GLOBALNE → RAPORTY

RAPORTY

St.trud DRUK 2000

```

+-----+
|              R A P O R T Y              |
+-----+
| S Szacunki brakarskie                   |
| P Plan pozyskania                       |
| K Koszty                                |
| N Pozycje o ogr. dostępności            |
| C Średnioważone ceny drewna             |
| Z Pilność cięć                          |
| F Plan FOREST (forest.dbs)              |
+-----+
|              E - Exit                    |
+-----+
    
```

F1 Pomoc F7 DRUK/ZBIÓR/TERM F8 ROK PLANU F2, ^G PRZEŁ. (^/F)

Ekran 53. „Raporty” - lista dostępnych poleceń

Tab XIX. Opis poleceń ekranu „Raporty”

NAZWA POLECENIA	OPIS
Szacunki brakarskie	Raporty z szacunków brakarskich - różne przekroje.
Plan pozyskania	Raporty z planu pozyskania - różne przekroje.
Koszty	Raporty zestawiające koszty, pracochłonności i strefy utrudnień.
Pozycje o ogr. dostępności	Raport o pozycjach cięć z ograniczoną dostępnością.

NAZWA POLECENIA	OPIS
Średnioważone ceny drewna	Średnioważone ceny drewna wg grup planowych.
Pilność cięć	Analiza i/lub raporty z analizy pilności.
Plan FOREST	Podgląd planów zapisanych w bazie systemu LAS.
Exit	Powrót do menu głównego programu ACERa.

W programie istnieje możliwość wysłania raportów do 3 rodzajów urządzeń zewnętrznych:

- **DRUK** - drukarka sieciowa
- **TERM** - drukarka terminalowa
- **ZBIOR** - zbiór dyskowy

Wyboru urządzenia dokonuje użytkownik, przy pomocy klawisza <F7>. Aktualny stan jest wyświetlany w prawym górnym rogu ekranu (DRUK/ZBIOR/TERM). Wszystkie raporty domyślnie drukowane są na ekranie. Występujące na ramce raportu znaki kierunkowe: w lewo/ w prawo (<- , ->) świadczą o możliwości przewijania raportu. Raport wyświetlony na ekranie można również przewijać klawiszami <F3> (szybkie przewijanie raportu w prawo) i <F4> (szybkie przewijanie raportu w lewo).

Po wyświetleniu raportu dostępna jest zazwyczaj funkcja wydruku - wydruk kierowany jest na wybrane wcześniej urządzenie, przy pomocy klawisza <F9>.

Dopasowanie rodzaju drukarki oraz parametrów wydruku do wyposażenia danego nadleśnictwa umożliwia polecenie *MENU GLOBALNE* → *INNE OPERACJE* → *Parametry wydruku*.

W przypadku wyboru urządzenia zewnętrznego - *ZBIOR* - raport kierowany jest do pliku, którego ścieżka dostępu (*/users/acer/raporty*) i nazwa wyświetlana jest na ekranie. Schemat nazwy – *xxxxx9.txt* (gdzie 9 jest numerem z przedziału 0-9 i oznacza kolejną wersję tego raportu) – pozwala użytkownikowi zidentyfikować tworzony przez siebie raport.

Przy pomocy programu do transferu plików raport może być przeniesiony do innego środowiska, np. Windows, gdzie może być poddany dalszemu przetwarzaniu. Raporty do pliku są tak sformatowane aby maksymalnie ułatwić ich import do programu MS Excel. Należy wcześniej zadbać o ustawienie (ustawienia środowiskowe *Windows* → *Panel sterowania* → *Ustawienia regionalne* → *Liczba*) właściwego symbolu dziesiętnego (kropka zamiast przecinka).

UWAGA 1: Plik raportu po wykorzystaniu warto usunąć z katalogu */users/acer/raporty*. Da to możliwość użycia zwolnionego numeru do oznaczania nowej wersji raportu. W przypadku gdy zostanie wyczerpana numeracja dla danego rodzaju raportu, kolejne wersje zapisywane są z numerem 9.

UWAGA 2: Do usunięcia wszystkich raportów skierowanych do pliku (czyszczenie katalogu */users/acer/raporty*) służy polecenie *MENU GLOBALNE* → *INNE OPERACJE* → *Usunięcie zbioru z zestawieniami*.

6.1. Raporty z szacunków brakarskich

Raporty z szacunków brakarskich otrzymuje się w zestawieniach przedstawionych na poniższym ekranie.

MENU GLOBALNE→*RAPORTY*→*Szacunki brakarskie*

```

RAPORTY  Szacunki brakarskie                               Wsp.   DRUK  2000
+-----+
|          SZACUNKI - TYPY RAPORTOW          |
+-----+
|  W  Gatunki w klasach wymiarowych         |
|  G  Gatunki                               |
|  C  Grupy i kategorie czynności          |
|  L  Lista pozycji wg adresów/grup        |
|  D  Gatunek w d-stanach/gr.czynn.        |
|  P  Gatunek w KJW na pozycjach           |
+-----+
|                                     E - Exit  -+
F1 Pomoc  F7 DRUK/ZBIÓR/TERM  F8 ROK PLANU  F2,^G PRZEŁ. (^/F)
    
```

Ekran 54. „Raporty z szacunków brakarskich” – lista dostępnych poleceń

Tab XX. Opis poleceń ekranu „Raporty z szacunków brakarskich”

NAZWA POLECENIA	OPIS
Gatunki w klasach wymiarowych	Zestawienia mas sortymentów wg gatunków w klasach wymiarowych.
Gatunki	Zestawienia mas sortymentów wg gatunków.
Grupy i kategorie czynności	Zestawienia mas sortymentów wg grup czynności lub kategorii czynności (możliwość wyboru).
Lista pozycji wg adresów/grup	Lista szacunków, uporządkowana wg adresów leśnych lub wg grup czynności (możliwość wyboru).
Gatunek w d-stanach/gr.czynn.	Zestawienie miąższości gatunku wg drzewostanów lub grup czynności (możliwość wyboru).
Gatunek w KJW na pozycjach	Zestawienie mas sortymentów wg gatunków na pozycjach.

Aktywne klawisze do obsługi ekranu „*Raporty z szacunków brakarskich*”:

- ⇒ <F1>, <Ctrl-W> - pomoc;
- ⇒ <F2>, <Ctrl-G> - przełącznik wyświetlanych klawiszy (funkcyjne/Ctrl);
- ⇒ <F7>, <Ctrl-T> - zmiana wyjścia dla drukowanych raportów (DRUK/TERM/ZBIOR);
- ⇒ <F8>, <Ctrl-U> - zmiana roku planu.

6.1.1. Gatunki w klasach wymiarowych

Polecenie „*Gatunki w klasach wymiarowych*” otwiera ekran służący do otrzymania raportu zestawiającego masy sortymentów gatunkami w klasach wymiarowych wg zdefiniowanego kryterium wyszukiwania. Ekran przedstawia informacje dotyczące aktualnie wyświetlanego szacunku oraz posumowanie dla wybranej grupy szacunków. W pierwszym wierszu od dołu ekranu jest umieszczona informacja, który kolejny szacunek jest wyświetlony oraz ile szacunków zawiera raport przy zadanym kryterium selekcji.

MENU GLOBALNE → *RAPORTY* → *Szacunki brakarskie* → *Gatunki w klasach wymiarowych*

RAPORTY Szacunki brakarskie		Wsp.	DRUK	2000
Szuk	Wyśw	Nast	Poprz	D_Ekran Y_Wydruk X_Ekran Z_Wydruk Exit
Zbiorczy wydruk danych - ekran				
G A T U N K I W K L A S A C H W Y M I A R O W Y C H				
Adres (06-17-1-05-149 -a -00) Grupa czynności (IIE) Plan (T)				
Pilność	(F)	Pozycja		Wsp. utr. (1.30)
Ochrona	(T)	Razem		Wsp. trud. (1.00)
Pow. man.	(3.56)	(	203.68)	
Pow. zred.	(2.56)	(	188.24)	
Pow. odn.	(1.14)	(	178.58)	
W + S + M	(254.5)	(	8 761.6)	
Wartość	(43 482)	(	1 345 418)	
Koszty	(3 489.48)	(	133 774)	

Nr wewn.	(1674)	Szacunek	(20) z (34)	

F1 Pomoc F7 Wybór DRUK/ZBIÓR/TERM				

Ekran 55. „Gatunki w klasach wymiarowych”

Tab XXI. Znaczenie poleceń lokalnych ekranu „Gatunki w klasach wymiarowych”

NAZWA POLECENIA LOKALNEGO	OPIS
Szuk	Szukanie szacunków spełniających zastosowane przez użytkownika kryteria wyboru (por. str.27 - opis budowy kryterium wyszukiwania <i>SZACUNKI</i> → <i>Przeglądanie szacunków</i>).
Wyśw	Wyświetlanie listy szacunków spełniających warunki.
Nast	Następny szacunek.
Poprz	Poprzedni szacunek.
D_Ekran	Wyświetlanie na ekranie zestawienia zbiorczego sortymentów aktualnie wybranej grupy szacunków.
Y_Wydruk	Wydruk zestawienia zbiorczego sortymentów aktualnie wybranej grupy szacunków.

NAZWA POLECENIA LOKALNEGO	OPIS
X_Ekran	Wyświetlanie na ekranie zestawienia sortymentów aktualnie ustawionego szacunku.
Z_Wydruk	Wydruk zestawienia sortymentów odrębnie każdego z aktualnie wybranej grupy szacunków.
Exit	Wyjście do wyboru typu raportu.

Podobne działania mają opisane polecenia lokalne w innych typach raportów.

UWAGA: W celu uzyskania wydruku pojedynczego szacunku, przed zastosowaniem polecenia „Y_Wydruk” należy tak sformułować kryterium szukania (np. adres leśny do poziomu wydzielenia) aby spowodować znalezienie tylko tego jednego szacunku (na ekranie pole „Szacunek 1 z 1”).

Ustawiając warunek szukania w polu „Plan” (Tak/Nie) należy pamiętać, że odnosi się to do aktualnej wersji planu. Możliwości pracy z innymi wersjami planu daje polecenie *MENU GLOBALNE* → *PLANOWANIE* → *Wybór planu pozyskania*.

UWAGA: W trakcie czytania wydruków należy zwrócić uwagę, dla którego planu oraz dla jakich kryteriów szukania odnoszą się wyniki. Jest to opisane w nagłówku wydruku.

Ekran 56 przedstawia przykład raportu „Gatunki w klasach wymiarowych” dla wybranej grupy szacunków.

MENU GLOBALNE → *RAPORTY* → *Szacunki brakarskie* → *Gatunki w klasach wymiarowych* → *D_Ekran*

RAPORTY Szacunki brakarskie		Wsp.		DRUK 2000			
Zest. mas: Adres=06-06-2-**-*****-****-**		Powierzchnia: 762.8 / 716.6 / 716.7		Wartość drewna: 2 157 290			
KL.WYM.	WA0	WA1	WB0	WB1	WC0	WC1	WD
SO							
do 24			296.5	-	3008.2	-	235.6
25-34	50.5	-	239.3	-	1707.2	-	152.7
35 +	9.7	-	6.5	-	221.7	-	27.9
Razem	60.2	-	542.3	-	4937.1	-	416.2
MD							
do 24			6.4	-	24.0	-	.8
25-34	-	-	-	-	7.1	-	.3
35 +	-	-	-	-	-	-	-
Razem	-	-	6.4	-	31.1	-	1.1
SW							
do 24			-	-	92.4	-	3.4
25-34	-	-	-	-	38.9	-	1.2
35 +	-	-	-	-	4.9	-	.1
Razem	-	-	-	-	136.2	-	4.7

F1 Pomoc Esc, Pause Koniec F3 >> F4 << F7 Zm.wyj. F9 Wydruk

Ekran 56. Raport z szacunków brakarskich - „Gatunki w klasach wymiarowych”

6.1.2. Gatunki

Polecenie „Gatunki” otwiera ekran służący do otrzymania raportu zestawiającego masy sortymentów gatunkami wg zdefiniowanego kryterium wyszukiwania.

MENU GLOBALNE→*RAPORTY*→*Szacunki brakarskie*→*Gatunki*

```
RAPORTY  Szacunki brakarskie                               Wsp.   DRUK  2000
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| Gatunki:  Szuk  Wyśw  Nast  Poprz  D_Ekran  Y_Wydruk  Exit  |
| Wydruk danych - ekran  |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
|                               G A T U N K I                               |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| Adres (06-17-1-05-149  -a  -00)  Grupa czynności (IIE  )  Plan (T  )  |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
|                               Pozycja                               |
| Pow man. ( 3.56 ) | ( 203.68 ) |
| Pow zred. ( 2.56 ) | ( 188.24 ) |
| Pow odn. ( 1.14 ) | ( 178.58 ) |
| W + S + M ( 254.5 ) | ( 8 761.6 ) |
| Wartość ( 43 482 ) | ( 1 345 418 ) |
| Koszty ( 3 489.48 ) | ( 133 774.09 ) |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| Nr wewn. ( 1674 ) | Szacunek ( 32 ) z ( 34 ) |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
F1 Pomoc F7 Wybór DRUK/ZBIÓR/TERM
```

Ekran 57. „Gatunki”

Ekran 58 przedstawia przykład raportu „Gatunki”, dla wybranej grupy szacunków.

MENU GLOBALNE→*RAPORTY*→*Szacunki brakarskie*→*Gatunki*→*D_Ekran*

```
RAPORTY  Szacunki brakarskie                               Wsp.   DRUK  2000
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| Gatunki | WA0 | WA1 | WB0 | WB1 | WC0 | WC1 |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| SO      | 137.1 | - | 1197.9 | - | 12725.2 | - |
| MD      | - | - | 6.4 | - | 31.1 | - |
| ŚW      | - | - | - | - | 198.0 | - |
| JD      | - | - | - | - | 53.7 | - |
| DG      | - | - | - | - | 9.8 | - |
| BK      | - | - | - | - | 72.2 | - |
| DB      | - | - | 17.2 | - | 356.8 | - |
| DB.C    | - | - | - | - | .7 | - |
| KL      | - | - | - | - | - | - |
| JS      | - | - | - | - | - | - |
| GB      | - | - | - | - | 11.3 | - |
| BRZ     | - | - | 60.1 | 311.7 | 1902.9 | - |
| OL      | - | - | 9.7 | 519.5 | 355.6 | - |
| CZM     | - | - | - | - | - | - |
| v AK    | - | - | - | - | 4.3 | - |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| R A Z E M | 137.1 | - | 1295.1 | 854.2 | 15977.8 | - |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
F1 Pomoc Esc, Pause Koniec F3 >> F4 << F7 Zm. wyj. F9 Wydruk
```

Ekran 58. Raport z szacunków brakarskich - „Gatunki”

6.1.3. Grupy i kategorie czynności

Polecenie „Grupy i kategorie czynności” otwiera ekran służący do otrzymania raportu zestawiającego masy sortymentów grupami czynności lub kategoriami czynności wg zdefiniowanego kryterium wyszukiwania.

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Szacunki brakarskie → Grupy i kategorie czynności

```

RAPORTY Szacunki brakarskie                               Wsp.   DRUK  2000
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
|Gr. czynn:  Szuk Wyśw Nast Poprz Agreg D_Ekran Y_Wydruk Exit
|Agregacja:  grupy czynności / kategorie czynności
+-----+-----+-----+-----+-----+
|                G R U P Y   C Z Y N N O Ś C I
+-----+-----+-----+-----+-----+
|Adres (06-17-1-05-149  -a  -00)  Grupa czynności (IIE      )  Plan (T )
+-----+-----+-----+-----+-----+
|                Pozycja                |                Razem
|Pow man. (          3.56 )              |              (          203.68 )
|Pow zred. (          2.56 )              |              (          188.24 )
|Pow odn. (          1.14 )              |              (          178.58 )
|W + S + M (          254.5 )            |              (          8 761.6 )
|Wartość (          43 482 )             |              (          1 345 418. )
|Koszty (          3 489.48 )            |              (          133 774.09 )
+-----+-----+-----+-----+-----+
|Nr wewn. (    1674)                    |                Szacunek (    32) z (    34)
+-----+-----+-----+-----+-----+
F1 Pomoc  F7 Wybór DRUK/ZBIÓR/TERM
    
```

Ekran 59. „Grupy i kategorie czynności”

Polecenie lokalne „Agreg” (agregacja) jest przełącznikiem pozwalającym na uzyskanie zestawienia mas sortymentów wg grup czynności lub kategorii czynności.

Ekran 60 przedstawia przykład raportu „Zestawienie mas sortymentów wg grup czynności”, dla wybranej grupy szacunków.

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Szacunki brakarskie → Grupy i kategorie czynności → D_Ekran (zestawienie mas sortymentów wg grup czynności)

```

RAPORTY Szacunki brakarskie                               Wsp.   DRUK  2000
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| Gr. czynn | S2      | S3      | S4      | S      | W+S     | M      |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| IIE       | 177.1   | -       | 120.5   | 297.6  | 1394.1  | 73.2   |
| PŁAZ     | 8.0     | -       | .5      | 8.5    | 11.8    | .6     |
| TWP      | 50.0    | -       | -       | 50.0   | 50.0    | 2.5    |
| TPP      | 150.1   | -       | 213.2   | 363.3  | 1753.6  | 88.5   |
| TPN      | 376.8   | -       | 341.8   | 752.3  | 2833.3  | 141.7  |
| CSS      | 315.2   | -       | 124.5   | 439.7  | 1838.2  | 92.1   |
| PR       | 52.0    | -       | 3.0     | 55.0   | 155.0   | 11.0   |
| PTW      | 54.0    | -       | 1.0     | 70.0   | 70.0    | 6.0    |
| PTP      | 50.0    | 20.0   | -       | 70.0   | 230.0   | 10.0   |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| R A Z E M | 1233.2  | 20.0   | 804.5   | 2106.4 | 8336.0  | 425.6  |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
F1 Pomoc  Esc,Pause Koniec F3 >> F4 << F7 Zm.wyj. F9 Wydruk
    
```

Ekran 60. Raport z szacunków brakarskich - „Zestawienie mas sortymentów wg grup czynności”

Ekran 61 przedstawia przykład raportu „Zestawienie mas sortymentów wg kategorii czynności”, dla wybranej grupy szacunków.

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Szacunki brakarskie → Grupy i kategorie czynności → D_Ekran (zestawienie mas sortymentów wg kategorii czynności)

RAPORTY Szacunki brakarskie Wsp. DRUK 2000

Kategorie	S2	S3	S4	S	W+S	M
Przy						
Igl.	447.5	20.0	123.8	606.3	2264.8	116.8
Liś.	23.7	-	4.7	28.4	28.4	2.3
Rb II						
Igl.	146.3	-	99.0	245.3	1320.0	68.4
Liś.	30.8	-	21.5	52.3	74.1	4.8
TP						
Igl.	514.4	-	551.0	1099.1	4566.4	228.7
Liś.	12.5	-	4.0	16.5	20.5	1.5
TW						
Igl.	50.0	-	-	50.0	50.0	2.5
Liś.	0	0	0	0	0	0
R A Z E M	1233.2	20.0	804.5	2106.4	8336.0	425.6

F1 Pomoc Esc, Pause Koniec F3 >> F4 << F7 Zm.wyj. F9 Wydruk

Ekran 61. Raport z szacunków brakarskich – „Zestawienie mas sortymentów wg kategorii czynności”

6.1.4. Lista pozycji wg adresów/grup czynności

Polecenie „Lista pozycji wg adresów/grup” otwiera ekran służący do otrzymania raportu zestawiającego szacunki w postaci listy, uporządkowanej wg adresów leśnych lub grup czynności, zgodnie ze zdefiniowanym kryterium wyszukiwania.

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Szacunki brakarskie → Lista pozycji wg adresów/grup

RAPORTY Szacunki brakarskie Wsp. DRUK 2000

L I S T A P O Z Y C J I W G A D R E S Ó W						
Lista poz.: Szuk Wyśw Nast Poprz Kol D_Ekran Y_Wydruk Exit						
Kolejność w zestawieniu						
Adres (06-17-1-05-149 -a -00) Grupa czynności (IIE) Plan (T)						
	Pozycja			Razem		
Pow. man.	(3.56)			(203.68)		
Pow. zred.	(2.56)			(188.24)		
Pow. odn.	(1.14)			(178.58)		
Grub. igl.	(236.0)			(8 211.8)		
Grub. liśc.	(4.1)			(124.2)		
Drob. igl.	(14.2)			(416.9)		
Drob. liśc.	(.2)			(8.7)		
Wartość	(43 482)			(1 345 418)		
Koszty	(3 489.48)			(133 774)		
Nr wewn.	(1674)			Szacunek (20) z (34)		

F1 Pomoc F7 Wybór DRUK/ZBIÓR/TERM

Ekran 62. „Lista pozycji wg adresów/grup”

Polecenie lokalne „Kol” (kolejność w zestawieniu) jest przełącznikiem pozwalającym na uzyskanie listy pozycji cięć uporządkowanej wg adresów leśnych lub wg grup czynności.

Ekran 63 przedstawia przykład raportu „Lista pozycji cięć wg adresów leśnych”, dla wybranej grupy szacunków.

MENU GLOBALNE→*RAPORTY*→*Szacunki brakarskie*→*Lista pozycji wg adresów/grup*
→*D_Ekran (lista pozycji cięć wg adresów leśnych)*

RAPORTY Szacunki brakarskie				Wsp.			DRUK 2000
Adres leśny			Gr.czynn.	Pow. man.	Pow. zred.	Pow. do odn.	Grubizna igl.
1-05-129	-f	-00	TWP	6.15	6.15	6.15	50.0
1-05-134	-f	-00	TPN	6.00	6.00	6.00	270.4
1-05-135	-c	-00	TPN	7.28	7.28	7.28	246.0
1-05-136	-c	-00	CSS	11.06	7.76	7.76	517.6
1-05-136	-d	-00	TPN	10.06	10.06	10.06	590.6
1-05-137	-b	-00	TPN	28.45	28.45	28.45	507.1
1-05-137	-c	-00	CSS	3.36	3.36	3.36	54.1
1-05-138	-k	-00	CSS	2.51	2.51	2.51	116.4
1-05-138	-l	-00	CSS	10.39	6.79	6.79	365.2
1-05-138	-m	-00	TPP	14.45	14.45	14.45	547.9
1-05-139	-c	-00	TPP	4.49	4.49	4.49	210.2
1-05-140	-b	-00	TPP	13.64	13.64	13.64	601.6
1-05-148	-b	-00	IIE	7.98	7.98	2.40	380.0
1-05-148	-c	-00	TPP	10.80	10.80	10.80	348.6
1-05-148	-f	-00	CSS	2.85	2.85	2.85	86.1
1-05-149	-a	-00	IIE	3.56	2.56	1.14	236.0

F1 Pomoc Esc,Pause Koniec F3 >> F4 << F7 Zm.wyj. F9 Wydruk

Ekran 63. Raport z szacunków brakarskich - „Lista pozycji cięć wg adresów leśnych”

Ekran 64 przedstawia przykład raportu „Lista pozycji cięć wg grup czynności”, dla wybranej grupy szacunków.

MENU GLOBALNE→*RAPORTY*→*Szacunki brakarskie*→*Lista pozycji wg adresów/grup*
→*D_Ekran (lista pozycji cięć wg grup czynności)*

RAPORTY Szacunki brakarskie				Wsp.			DRUK 2000
Adres leśny			Gr.czynn.	Pow. man.	Pow. zred.	Pow. do odn.	Grubizna igl.
1-05-148	-b	-00	IIE	7.98	7.98	2.40	380.0
1-05-149	-a	-00	IIE	3.56	2.56	1.14	236.0
1-05-150	-d	-00	IIE	6.66	4.66	2.00	328.2
1-05-155	-a	-00	IIE	5.10	1.53	1.53	375.8
1-05-239	-d	-00	PŁAZ	-	-	-	4.7
1-05-239	-g	-00	PŁAZ	-	-	-	5.9
1-05-129	-f	-00	TWP	6.15	6.15	6.15	50.0
1-05-138	-m	-00	TPP	14.45	14.45	14.45	547.9
1-05-139	-c	-00	TPP	4.49	4.49	4.49	210.2
1-05-140	-b	-00	TPP	13.64	13.64	13.64	601.6
1-05-148	-c	-00	TPP	10.80	10.80	10.80	348.6
1-05-149	-h	-00	TPP	1.75	1.75	1.75	35.3
1-05-134	-f	-00	TPN	6.00	6.00	6.00	270.4
1-05-135	-c	-00	TPN	7.28	7.28	7.28	246.0
1-05-136	-d	-00	TPN	10.06	10.06	10.06	590.6
1-05-137	-b	-00	TPN	28.45	28.45	28.45	507.1

F1 Pomoc Esc,Pause Koniec F3 >> F4 << F7 Zm.wyj. F9 Wydruk

Ekran 64. Raport z szacunków brakarskich - „Lista pozycji cięć wg grup czynności”

6.1.5. Gatunek w d-stanach/grupach czynności

Polecenie „*Gatunek w d-stanach/gr.czynn.*” otwiera ekran służący do otrzymania raportu zestawiającego masy sortymentów dla wybranego gatunku wg adresów leśnych lub grup czynności, wg zdefiniowanego kryterium wyszukiwania.

MENU GLOBALNE→*RAPORTY*→*Szacunki brakarskie*→*Gatunek w d-stanach / gr.czynn.*

```

RAPORTY  Szacunki brakarskie                               Wsp.   DRUK   2000
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| Gat. w drz.:  Szuk Wyśw Nast Poprz  Agreg  D_Ekran Y_Wydruk Exit  |
| Agregacja d-stany/grupy czynności  |
+-----+-----+-----+-----+-----+
|           G A T U N E K   W   D R Z E W O S T A N A C H           |
+-----+-----+-----+-----+-----+
| Adres (06-17-1-05-149  -a  -00)  Grupa czynności (IIE   )  Plan (T )  |
+-----+-----+-----+-----+-----+
| Gatunek      (DB   )  (   )  (   )  (   )  (   )  (   )  (   )  |
|      Pozycja  |          Razem  |
| Pow man. (    3.56 ) | (    44.06 ) |
| Pow zred. (    2.56 ) | (    37.49 ) |
| Pow odn.  (    1.14 ) | (    27.83 ) |
| W + S + M  (    4.3  ) | (   110.6  ) |
| Wartość   (    265  ) | (   12 014 ) |
+-----+-----+-----+-----+-----+
| Nr wewn. (    1674 )  Szacunek (    5) z (    8)  |
+-----+-----+-----+-----+-----+
F1 Pomoc  F7 Wybór  DRUK/ZBIÓR/TERM
    
```

Ekran 65. „Gatunek w drzewostanach/grupach czynności”

Polecenie lokalne „*Agreg*” (agregacja) jest przełącznikiem pozwalającym na uzyskanie zestawienia miąższości gatunku wg drzewostanów lub grup czynności.

Stosując odpowiednie zasady budowy kryterium wyszukania można uzyskać miąższości dla konkretnego gatunku bądź dla grupy gatunków (selekcja w polu „*Gatunek*”). Stwarza to możliwość łatwej orientacji, w których drzewostanach dany gatunek występuje.

Ekran 66 przedstawia przykład raportu „*Zestawienie miąższości gatunku wg drzewostanów*”, dla wybranej grupy szacunków i gatunku.

MENU GLOBALNE→*RAPORTY*→*Szacunki brakarskie*→*Gatunek w d-stanach / gr.czynn.*
→*D_Ekran (zestawienie miąższości gatunku wg drzewostanów)*

```

RAPORTY  Szacunki brakarskie                               Wsp.   DRUK   2000
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| Adres leśny  | Gr.czynn. | S4   | S   | W+S  | M   |
+-----+-----+-----+-----+-----+
| 1-05-      -  -  PR   |          3.0 | 5.0 | 5.0 | 1.0 |
| 1-05-134  -f  -00 TPN |          1.0 | 10.5| 10.5| .5  |
| 1-05-148  -b  -00 IIE |          7.4 | 26.0| 37.0| 1.9 |
| 1-05-148  -c  -00 TPP |          3.0 | 6.0 | 10.0| 1.0 |
| 1-05-149  -a  -00 IIE |          2.0 | 4.1 | 4.1 | .2  |
| 1-05-149  -b  -00 CSS |          1.7 | 3.4 | 3.4 | .3  |
| 1-05-150  -d  -00 IIE |          6.4 | 10.7| 21.5| 2.1 |
| 1-05-155  -a  -00 IIE |          5.7 | 11.5| 11.5| .6  |
+-----+-----+-----+-----+-----+
|           R A Z E M   |          30.2 | 77.2 | 103.0 | 7.6 |
+-----+-----+-----+-----+-----+
F1 Pomoc  Esc, Pause Koniec  F3 >>  F4 <<  F7 Zm.wyj.  F9 Wydruk
    
```

Ekran 66. Raport z szacunków brakarskich – „Zestawienie miąższości gatunku wg drzewostanów”

Ekran 67 przedstawia przykład raportu „Zestawienie miąższości gatunku wg grup czynności”, dla wybranej grupy szacunków i gatunku.

MENU GLOBALNE→RAPORTY→Szacunki brakarskie→Gatunek w d-stanach / gr.czynn.
→D_Ekran (zestawienie miąższości gatunku wg grup czynności)

Gr. czynn.	S2	S3	S4	S	W+S	M
IIE	30.8	-	21.5	52.3	74.1	4.8
TPP	3.0	-	3.0	6.0	10.0	1.0
TPN	9.5	-	1.0	10.5	10.5	.5
CSS	1.7	-	1.7	3.4	3.4	.3
PR	2.0	-	3.0	5.0	5.0	1.0
R A Z E M	47.0	-	30.2	77.2	103.0	7.6

F1 Pomoc Esc, Pause Koniec F3 >> F4 << F7 Zm.wyj. F9 Wydruk

Ekran 67. Raport z szacunków brakarskich – „Zestawienie miąższości gatunku wg grup czynności”

6.1.6. Gatunek wg KJW na pozycjach

Polecenie „Gatunek w KJW na pozycjach” otwiera ekran służący do otrzymania raportu zestawiającego masy sortymentów gatunkami wg zdefiniowanych kryteriów wyszukiwania obejmujących wybór gatunków, zakresy wartości sortymentów i wpisanie warunków łączących różne pola, którego wydruk zawiera dane sortowane w kolejności wybranej przez użytkownika.

MENU GLOBALNE→RAPORTY→Szacunki brakarskie→Gatunek w KJW na pozycjach

RAPORTY Szacunki brakarskie		Wsp.	DRUK	2000
KJW:	1_Gatunki	Szuk	U_Szuk	Wyśw
Wybór gatunków ujętych w zestawieniu (pełna lista)		Nast	Poprz	Razem
		D_Ekran	Y_Wydruk	Exit
G A T U N K I i K J W N A P O Z Y C J A C H				
Adres leśny	: (06-02-1-01-2		-b	-00)
Grupa czynności	: (IIE			)
Plan	: (T			)
Gatunek	: (DB			)
WA0	: (	.0)	S10	: (
WA1	: (	.0)	S11	: (
WB0	: (	3.1)	S2	: (
WB1	: (	.0)	S3	: (
WC0	: (	19.3)	S4	: (
WC1	: (	.0)		
WD	: (	7.4)	M	: (
			RAZEM W	: (
			RAZEM S	: (
Pozycja (1) z (88)				

F1 Pomoc F4 Pokaż kryteria selekcji F7 Przełącznik DRUK/ZBIÓR/TERM

Ekran 68. „Zestawienie mas sortymentów wg gatunków na pozycjach”

Tab XXII. Znaczenie poleceń lokalnych ekranu „Zestawienie mas sortymentów wg gatunków na pozycjach”

NAZWA POLECENIA LOKALNEGO	OPIS
I_Gatunki	Wyświetla listę gatunków, z możliwością wyboru tych, które mają być ujęte w zestawieniu.
Szuk	Szukanie szacunków spełniających zastosowane przez użytkownika kryteria wyboru.
U_Szuk	Uszczegółowienie polecenia „Szuk” (warunki łączące różne pola).
Wyśw	Wyświetlenie listy szacunków spełniających warunki poleceń „I_Gatunki”, „Szuk” i „U_Szuk”.
Nast.	Następny szacunek z wybranej listy.
Poprz	Poprzedni szacunek z wybranej listy.
Razem	Wyświetlenie podsumowania szacunków spełniających warunki poleceń „I_Gatunki”, „Szuk” i „U_Szuk”.
D_Ekran	Wyświetlenie na ekranie raportu spełniającego warunki poleceń „I_Gatunki”, „Szuk” i „U_Szuk”.
Y_wydruk	Wydruk raportu spełniającego warunki poleceń „I_Gatunki”, „Szuk” i „U_Szuk”.

Ekran 69 przedstawia przykład wyboru gatunków do ujęcia w zestawieniu „Gatunek w KJW na pozycjach”.

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Szacunki brakarskie → Gatunek w KJW na pozycjach → I_Gatunki

RAPORTY Szacunki brakarskie

Wsp. DRUK 2000

Wyb.	Kod gatunku	
Nie	AK	
Tak	BK	i K J W N A P O Z Y C J A C H
Tak	BRZ	
Nie	CZM	1- - -)
Nie	CZR	
Tak	DB	
Nie	DB.C	
Tak	GB	
Tak	JD	0 : (.0)
Nie	JW	1 : (.0)
Nie	KL	: (50.0)
Nie	KSZ	: (.0)
Nie	LP	: (3.0)
Tak	MD	RAZEM W : (30.0)
Tak	OL	: (10.0) RAZEM S : (53.0)
Nie	OS	
Tak	SO	Pozycja (1) z (1893)

F1 Pomoc Esc,Pause Koniec Enter Zmień F8 TAK F10 Odwróć

Ekran 69. Wybór gatunków do zestawienia „Gatunek w KJW na pozycjach”

Polecenie lokalne „*I_Gatunki*” umożliwia wybór gatunków ujmowanych w zestawieniu. Wybór dokonywany jest z wyświetlonej listy. Wyświetlane są zawsze wszystkie gatunki, niezależnie od wyborów dokonanych w poleceniach lokalnych „*Szuk*” i „*U_Szuk*”.

Na wyświetlonej liście można klawiszem <Enter> zmienić decyzję (*Tak/Nie*), klawiszem <F8> ustawić decyzję dla wszystkich gatunków na „*Tak*”, klawiszem <F10> odwraca się decyzję dla wszystkich gatunków.

Uwaga: Akceptacja wyboru gatunków (klawisz <Esc> i z wyświetlonych możliwości potwierdzenie poleceniem „*Zapisać*”) powoduje anulowanie kryteriów wyboru ustawionych w poleceniach „*Szuk*” i „*U_Szuk*”.

Ekran 70 przedstawia przykład użycia polecenia lokalnego „*Szuk*” do definiowania kryteriów wyszukiwania w zestawieniu „*Gatunek w KJW na pozycjach*”.

MENU GLOBALNE → *RAPORTY* → *Szacunki brakarskie* → *Gatunek w KJW na pozycjach* → *U_Szuk*

```
RAPORTY Szacunki brakarskie Wsp. DRUK 2000
-----
Podaj kryteria wyszukiwania
Masa WC0, zakres wartości od 0.0 do 734.5
-----
          G A T U N K I   i   K J W   N A   P O Z Y C J A C H
-----
Adres leśny      : (          )
Grupa czynności : (          )
Plan            : (          )
-----
Gatunek : (          )
  WA0 : (          )   S10 : (          )
  WA1 : (          )   S11 : (          )
  WB0 : ( >0 )        S2  : (          )
  WB1 : (          )   S3  : (          )
  WC0 : ( >5 )        S4  : (          )
  WC1 : (          )
  WD  : (          )   M   : (          )
                                RAZEM W : ( >15 )
                                RAZEM S : (          )
-----
                                          Pozycja ( - ) z ( - )
-----
F1 Pomoc Esc Akceptacja Pause Rezygnacja F3 Wart.pop. F4 Lista/Zakres Tab *****
```

Ekran 70. Polecenie lokalne „*Szuk*” służące definiowaniu kryteriów wyszukiwania w zestawieniu „*Gatunek w KJW na pozycjach*”

Klawiszem <Tab> przechodzi się do pierwszego pola następnej grupy pól (grupy oddzielone są poziomą kreską).

Dla pola w którym znajduje się aktualnie kursor, na górze ekranu pojawia się krótki opis oraz po naciśnięciu klawisza <F4> pojawia się również zakres wartości. Naciśnięcie klawisza <F3> powoduje wpisanie do pól wartości użytych w poprzedniej selekcji danych. W pola wpisuje się kryteria wyszukiwania, zwracając uwagę na zakres wartości występujący w danym polu. Po wpisaniu kryteriów wyszukiwania w wybranych polach, do akceptacji wprowadzonych warunków selekcji służy klawisz <Esc>.

UWAGA: Zakres wartości nie zależy od wyboru dokonanego poleceniami lokalnymi „*Szuk*” i „*U_Szuk*”, tylko od wyboru gatunków wykonanego poleceniem lokalnym „*1_Gatunki*”. Podanie kryteriów wyszukiwania w poleceniu lokalnym „*Szuk*” nie powoduje unieważnienia kryteriów podanych w „*U_Szuk*”. Pokazywane są dane spełniające jednocześnie kryteria z obu wyszukiwań.

Ekran 71 przedstawia przykład użycia polecenia lokalnego „U_Szuk” do definiowania kryteriów wyszukiwania łączących różne pola w zestawieniu „Gatunek w KJW na pozycjach”.

MENU GLOBALNE→*RAPORTY*→*Szacunki brakarskie*→*Gatunek w KJW na pozycjach*
→ *U_Szuk*

```
RAPORTY Szacunki brakarskie                               Wsp.   DRUK 2000
+-----+
| Podaj kryteria wyszukiwania (warunki łączące pola)      |
+-----+
|           G A T U N K I   i   K J W   N A   P O Z Y C J A C H   |
+-----+
| Adres leśny      : (adres                               )      |
| Grupa czynności : (gr_czyn )                          |
| Plan            : (plan)                               |
+-----+
| Gatunek : (gatunek )                                   |
| WA0 : (wa0 )      S10 : (s10 )                       |
| WA1 : (wa1 )      S11 : (s11 )                       |
| WB0 : (wb0 )      S2  : (s2  )                       |
| WB1 : (wb1 )      S3  : (s3  )                       |
| WC0 : (wc0 )      S4  : (s4  )                       |
| WCl : (wcl )                                           RAZEM W : (w_rm )   |
| WD  : (wd  )      M   : (m   )                       RAZEM S : (s_rm )   |
+-----+
| (1) (w_rm>s_rm and wa0+wb0+wc0>10 )                  |
| (2) ( )                                               |
+-----+
F1 Pomoc Esc Akceptacja Pause Rezygnacja F3 Wart. poprz.
```

Ekran 71. Polecenie lokalne „U_Szuk” służące definiowaniu kryteriów wyszukiwania łączących różne pola w zestawieniu „Gatunek w KJW na pozycjach”

Duża ilość dostępnych informacji sprawia, że w konstrukcji ekranu służącego wyszukiwaniu danych w bazie, nie jest możliwe ujęcie specjalnych przypadków, gdy użytkownikowi potrzebne jest nie tylko wyszukanie określonych danych lecz także zdefiniowanie relacji pomiędzy tymi danymi. To dalsze uszczegółowienie danych, zawierające warunki łączące, wymaga od użytkownika minimalnej znajomości operowania strukturalnym językiem zapytań (w terminologii baz danych ujmowanego skrótem SQL – Structured Query Language).

W opisywanym poleceniu lokalnym „U_Szuk” (patrz Ekran 71) jest możliwość definiowania warunków łączących różne pola, według uznania. Do tego celu niezbędne jest wpisywanie fragmentu klauzuli WHERE instrukcji SQL, o ogólnej postaci:

```
SELECT ...  
FROM ...  
WHERE (warunek 1) AND (warunek 2) ...
```

Nazwy, które wolno użyć w tekście instrukcji SQL wpisane są w pola formatki ekranowej (patrz Ekran 71). Do edycji tekstu dostępnych jest sześć wierszy. Numery wierszy pojawiają się w nawiasach z lewej strony ekranu.

Przykład

W zestawieniu należy założyć następujące warunki dla gatunków na wybieranych pozycjach cięć:

„Suma masy drewna wielkowymiarowego jest większa od sumy drewna średniowymiarowego i suma klas jakości WABC0 jest większa od 10 m³”.

W programie wpisanie warunku łączącego powinno wyglądać następująco:

$w\_rm > s\_rm$ and $wa0 + wb0 + wc0 > 10$

Dla sprawdzenia możliwości zastosowania klauzuli WHERE warto sięgnąć do dowolnej literatury, opisującej zasady użycia SQL.

Ekran 72 przedstawia przykład wyświetlenia zastosowanych kryteriów selekcji (klawisz funkcyjny <F4>) w zestawieniu „Gatunek w KJW na pozycjach”.

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Szacunki brakarskie → Gatunek w KJW na pozycjach
→ <F4>

```
RAPORTY  Szacunki brakarskie                               Wsp.   DRUK  2000
+-----+
|                                     Zastosowane kryteria wyboru                                     |
+-----+
| FUNKCJA U_SZUK:                                                                |
|   w_rm>s_rm and wa0+wb0+wc0>10                                                |
| FUNKCJA SZUK:                                                                    |
|   Masa WB0           : >0                                                    |
|   Masa WC0           : >5                                                    |
|   Masa W razem      : >20                                                    |
+-----+
F1 Pomoc  Esc, Pause Koniec
```

Ekran 72. Zastosowane kryteria wyboru w zestawieniu „Gatunek w KJW na pozycjach”

Ekran 73 przedstawia przykład podsumowania dla wybranych pozycji (polecenie lokalne „Razem”) w zestawieniu „Gatunek w KJW na pozycjach”.

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Szacunki brakarskie → Gatunek w KJW na pozycjach
→ Razem

```
RAPORTY  Szacunki brakarskie                               Wsp.   DRUK  2000
+-----+
|                                     Podsumowanie dla wybranych pozycji                                     |
+-----+
| WA0 : (      522.4) m3      S10 : (      105.1) m3                             |
| WA1 : (         .0) m3      S11 : (         .0) m3                             |
| WB0 : (    2 294.8) m3      S2  : (    2 726.8) m3                             |
| WB1 : (     98.7) m3        S3  : (         .0) m3                             |
| WC0 : (   7 887.2) m3      S4  : (     623.8) m3                             |
| WC1 : (         .0) m3      M   : (     737.8) m3                             |
| WD  : (     398.2) m3                                             |
|                                     |
| RAZEM W  : (   11 201.3) m3                                         |
| RAZEM S  : (     3 455.7) m3                                         |
| RAZEM W+S : (   14 657.0) m3                                         |
+-----+
| Dowolny klawisz - kontynuacja                                             |
+-----+
```

Ekran 73. Podsumowanie dla wybranych pozycji w zestawieniu „Gatunek w KJW na pozycjach”

Ekran 74 przedstawia przykład raportu „Gatunek w KJW na pozycjach”.

MENU GLOBALNE→*RAPORTY*→*Szacunki brakarskie*→*Gatunek w KJW na pozycjach*
→ *D_Ekran*

RAPORTY Szacunki brakarskie 06-02 DRUK N-CTW 2001

Adres leśny			Gr.czynn.	Gatunek	Masa WA0	Masa WA1	Masa WB0
2-13-233	-d	-00	IIID	SO	8.8	-	48.2
2-13-233	-d	-00	IIID	DB	-	-	3.5
2-13-233	-d	-00	IIID	BK	-	-	19.5
2-13-234	-a	-00	IIID	SO	15.0	-	7.1
2-13-234	-a	-00	IIID	BK	-	-	1.1
2-13-243	-d	-00	TPP	BRZ	-	-	5.8
2-13-243	-d	-00	TPP	SO	-	-	4.3
2-13-244	-a	-00	TPP	BRZ	-	-	1.8
2-13-250	-a	-00	TPP	BRZ	-	-	26.5
2-14-335	-a	-00	IIID	SO	99.6	-	73.9
2-14-335	-a	-00	IIID	OS	-	-	7.8
2-14-344	-a	-00	TPP	BRZ	-	-	4.7
2-14-344	-b	-00	TPP	OS	1.3	-	14.4
2-14-347	-a	-00	TPP	SO	-	-	2.7
2-14-358	-b	-00	TPP	DB	-	-	1.4
2-14-359	-b	-00	TPP	OS	-	-	22.9

+-[1/ 2]-

F1 Pomoc Esc, Pause Koniec F3 >> F4 << F5 Nast. F7 Zm.wyj. F9 Wydruk

Ekran 74. Raport z szacunków brakarskich „Gatunek w KJW na pozycjach”

W raportach „Gatunek w KJW na pozycjach” można wybierać kolejność danych na wydruku wg adresu leśnego, alfabetycznie wg grupy czynności, alfabetycznie wg kodu gatunku oraz wg malejącej masy: WA0, WA1, WB0, WB1, WC0, WC1, WD, S10, S11, S2, S3, S4, M, W, S.

6.2. Raporty z planu pozyskania

Raporty z planu pozyskania otrzymuje się w zestawieniach przedstawionych na poniższym ekranie.

MENU GLOBALNE→*RAPORTY*→*Plan pozyskania*

RAPORTY Plan pozyskania St.trud DRUK 2000

Przekrój raportowania:			
Leśnictwo	Obręb	Nadleśnictwo	Exit

F1 Pomoc F7 Wybór DRUK/ZBIÓR/TERM

Ekran 75. „Raporty z planu pozyskania” – lista dostępnych poleceń

Tab XXIII. Opis poleceń ekranu „Raporty z planu pozyskania”

NAZWA POLECENIA	OPIS
Leśnictwo	Raporty dla leśnictwa - różne przekroje.
Obręb	Raporty dla obrębu - różne przekroje.
Nadleśnictwo	Raporty dla nadleśnictwa- różne przekroje.
Exit	Powrót do menu głównego raportów.

UWAGA 1: Należy pamiętać, że raporty odnoszą się to do aktualnej wersji planu. Możliwości pracy z innymi wersjami planu daje polecenie **MENU GLOBALNE**→**PLANOWANIE**→**Wybór planu pozyskania**.

UWAGA 2: W trakcie czytania wydruków należy zwrócić uwagę, dla którego planu odnoszą się wyniki. Jest to opisane w nagłówku wydruku.

Ekran 76 przedstawia wykaz typów raportów dla wymienionych wyżej poziomów (przykład dla poziomu leśnictwa).

MENU GLOBALNE→*RAPORTY*→*Plan pozyskania*→*Leśnictwo*

```

RAPORTY  Plan pozyskania                               Wsp.   DRUK  2000
+-----+-----+-----+-----+
|Leśnictwo: 05 JAKSONEK                               |
+-----+-----+-----+-----+
          +-----+-----+
          |          T Y P Y   R A P O R T Ó W          |
          +-----+-----+
          | G   Gatunki w klasach wymiarowych          |
          | L   Lista pozycji w planie                  |
          | O   Okładka wniosku cięć                    |
          | S   Szczegółowy wniosek cięć                |
          +-----+-----+
          |          E - Exit  --+
    
```

F1 Pomoc **F7** Wybór DRUK/ZBIÓR/TERM

Ekran 76. „Typy raportów z planu pozyskania”

Tab XXIV. Opis poleceń ekranu „Typy raportów z planu pozyskania”

NAZWA POLECENIA	OPIS
Gatunki w klasach wymiarowych	Zestawienia mas sortymentów wg gatunków w klasach wymiarowych – obejmuje pozycje znajdujące się w aktualnym planie.

NAZWA POLECENIA	OPIS
Lista pozycji w planie	Lista szacunków, znajdujących się w aktualnym planie, uporządkowana wg adresów leśnych lub wg grup czynności (wybór). Raport ten występuje w dwóch wariantach uporządkowania : <ul style="list-style-type: none"> • według adresów, • według grup czynności.
Okladka wniosku cięć	Układ wyprowadzanego raportu jest zgodny z Zarządzeniem nr 15 DGLP.
Szczegółowy wniosek cięć	Raport wyprowadzany jest na ekran i na drukarkę. Układ raportu na ekranie pozwala obejrzeć poszczególne pozycje z wybranego zakresu.

6.2.1. Gatunki w klasach wymiarowych

Polecenie „*Gatunki w klasach wymiarowych*”, z aktualnego planu, otwiera ekran raportu zestawiającego masy sortymentów gatunkami w klasach wymiarowych

MENU GLOBALNE → *RAPORTY* → *Plan pozyskania* → *Leśnictwo* → *Gatunki w klasach wymiarowych*

RAPORTY Plan pozyskania Wsp. DRUK 2000

KL. WYM.	S11	S2	S3	S4	S	W+S	M
SO							
do 24	-	963.6	20.0	611.7	1639.0	2855.5	332.0
25-34						3075.2	
35 +						579.3	
Razem	-	963.6	20.0	611.7	1639.0	6510.0	332.0
MD							
do 24	-	4.0	-	1.0	10.0	10.0	-
25-34						-	
35 +						-	
Razem	-	4.0	-	1.0	10.0	10.0	-
IGL.							
do 24	-	967.6	20.0	612.7	1649.0	2865.5	332.0
25-34						3075.2	
35 +						579.3	
Razem	-	967.6	20.0	612.7	1649.0	6520.0	332.0

F1 Pomoc Esc, Pause Koniec F3 >> F4 << F7 Zm.wyj. F9 Wydruk

Ekran 77. Raport z planu pozyskania - „Gatunki w klasach wymiarowych”

6.2.2. Lista pozycji w planie

Polecenie „Lista pozycji w planie” otwiera ekran służący do otrzymania raportu zestawiającego pozycje aktualnego planu cięć w postaci listy, uporządkowanej wg adresów leśnych lub grup czynności.

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Plan pozyskania → Leśnictwo → Lista pozycji w planie

```
RAPORTY Plan pozyskania Wsp. DRUK 2000
+-----+
|Poz. planu: Szuk Wyśw Nast Poprz Kol D_Ekran Y_Wydruk Exit
|Kolejność w zestawieniu
+-----+
|                L I S T A   P O Z Y C J I   W G   A D R E S Ó W
+-----+
|Adres (06-17-1-05-149 -a -00) Grupa czynności (IIE ) Plan (T )
+-----+
|                Pozycja                |                Razem
|Pow. man. ( 3.56 ) | ( 148.13 )
|Pow. zred. ( 2.56 ) | ( 132.69 )
|Pow. odn. ( 1.14 ) | ( 123.03 )
|Grub. igl. ( 236.0 ) | ( 6 520.0 )
|Grub. liśc. ( 4.1 ) | ( 114.2 )
|Drob. igl. ( 14.2 ) | ( 332.0 )
|Drob. liśc. ( .2 ) | ( 7.7 )
|Wartość ( 43 482 ) | ( 1 066 229 )
|Koszty ( 3 489.48 ) | ( 105 222 )
+-----+
|Nr wewn. ( 1674) Szacunek ( 16) z ( 29)
```

F1 Pomoc F7 Wybór DRUK/ZBIÓR/TERM

Ekran 78. „Lista pozycji w planie”

Wyboru kolejności uporządkowania listy pozycji planu w raporcie (wg adresów leśnych lub wg grup czynności) dokonuje się poleceniem lokalnym „Kol” (kolejność w zestawieniu).

Ekran 79 przedstawia przykład raportu „Lista pozycji cięć wg adresów leśnych”, dla aktualnego planu cięć.

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Plan pozyskania → Leśnictwo → Lista pozycji w planie → D_Ekran (lista pozycji cięć wg adresów leśnych)

RAPORTY Plan pozyskania Wsp. DRUK 2000

Adres leśny			Gr.czynn.	Pow. man.	Pow. zred.	Pow. do odn.	Grubizna igł.
1-05-	-	-	PR	-	-	-	150.0
1-05-	-	-	PTW	-	-	-	50.0
1-05-	-	-	PTP	-	-	-	230.0
1-05-127	-h	-00	CSS	3.58	2.51	2.51	80.4
1-05-129	-f	-00	TWP	6.15	6.15	6.15	50.0
1-05-134	-f	-00	TPN	6.00	6.00	6.00	270.4
1-05-135	-c	-00	TPN	7.28	7.28	7.28	246.0
1-05-136	-c	-00	CSS	11.06	7.76	7.76	517.6
1-05-137	-c	-00	CSS	3.36	3.36	3.36	54.1
1-05-138	-k	-00	CSS	2.51	2.51	2.51	116.4
1-05-138	-l	-00	CSS	10.39	6.79	6.79	365.2
1-05-138	-m	-00	TPP	14.45	14.45	14.45	547.9
1-05-140	-b	-00	TPP	13.64	13.64	13.64	601.6
1-05-148	-b	-00	IIE	7.98	7.98	2.40	380.0
1-05-148	-f	-00	CSS	2.85	2.85	2.85	86.1
1-05-149	-a	-00	IIE	3.56	2.56	1.14	236.0

F1 Pomoc Esc, Pause Koniec F3 >> F4 << F7 Zm.wyj. F9 Wydruk

Ekran 79. Raport z planu pozyskania - „Lista pozycji cięć wg adresów leśnych”

Ekran 80 przedstawia przykład raportu „Lista pozycji cięć wg grup czynności”, dla aktualnego planu cięć.

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Plan pozyskania → Leśnictwo → Lista pozycji w planie → D_Ekran (lista pozycji cięć wg grup czynności)

RAPORTY Plan pozyskania Wsp. DRUK 2000

Adres leśny			Gr.czynn.	Pow. man.	Pow. zred.	Pow. do odn.	Grubizna igł.
1-05-148	-b	-00	IIE	7.98	7.98	2.40	380.0
1-05-149	-a	-00	IIE	3.56	2.56	1.14	236.0
1-05-150	-d	-00	IIE	6.66	4.66	2.00	328.2
1-05-155	-a	-00	IIE	5.10	1.53	1.53	375.8
1-05-239	-d	-00	PLAZ	-	-	-	4.7
1-05-129	-f	-00	TWP	6.15	6.15	6.15	50.0
1-05-138	-m	-00	TPP	14.45	14.45	14.45	547.9
1-05-140	-b	-00	TPP	13.64	13.64	13.64	601.6
1-05-134	-f	-00	TPN	6.00	6.00	6.00	270.4
1-05-135	-c	-00	TPN	7.28	7.28	7.28	246.0
1-05-150	-f	-00	TPN	6.89	6.89	6.89	246.1
1-05-158	-c	-00	TPN	12.03	12.03	12.03	803.4
1-05-161	-f	-00	TPN	8.51	8.51	8.51	159.2

F1 Pomoc Esc, Pause Koniec F3 >> F4 << F7 Zm.wyj. F9 Wydruk

Ekran 80. Raport z planu pozyskania - „Lista pozycji cięć wg grup czynności”

6.2.3. Okładka wniosku cięć

Polecenie „Okładka wniosku cięć”, z aktualnego planu, otwiera ekran raportu zestawiającego powierzchnie i masy drewna wg kategorii cięć oraz analizę składu gatunkowego grubizny (patrz Ekran 81, Ekran 82 i Ekran 83), w układzie zgodnym z Zarządzeniem nr 15 Dyrektora Generalnego LP z dnia 31 marca 1998r.

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Plan pozyskania → Leśnictwo → Okładka wniosku cięć
(tabela zestawiająca powierzchnie i masy drewna wg kategorii cięć – część I)

RAPORTY Plan pozyskania		Wsp.		DRUK 2000	
UŻYTKOWANIE RĘBNE / Wyszczególnienie		manip.	do odn.	m3 igl.	m3 liśc.
D-stany proj.	Rębnia I	1	.00	.00	.0
w planie u.l. do	Rębnie II,III,IV	2	23.30	7.07	1320.0
uż. rębnege	Przygodne	3	x	x	1984.8
	w tym c. sanit...	4	x	x	1834.8
D-stany nie proj.	Rębnia I	5	.00	.00	.0
do uz. rębnegeo	Rębnie II III IV	6	.00	.00	.0
Pozostałe (płazowiny, przestoje itp.)		7	x	x	10.6
Razem użytkowanie rębne		8	23.30	7.07	3315.4
w tym: posusz, wywroty i złomy		9	x	x	-
Ogółem grubizna (RĘBNE I PRZEDRĘBNE)		20	x	x	6520.0
w tym: posusz, wywroty i złomy		21	x	x	-
Drobnica		22	x	x	332.0

F1 Pomoc Esc,Pause Koniec F5 Nast.dane F6 Poprz.dane F9 Wydruk

Ekran 81. Raport z planu pozyskania - „Okładka wniosku cięć” (część I)

Począwszy od wersji 2.10 zablokowano możliwość wprowadzania powierzchni manipulacyjnej dla niektórych grup czynności (dla: PŁAZ, PRZEST, DRZEW, UPRZPOZ) i możliwość wykazywania jej na okładce (dla: PŁAZ, PRZEST, DRZEW, UPRZPOZ, CSS). Jeśli jednak w poprzednich wersjach programu zostały one wprowadzone (większe niż zero), podsumowanie powierzchni w wierszu „8” może nie zgadzać się z wierszami „1-7”. Aby uzyskać zgodność należałoby wyzerować powierzchnie na tych pozycjach gdzie występują ww. grupy czynności.

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Plan pozyskania → Leśnictwo → Okładka wniosku cięć
(tabela zestawiająca powierzchnie i masy drewna wg kategorii cięć – część II)

RAPORTY Plan pozyskania		Wsp.		DRUK 2000	
UŻYTKOWANIE PRZEDRĘBNE / Wyszczególnienie		manip.	do odn.	m3 igl.	m3 lisc.
Czyszczenia późne		10	.00	.00	.0
	wczesne	11	6.15	6.15	50.0
	o kierunku późne	12	28.09	28.09	1149.5
Trzebieże	pozytywnym razem	13	34.24	34.24	1199.5
selekcyjne					
	o kierunku wczesne	14	.00	.00	.0
	negatywnym późne	15	40.71	40.71	1725.1
	razem	16	40.71	40.71	1725.1
Przygodne		17	x	x	280.0
Razem użytkowanie przedrębne		18	74.95	x	3204.6
w tym: posusz, wywroty i złomy		19	x	x	-
Ogółem grubizna (RĘBNE I PRZEDRĘBNE)		20	x	x	6520.0
w tym: posusz, wywroty i złomy		21	x	x	-
Drobnica		22	x	x	332.0

F1 Pomoc Esc,Pause Koniec F5 Nast.dane F6 Poprz.dane F9 Wydruk

Ekran 82. Raport z planu pozyskania - „Okładka wniosku cięć” (część II)

*MENU GLOBALNE → RAPORTY → Plan pozyskania → Leśnictwo → Okładka wniosku cięć
(analiza składu gatunkowego grubizny)*

RAPORTY Plan pozyskania

Wsp. DRUK 2000

ANALIZA SKŁADU GATUNKOWEGO GRUBIZNY		
Gatunki	Rębne - plan	Przedrębne - plan
So,Md	3315.4	3204.6
Sw	0.0	0.0
Jd,Dg	0.0	0.0
RAZEM	3315.4	3204.6
Db,Js,Kl	82.5	10.5
Bk	0.0	0.0
Gb	0.0	0.0
Brz	1.2	10.0
Ol	0.0	0.0
Os,Tp,Wb	0.0	10.0
RAZEM	83.7	30.5
OGÓŁEM	3399.1	3235.1

F1 Pomoc Esc, Pause Koniec F5 Nast. dane F6 Poprz. dane F9 Wydruk

Ekran 83. Raport z planu pozyskania - „Okładka wniosku cięć” (część III)

6.2.4. Szczegółowy wniosek cięć

Polecenie „Szczegółowy wniosek cięć” otwiera ekran służący do otrzymania raportu w postaci listy pozycji aktualnego planu cięć, zawierającej informacje o powierzchniach (manipulacyjna i do odnowienia / trzebież 1 raz w 10-cioleciu) i składzie gatunkowym grubizny.

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Plan pozyskania → Leśnictwo → Szczegółowy wniosek cięć

RAPORTY Plan pozyskania

Wsp. DRUK 2000

Szczeg. wniosek cięć: Szuk Wyśw Nast Poprz <u>D_Ekran</u> Y_Wydruk Exit			
Wydruk danych - ekran			
Adres (06-17-1-05-149 -a -00) Grupa czynności (IIE)			
Pow. man. (3.56) Pow. odn. (1.14) Gr. utr. (1.30)			
	IGLASTE	LIŚCIASTE	OGÓŁEM
Grubizna	SO,MD (236.0)	DB,JS,KL,JW,WZ (4.1)	
	ŚW (0.0)	BK: (0.0)	
	JD DG (0.0)	DB (0.0)	
		BRZ (0.0)	
		OL (0.0)	
		OS,TP,WB,LP,in (0.0)	
Razem	(236.0)	(4.1)	(240.1)
Drobnica	(14.2)	(0.2)	(14.4)
Nr wewn. ( ) Szacunek (16) z (29)			

F1 Pomoc F7 Wybór DRUK/ZBIÓR/TERM

Ekran 84. „Szczegółowy wniosek cięć”

Ekran 85 przedstawia przykład raportu „Szczegółowy wniosek cięć”, dla aktualnego planu cięć.

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Plan pozyskania → Leśnictwo → Szczegółowy wniosek cięć → D_Ekran

RAPORTY Plan pozyskania			Wsp.		DRUK	2000	
Adres leśny			Gr.czynn.	Pow. zred.	Pow. do odn.	Wsp. utr.	SO, MD
1-05-	-	-	PR	-	-	1.10	150.0
1-05-127	-h	-00	CSS	3.58	2.51	1.20	80.4
1-05-129	-f	-00	TWP	6.15	6.15	1.60	50.0
1-05-134	-f	-00	TPN	6.00	6.00	1.55	270.4
1-05-135	-c	-00	TPN	7.28	7.28	1.55	246.0
1-05-136	-c	-00	CSS	11.06	7.76	1.10	517.6
1-05-137	-c	-00	CSS	3.36	3.36	1.10	54.1
1-05-138	-k	-00	CSS	2.51	2.51	1.20	116.4
1-05-138	-l	-00	CSS	10.39	6.79	1.10	365.2
1-05-138	-m	-00	TPP	14.45	14.45	1.50	547.9
1-05-140	-b	-00	TPP	13.64	13.64	1.50	601.6
1-05-148	-b	-00	IIE	7.98	2.40	1.30	380.0
1-05-148	-f	-00	CSS	2.85	2.85	1.20	86.1
1-05-149	-a	-00	IIE	3.56	1.14	1.30	236.0
R A Z E M				148.13	123.03	1.27	6520.0

F1 Pomoc Esc,Pause Koniec F3 >> F4 << F7 Zm.wyj. F9 Wydruk

Ekran 85. Raport z planu pozyskania - „Szczegółowy wniosek cięć”

6.3. Raporty zestawiające pracochłonności i koszty

Raporty dotyczące kosztów, współczynników i pracochłonności otrzymuje się w zestawieniach przedstawionych na poniższym ekranie.

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Koszty

RAPORTY Koszty		Wsp.		DRUK	2000
KOSZTY - TYPY RAPORTÓW					
K	Koszty pozyskania i zrywki				
S	St. trudn. i wsp. utrudnień				
P	Pracochłonność pozysk. i zrywki				
Z	Pozycje zrywki na l-ctwa (plan)				
E - Exit					

F1 Pomoc F7 DRUK/ZBIÓR/TERM F8 ROK PLANU F2,^G PRZEŁ. (^/F)

Ekran 86. „Typy raportów dotyczących kosztów, współczynników i pracochłonności”

Tab XXV. Opis poleceń ekranu „Typy raportów dotyczących kosztów, współczynników i pracochłonności”

NAZWA POLECENIA	OPIS
Koszty pozyskania i zrywki	Zestawienia kosztów dla wybranej grupy szacunków.
St. trudn. i wsp. utrudnień	Zestawienia stopni trudności i współczynników utrudnień dla wybranej grupy szacunków.
Pracochłonność pozysk. i zrywki	Zestawienia pracochłonności dla wybranej grupy szacunków.
Pozycje zrywki na l-ctwa (plan)	Zestawienia mas i kosztów zrywki mechanicznej, konnej oraz podwozu drewna, zagregowane do poziomu leśnictwa

W wyżej wymienionych typach raportów podczas wykonywania polecenia lokalnego „Szuk”, w zależności od wypełnienia pola ekranu „Plan” otrzymamy różne efekty selekcji:

- wskaźnik „T” - szacunki zatwierdzone do planu pozyskania na dany rok,
- wskaźnik „N” - szacunki poza planem,
- puste pole - wszystkie szacunki z danego roku.

6.3.1. Koszty pozyskania i zrywki

Polecenie „Koszty pozyskania i zrywki” otwiera ekran służący do otrzymania raportu zestawiającego koszty dla wybranej grupy szacunków.

MENU GLOBALNE→*RAPORTY*→*Koszty*→*Koszty pozyskania i zrywki*

```

RAPORTY Koszty                                     Wsp.   DRUK   2000
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| Koszty pozysk. i zr.:  Szuk  Wyśw  Nast  Poprz  D_Ekran  Y_Wydruk  Exit  |
| Wydruk danych - ekran  |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| Adres (06-17-1-05-149  -a  -00)  Grupa czynności (IIE   )  Plan (T )  |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
|          Pozycja          Razem          Stawki wyjściowe za godz.  |
| Pow. zred. ( 2.56 ) ( 132.69 )  us. podszytu ( 5.50 )  |
| W+S+M ( 254.5 ) ( 6 973.9 )  całk. wyrób ( 9.00 )  |
| St. trud. ( 3 ) Średnio  zrywka ( 10.55 )  |
| Wsp. utr. ( 1.30 ) ( 1.31 )  podwóz ( .00 )  |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| Koszty (zł):  Pozycja          Razem          Koszty jedn. (zł/m3)  Średnio  |
| Pozysk. ( 1 941.49 ) ( 67 563 )  ( 7.63 ) ( 9.69 )  |
| Us.podsz. ( 422.40 ) ( 2 760 )  |
| Zrywka ( 1 125.59 ) ( 34 898 )  ( 4.42 ) ( 5.00 )  |
| Podwóz ( .00 ) ( 0 )  ( .00 ) ( .00 )  |
| Razem ( 3 489.48 ) ( 105 222 )  |
| Wartość ( 43 482 ) ( 1 066 229 )  |
| ---Nr wewn. ( 1674)-----Szacunek ( 16) z ( 29)-  |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
    
```

F1 Pomoc F7 Wybór DRUK/ZBIÓR/TERM

Ekran 87. „Koszty pozyskania i zrywki”

Ekran 88 przedstawia przykład raportu „Koszty pozyskania i zrywki”, dla wybranej grupy szacunków.

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Koszty → Koszty pozyskania i zrywki → D_Ekran

RAPORTY Koszty			Wsp.			DRUK	2000
Adres leśny			Gr. czynn.	Wsp. utr.	Koszty pozysk.	Koszty us.pod.	Koszty zrywki
1-05-	-	-	PTP	1.55	2929.50	-	-
1-05-	-	-	PTW	1.75	1657.06	-	773.22
1-05-	-	-	PR	1.10	1517.21	-	894.49
1-05-127	-h	-00	CSS	1.20	778.38	-	394.64
1-05-129	-f	-00	TWP	1.60	1144.80	-	393.47
1-05-134	-f	-00	TPN	1.55	3454.65	-	1775.21
1-05-135	-c	-00	TPN	1.55	2787.82	-	1534.92
1-05-136	-c	-00	CSS	1.10	4453.89	-	2310.30
1-05-137	-c	-00	CSS	1.10	412.42	-	217.76
1-05-138	-k	-00	CSS	1.20	910.57	-	504.56
1-05-138	-l	-00	CSS	1.10	2824.83	-	1458.38
1-05-138	-m	-00	TPP	1.50	5908.05	-	3308.37
1-05-140	-b	-00	TPP	1.50	5884.92	-	3574.53
1-05-148	-b	-00	IIE	1.30	4207.51	1316.70	2237.77
1-05-148	-f	-00	CSS	1.20	681.73	-	373.24
1-05-149	-a	-00	IIE	1.30	1941.49	422.40	1125.59

F1 Pomoc Esc, Pause Koniec F3 >> F4 << F7 Zm.wyj. F9 Wydruk

Ekran 88. Raport dla wybranej grupy szacunków - „Koszty pozyskania i zrywki”

6.3.2. Stopnie trudności i współczynniki utrudnień

Polecenie „St. trudn i wsp. utrudnień” otwiera ekran służący do otrzymania raportu zestawiającego stopnie trudności lub współczynniki utrudnień, dla wybranej grupy szacunków, w zależności od zastosowanej metody liczenia kosztów (przykład dla metody współczynnikowej).

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Koszty → St. trudn i wsp. utrudnień

RAPORTY Koszty Wsp. DRUK 2000

Stopnie trud.: Szuk Wyśw Nast Poprz **D_Ekran** Y_Wydruk Exit
Wydruk danych - ekran

Stopnie trudności i wsp. utrudnień - metoda współczynnikowa

Adres (06-17-1-05-149 -a -00) Grupa czynności (IIE) Plan (T)

Wsp. utr. ogólny	(	1.30	)				
w tym w stosunku do wart. bazowej							
gr. czynn	+	.10	)	Odl. zr.	W	(	100
ochrona	+	.20	)	Odl. zr.	S	(	100
podszyt	+	.00	)				
neg./zan.	+	.00	)	Odl. pod.	W	(	
teren	+	.00	)	Odl. pod.	S	(	
góry	*	1.00	)				
n-czego	*	1.00	)				

Nr wewn. (1674) Szacunek (16) z (29)

F1 Pomoc F7 Wybór DRUK/ZBIÓR/TERM

Ekran 89. „Stopnie trudności i współczynniki utrudnień”

Ekran 90 przedstawia przykład raportu „Stopnie trudności i współczynniki utrudnień”, dla wybranej grupy szacunków (metoda współczynnikowa).

MENU GLOBALNE→*RAPORTY*→*Koszty*→*St. trudn i wsp. utrudnień*→*D_Ekran*

RAPORTY Koszty Wsp. DRUK 2000

Adres leśny	Gr.czynn.	Wsp.utr. ogólny	Wsp.utr. gr.czynn	Wsp.utr. ochrona	Wsp.utr. podszyt
1-05- - -	PR	1.10	+ .10	-	-
1-05- - -	PTW	1.75	+ .75	-	-
1-05- - -	PTP	1.55	+ .55	-	-
1-05-127 -h -00	CSS	1.20	+ .10	-	+ .10
1-05-129 -f -00	TWP	1.60	+ .60	-	-
1-05-134 -f -00	TPN	1.55	+ .45	-	+ .10
1-05-135 -c -00	TPN	1.55	+ .45	-	+ .10
1-05-136 -c -00	CSS	1.10	+ .10	-	-
1-05-137 -c -00	CSS	1.10	+ .10	-	-
1-05-138 -k -00	CSS	1.20	+ .10	-	+ .10
1-05-138 -l -00	CSS	1.10	+ .10	-	-
1-05-138 -m -00	TPP	1.50	+ .40	-	+ .10
1-05-140 -b -00	TPP	1.50	+ .40	-	+ .10
1-05-148 -b -00	IIE	1.30	+ .10	+ .20	-
1-05-148 -f -00	CSS	1.20	+ .10	-	+ .10
1-05-149 -a -00	IIE	1.30	+ .10	+ .20	-

F1 Pomoc Esc, Pause Koniec F3 >> F4 << F7 Zm.wyj. F9 Wydruk

Ekran 90. Raport dla wybranej grupy szacunków - „Współczynniki utrudnień”

6.3.3. Pracochłonność pozyskania i zrywki

Polecenie „Pracochłonność pozysk. i zrywki” otwiera ekran służący do otrzymania raportu zestawiającego pracochłonności dla wybranej grupy szacunków.

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Koszty → Pracochłonność pozysk. i zrywki

RAPORTY Koszty Wsp. DRUK 2000

Pracochłonność: Szuk Wyśw Nast Poprz **D_Ekran** Y_Wydruk Exit
 Wydruk danych - ekran

Pracochłonność pozyskania i zrywki drewna (metoda współczynnikowa)

Adres (06-17-1-05-149 -a -00) Grupa czynności (IIE) Plan (T)

	Pozycja	Razem
Pow. zred. (ha)	(2.56)	(132.69)
W + S + M (m3)	(254.5)	(6 973.9)
Wsp. utr.	(1.30)	

Prac. pozyskania	(292.52)	(8 009)
w tym us.podsz.	(76.80)	(502)
Prac. zrywki	(106.69)	(3 308)
Prac. podwozu	(.00)	(0)
Prac. razem	(399.21)	(11 317)

Nr. wewn. (1674) Szacunek (16) z (29)

F1 Pomoc F7 Wybór DRUK/ZBIÓR/TERM

Ekran 91. „Pracochłonność pozyskania i zrywki”

Ekran 92 przedstawia przykład raportu „Pracochłonność pozysk. i zrywki”, dla wybranej grupy szacunków (metoda współczynnikowa).

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Koszty → Pracochłonność pozysk. i zrywki → D_Ekran

RAPORTY Koszty Wsp. DRUK 2000

Adres leśny	Gr.czynn.	Prac. razem	Prac. poz.rm	Prac. us.pod.	Prac. zrywki
1-05- - -	PTP	325.50	325.50	-	-
1-05- - -	PTW	257.41	184.12	-	73.29
1-05- - -	PR	253.37	168.58	-	84.79
1-05-127 -h -00	CSS	123.90	86.49	-	37.41
1-05-129 -f -00	TWP	164.50	127.20	-	37.30
1-05-134 -f -00	TPN	552.12	383.85	-	168.27
1-05-135 -c -00	TPN	455.25	309.76	-	145.49
1-05-136 -c -00	CSS	713.87	494.88	-	218.99
1-05-137 -c -00	CSS	66.46	45.82	-	20.64
1-05-138 -k -00	CSS	149.00	101.17	-	47.83
1-05-138 -l -00	CSS	452.11	313.87	-	138.24
1-05-138 -m -00	TPP	970.04	656.45	-	313.59
1-05-140 -b -00	TPP	992.70	653.88	-	338.82
1-05-148 -b -00	IIE	919.01	706.90	239.40	212.11
1-05-148 -f -00	CSS	111.13	75.75	-	35.38
1-05-149 -a -00	IIE	399.21	292.52	76.80	106.69

F1 Pomoc Esc,Pause Koniec F3 >> F4 << F7 Zm.wyj. F9 Wydruk

Ekran 92. Raport dla wybranej grupy szacunków – „Pracochłonność pozyskania i zrywki”

6.3.4. Zestawienie zrywki i podwozu dla poziomu leśnictwa

Polecenie „Pozycje zrywki na l-ctwa (plan)” otwiera ekran służący do otrzymania raportu zestawiającego masy i koszty zrywki mechanicznej, konnej oraz podwozu drewna, zagregowane do poziomu leśnictwa.

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Koszty → Pozycje zrywki na l-ctwa (plan)

```
RAPORTY Koszty Wsp. DRUK 2000
+-----+
| POZ ZR:  1_Lctwa Szuk U_Szuk Wyśw Nast Poprz Razem D_Ekran ... |
| Wydruk danych - ekran |
+-----+
|           P O Z Y C J E   Z R Y W K I   D L A   L E Ś N I C T W |
+-----+
|           Adres leśnictwa (06-06-2-01   ) |
+-----+
|           Masa (m3)           Koszt (zł) |
+-----+
| Zrywka mechaniczna   (   1 621.41 )   (   14 527.51 ) |
| Zrywka konna         (    73.85 )   (    852.97 ) |
| Podwóz               (     .00 )   (     .00 ) |
+-----+
|                               Pozycja (   1 ) z (   8 ) |
+-----+
F1 Pomoc Esc,Pause Koniec F3 >> F4 << F7 Zm.wyj. F9 Wydruk
```

Ekran 93. „Pozycje zrywki na l-ctwa (plan)”

Znaczenie i zależności pomiędzy poleceniami lokalnymi służącymi do obsługi raportu „Pozycje zrywki na l-ctwa (plan)” są analogiczne jak w raporcie z szacunków brakarskich „Gatunek wg KJW na pozycjach” (patrz rozdział 6.1.6 str. 70).

Ekran 94 przedstawia przykład raportu „Pozycje zrywki na l-ctwa (plan)”, dla wybranej grupy leśnictw (metoda współczynnikowa).

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Koszty → Pozycje zrywki na l-ctwa (plan) → D_Ekran

```
RAPORTY Koszty Wsp. DRUK 2000
+-----+
| Adres l-ctwa | Zrywka mech | Zrywka kon | Podwóz | Zrywka mech |
|              | masa       | masa       | masa   | koszt       |
+-----+-----+-----+-----+-----+
| 06-06-2-01  | 1 621.41   | 73.85      | .00    | 14 527.51  |
| 06-06-2-02  | 1 414.46   | 1 041.04   | .00    | 10 775.00  |
| 06-06-2-03  | 1 152.15   | 133.50     | .00    | 8 128.43   |
| 06-06-2-04  | 1 642.74   | 1 307.67   | .00    | 9 644.89   |
| 06-06-2-05  | 1 545.35   | 7.65       | .00    | 16 536.18  |
| 06-06-2-06  | 1 943.15   | 259.30     | .00    | 17 119.82  |
| 06-06-2-07  | 2 001.22   | 1 480.47   | 53.50  | 13 697.75  |
| 06-06-2-08  | 1 020.08   | 175.98     | .00    | 8 129.73   |
+-----+-----+-----+-----+-----+
F1 Pomoc Esc,Pause Koniec F3 >> F4 << F7 Zm.wyj. F9 Wydruk
```

Ekran 94. Raport zestawiający masy i koszty zrywki oraz podwozu drewna w wybranych leśnictwach „Pozycje zrywki na l-ctwa (plan)”

UWAGA: W trakcie czytania wyników na raportach, należy zwrócić uwagę na to, z którą metodą liczenia kosztów mamy do czynienia (wskaźnik na ekranie lub opis na wydruku: „St. trud” – metoda wg stopni trudności, „Wsp” – metoda współczynnikowa).

6.4. Raport zestawiający pozycje o ograniczonej dostępności

Dzięki poleceniu „Pozycje o ograniczonej dostępności” można uzyskać zestawienie szacunków brakarskich, w których odnotowano pewne okresy niedostępności pozycji do prac pozyskania i zrywki.

MENU GLOBALNE→*RAPORTY*→*Pozycje o ogr. dostępności*

```

RAPORTY  Pozycje o ogr. dostępności                               Wsp.   DRUK  2000
+-----+
|Ogr.dost.:  Szuk Wyśw Nast Poprz  D_Ekran  Y_Wydruk  Exit
|Wydruk danych - ekran
+-----+
|                               Lista pozycji o ograniczonej dostępności
+-----+
|Adres (06-17-1-05-134  -f  -00 )  Grupa czynności (TPN      )  Plan (T )
+-----+
|                               miesiące niedostępności
|
|  I  - ( )  II  - ( )  III - (X)  IV - (X)  V  - (X)  VI  - ( )
|  VII - ( )  VIII - ( )  IX  - ( )  X  - ( )  XI  - ( )  XII - ( )
+-----+
|  Nr wewn. ( 1653)                               Szacunek ( 1) z ( 11)
+-----+
F1 Pomoc  F7 Wybór  DRUK/ZBIÓR/TERM
    
```

Ekran 95. „Pozycje o ograniczonej dostępności”

Ekran 96 przedstawia przykład raportu „Pozycje o ograniczonej dostępności”, dla wybranej grupy szacunków.

MENU GLOBALNE→*RAPORTY*→*Pozycje o ogr. dostępności*→*D_Ekran*

```

RAPORTY  Pozycje o ogr. dostępności                               Wsp.   DRUK  2000
+-----+
|                               Adres d-stanu  |Gr.czynn. | Plan | Miesiące niedostępności
+-----+-----+-----+-----+
| 06-17-1-05-134  -f  -00  | TPN      | TAK  | 3 4 5
| 06-17-1-05-136  -c  -00  | CSS      | TAK  | 3 4 5
| 06-17-1-05-138  -l  -00  | CSS      | TAK  | 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
| 06-17-1-05-149  -b  -00  | CSS      | TAK  | 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
| 06-17-1-05-159  -i  -00  | CSS      | TAK  | 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
| 06-17-1-05-149  -a  -00  | IIE      | TAK  | 3 4 5
| 06-17-1-05-148  -b  -00  | IIE      | TAK  | 3 4 5 6 7 8 9 10
| 06-17-1-05-150  -d  -00  | IIE      | TAK  | 3 4 5 6 7 8 9 10
| 06-17-1-05-155  -a  -00  | IIE      | TAK  | 3 4 5 6 7 8 9 10
| 06-17-1-05-140  -b  -00  | TPP      | TAK  | 3 4 5
| 06-17-1-05-138  -m  -00  | TPP      | TAK  | 3 4 5
+-----+-----+-----+-----+
F1 Pomoc  Esc,Pause Koniec  F5 Nast.dane  F9 Wydruk
    
```

Ekran 96. Raport dla wybranej grupy szacunków – „Pozycje o ograniczonej dostępności”

6.5. Raport o średnioważonych cenach drewna

Polecenie „Średnioważone ceny drewna” pozwala uzyskać zestawienie cen drewna wg grup planowych obowiązujących w systemie LAS. Wagą przy liczeniu cen jest miąższość poszczególnych klas grubości. Dzięki zestawieniu ceny te mogą być wprowadzone do systemu LAS celem dokładniejszego opracowania planu sprzedaży. Omawiany raport dotyczy tylko pozycji ujętych w aktualnym planie.

MENU GLOBALNE→*RAPORTY*→*Średnioważone ceny drewna*

Grupa planowa (symbol)	Miąższość grupy w planie (m3)	Wartość grupy (zł)	Średnia cena (zł/m3)
SO WA0	199.8	63 004.5	315.34
SO WB0	1 009.5	223 391.0	221.29
SO WC0	15 085.1	2 675 954.1	177.39
SO WD	200.7	22 764.6	113.43
SO S10	4 589.1	477 266.4	104.00
SO S11	2.8	616.0	220.00
SO S2	10 933.2	677 858.4	62.00
SO S3	646.0	49 742.0	77.00
SO S4	1 773.4	102 857.2	58.00
MD WB0	6.3	1 467.0	232.86
MD WC0	27.4	4 618.8	168.57
MD S10	13.6	1 414.4	104.00
MD S2	31.2	2 184.0	70.00
Razem/Średnio	42 317.1	4 868 958.5	115.06

F1 Pomoc Esc,Pause Koniec F5 Nast.dane F9 Wydruk

Ekran 97. Raport z planu pozyskania - „Średnioważone ceny drewna”

Warto zauważyć, że program liczy także średnioważone ceny drewna dla występujących grup planowych w poszczególnych pozycjach cięć. Jednakże te ceny nie są dostępne w postaci raportu lecz liczone i dołączane do masy przekazywanych grup planowych z poszczególnych pozycji podczas eksportu planu do systemu LAS.

6.6. Raporty z analizy pilności cięć

Wbudowany w program ACER moduł pilności cięć służy do przeprowadzenia odpowiednich analiz i obliczeń oraz przeglądu lub wydrukowania uzyskanych wyników. Uzyskane wyniki mają na celu ułatwienie naboru drzewostanów do szacunków brakarskich. Podstawowym zbiorem danych, na którym prowadzi się analizę są aktualne dane urzędzenia lasu. Ponadto do analiz wykorzystuje się plany 10-letnie i roczne (plan/wykonanie), ewidencję szkód itp. Wynikiem przetwarzania jest lista drzewostanów, uporządkowanych według malejącej pilności przeprowadzenia w nich zabiegów, w ramach obrębów, gospodarstw i kategorii cięć. Na liście znajdują się jedynie te wydzielienia, dla których analiza wykazała konieczność wejścia z cięciami w najbliższych latach. Uzyskane wyniki mogą służyć pomocą przy podejmowaniu decyzji o zakresie i kolejności użytkowania drzewostanów. Wyniki mogą być traktowane jedynie jako materiał pomocniczy zestawiający, w pewnym porządku, informacje z bazy danych. Ostateczna ocena pilności należy jednak do leśnika.

UWAGA: Przed rozpoczęciem analizy pilności cięć należy się upewnić czy z systemu LAS dokonano importu aktualnego opisu taksacyjnego i planów (por. polecenie **MENU GLOBALNE**→**ADMINISTRACJA**→**Import danych z FOREST**).

Polecenie „*Pilność cięć*” otwiera ekran służący do otrzymania raportu zestawiającego listę drzewostanów, uporządkowanych wg malejącej pilności przeprowadzenia w nich zabiegów.

MENU GLOBALNE→**RAPORTY**→*Pilność cięć*

```
RAPORTY  Pilność cięć                                     Wsp.   DRUK  2000
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
|Nabór:   Szuk  Wyśw  Nast  Poprz  Y_Wydruk  Exit
|Wydruk  danych - drukarka
+-----+-----+-----+-----+-----+
|Wydzielenie: (06-17-1-05-149  -a  -00)
|Gospodarstwo: (ZP )
|Przyczyna cięć: (Rb. II i III w KO
+-----+-----+-----+-----+-----+
|Powierzchnia (ha): (          3.56)  Zapas (m3):(          227)
|Gatunek panujący:          (SO )      Wiek:          (          104)
|Zadrzewienie:          (          0.5)  Zwarcie:          (PRZ )
|Rodzaj planu:          (POZ )          Na rok:          (          2000)
|Grupa czynności:          (IIE )
+-----+-----+-----+-----+-----+
|
|                                Obiekt numer (          211) z (          333)
|
+-----+-----+-----+-----+-----+
F1 Pomoc  F7 Wybór  DRUK/ZBIÓR/TERM
```

Ekran 98. „*Pilność cięć*” – raport dla wybranego zakresu adresów leśnych

Po wybraniu z menu programu ACER opcji raportów „*Pilność cięć*” na ekranie pojawić się może:

- 1) szereg komunikatów świadczących o uruchomieniu analizy pilności cięć i potwierdzających konieczność oczekiwania na wyniki, lub
- 2) tabela pilności cięć, z możliwością jej przeglądania na ekranie - pozycja po pozycji.

Z przypadkiem pierwszym mamy do czynienia wtedy gdy zostały zaimportowane dane z systemu LAS i program wykrył, że nie były one jeszcze poddane analizie pilności. Wówczas program samoczynnie przystępuje do tej analizy, a po jej zakończeniu przechodzi do etapu drugiego - prezentacji wyników zestawionych w tabeli.

Poszczególne pozycje tabeli można przeglądać na ekranie - wydzielenie po wydzieleniu. Zamiast przeglądania na ekranie, tabela pilności może być skierowana na drukarkę (polecenie „*Y_Wydruk*”) - w takim zakresie jak zostało to zdefiniowane w kryterium szukania.

Analizując wyniki na ekranie lub na wydruku należy pamiętać o kilku istotnych elementach:

- 1) O pilności cięć może świadczyć lokata jaką osiągnęło wydzielenie w ramach wyróżnionej kategorii cięć (im wyżej tym pilniej). Inną zaś wymową ma lokata na ogólnej liście, w sytuacji gdy poszczególne kategorie cięć również między sobą różnią się pilnością.
- 2) To samo wydzielenie może się wielokrotnie znaleźć na liście - w różnych kategoriach cięć.
- 3) Program analizuje tylko cechy głównego piętra i gatunku panującego.

- 4) Jednym z kryteriów pilności jest rok planu - im wcześniejszy tym pilniejszy. Jednak w tym świetle inną wagę należy przywiązywać do planów rocznych a inną do planów 10-letnich, dla których z reguły rokiem planu jest pierwszy rok dziesięciolecia.
- 5) Program nie koryguje listy pilności o wydzielenia, w których cięcia są aktualnie realizowane, tak długo aż dana pozycja planu nie uzyska statusu pozycji zakończonej.

Tab XXVI. Wykaz wyróżnionych kategorii cięć i zastosowanych kryteriów pilności w analizie pilności realizowanej przez program ACER

Kategoria cięć	Zastosowane kryteria pilności
Rębnie zupełne w d-stanach uszkodzonych śniegołomami, wiatrołomami, suszami i pożarami	rok planu, pilność
Rębnie zupełne w d-stanach uszkodzonych czynnikami biotycznymi	rok planu, pilność
Zrębny zupełne - w negatywach - w drzewostanach słabo przyrastających - w drzewostanach o zadrzewieniu 0.6	rok planu, pilność, współczynnik „j” w metodzie OUR (gospodarstwo Z)
Drzewostany wyżywicowane	wiek spały
Usunięcie drzew na płazowinach	rok planu, pilność
Użytki rębne przy rębni Id, drzewostanów wymagających przebudowy	współczynnik „j” w metodzie OUR
Zrębny niezupełne - częściowe i gniazdowe (II i III rębnia) w KO	rok planu, pilność
Zrębny niezupełne - częściowe i gniazdowe (II i III rębnia) w KDO	rok planu, pilność
Drzewostany przeszłorębne, rębne i bliskorębne - niezależnie od planu (gospodarstwo Z)	współczynnik j w metodzie OUR
Czyszczenia późne	rok planu, pilność
Trzebieże wczesne: - planowane w 2 nawrotach - pierwsze cięcie pilne - planowane w 1 nawrocie - pilne - planowane w 2 nawrotach - pierwsze cięcie - planowane w 1 nawrocie	pilność, zwarcie
Trzebieże późne: - planowane w 2 nawrotach - pierwsze cięcie pilne - planowane w 1 nawrocie – pilne - planowane w 2 nawrotach - pierwsze cięcie - planowane w 1 nawrocie	pilność, zwarcie

Wydzielenia analizowane w procedurze wyznaczania pilności w poszczególnych kategoriach cięć oceniane są wg różnych kryteriów pilności. Wykaz ten zawiera Tab XXVI. Inne kryteria, niewątpliwie istotne z punktu widzenia gospodarki leśnej, są w programie na razie pominięte. Wynika to z jednej strony z braku odpowiednich danych (np. o sytuacji przestrzennej) lub trudności z ich kwantyfikacją a tym samym i algorytmizacją. Wymienione wyżej czynniki każą traktować wyniki analizy z ostrożnością, jako jedno z uporządkowanych i łatwo dostępnych dla leśnika źródeł informacji o lesie.

6.7. Raporty z systemu LAS

Na uwagę zasługuje możliwość wglądu po stronie ACER w istniejące aktualnie pozycje planu w systemie LAS (w tym w pozycje założone przez ACER). Do tego celu przewidziane jest polecenie *MENU GLOBALNE*→*RAPORTY*→*Plan FOREST*. Dzięki temu można od razu w ACER skontrolować skuteczność przekazania planu, bez konieczności wchodzenia w polecenie systemu LAS *Menu globalne*→*Las*→*System planów*. Zwiększa to wygodę użytkownika a ponadto pozwala na wyprowadzenie na jeden ekran najważniejszych informacji planistycznych w nowej, korzystnej postaci. Do zalet należy dodać zestawienie na jednym ekranie zarówno strony planu jak i wykonania.

W obecnej wersji programu przewidziano możliwości zestawień planów z systemu LAS tylko na ekranie (brak możliwości wydruku). Możliwości wydruku pozostają zatem po stronie systemu LAS (np. poleceniem *Menu globalne* → *Las* → *Dokumenty wyjściowe* → *Raporty syst. planowania*).

6.7.1. Przegląd ogólnej informacji o pozycji planu

Polecenie „*Plan FOREST*” otwiera ekran podglądu planów zapisanych na dany rok w systemie LAS

MENU GLOBALNE→*RAPORTY*→*Plan FOREST*

```

RAPORTY  Plan FOREST                                     Wsp.   DRUK   2000
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| Szuk  X_Szuk  Wyśw  Nast  Poprz  1_Czyn  3_Prod  Info  Exit  |
| Szukanie danych (uszczegółowienie wyników polecenia Szuk) |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| Adres   : ( 06-17-1-01-34   -h   -00 )  Nr poz.: (                200000028 ) |
| Gr.czyn.: ( IB                )          Obiekt : ( P      ) |
| Typ     : ( POZ                )          Pilność: ( P      ) |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| Użytkowanie zak. : ( N )  Data sporządzenia : ( 1999/11/16      ) |
| Zrywka zak.      : ( N )  Data korekty      : ( 1999/11/16      ) |
| Wywóz zak.       : ( N )  Wprow./skorygował : ( ACER      ) |
| Czynność zak.    : ( N )  Udostępnił:       : ( PI221 ) dnia ( 2000/01/06 ) |
| Aktualizacja zak.: ( N )  Pozycja rozpoczęta: ( T      ) |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| INFORMACJE  Czynność : (                )  Praca : (                ) |
| SZCZEGÓŁOWE Produkt : (                )  Ilość : (                ) |
|              Inf. dod.: (                )  Info : (                ) |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
|-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
|                    Pozycja (          1 ) z (          4 ) - |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
F1 Pomoc  F7 Wybór  DRUK/ZBIÓR/TERM
    
```

Ekran 99. „Przegląd pozycji planów z systemu LAS”

Tab XXVII. Opis pól ekranu „Przegląd pozycji planów z systemu LAS”, dostępnych przy selekcji ogólnej, za pomocą polecenia „Szuk”

NAZWA POLA	OPIS
Adres	Adres leśny.
Gr. Czyn.	Kod grupy czynności.

NAZWA POLA	OPIS
Typ	Kod typu planu.
Nr poz.	Nr pozycji planu. Przy szukaniu jednej pozycji można podać numer bez roku; przy zakresie (>, <, :) – obowiązuje podanie pełnych numerów.
Obiekt	Kod typu obiektu planowania. Wybór ograniczono do obiektów powierzchniowych (P).
Pilność	Kod pilności.
Użytkowanie zak., Zrywka zak., Wywóz zak., Czynność zak., Aktualizacja zak., Pozycja rozpoczęta	Wskaźniki stanów pozycji planu (T-Tak lub N-Nie).

Tab XXVIII. Opis pól ekranu „Przeгляд pozycji planów z systemu LAS”, dostępnych przy selekcji szczegółowej za pomocą polecenia lokalnego „X_Szuk”

NAZWA POLA	OPIS
Czynność	Kod czynności.
Praca	Pracochłonność (liczba godzin).
Produkt	Kod produktu (grupa planowa).
Ilość	Ilość produktu (np. liczba m3).
Inf. Dod.	Kod informacji dodatkowej.
Info	Informacja dodatkowa.

Otwierając ekran podglądu planów (por. Ekran 99) uzyskuje się dostęp do planów systemu LAS, zapamiętanych na dany rok (rok planowania równy ustawionemu w ACER). Są tu zarówno plany pozyskania (POZ) jak i inne plany nadleśnictwa, odnoszące się do obiektów powierzchniowych. W menu lokalnym ekranu przewidziano dwa wzajemnie zależne polecenia, służące do 2-poziomowej selekcji danych. Dla selekcji ogólnej tylko niektórych pozycji planu (np. ze względu na typ planu, adres, grupę czynności) służy polecenie „Szuk”. Dla dalszego zawężenia zestawu pozycji planu, ze względu na informacje szczegółowe (np. czynności, produkty, pracochłonności) służy polecenie „X_Szuk”. Zatem jeśli nie sprecyzuje się warunków selekcji przy pomocy „Szuk”, do dalszej selekcji przy pomocy polecenia „X_Szuk” wejdą wszystkie pozycje planu. Kolejność selekcji można odwrócić – najpierw sprecyzować warunki dla informacji szczegółowych („X_Szuk”), później (w ramach uzyskanego wyniku) określić warunki ogólne („Szuk”).

Udogodnieniem przy precyzowaniu warunków selekcji jest dostępność zbioru wartości dopuszczalnych. Wartości te, związane z poszczególnymi polami, uzyskuje się po naciśnięciu klawisza <F4>. Należy przy tym pamiętać, że w drugim etapie selekcji wyświetlane wartości dopuszczalne wynikają z rezultatów pierwszego etapu selekcji.

6.7.2. Przegląd czynności

Poza znajdowaniem odpowiednich pozycji planu, opisywany ekran pozwala wyświetlić dane odnoszące się do aktualnie przeglądanej pozycji planu, przedstawiające czynności (menu lokalne „1_Czyn”), produkty (menu lokalne „3_Prod”) i informacje dodatkowe (menu lokalne „Info”). Dla czynności i produktów zestawione są zarówno wartości planowane jak i wykonane. Klawiszem <Tab> można uzyskać przejście między częścią PLAN a WYK, a dalej - możliwość przewijania wierszy kursorami.

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Plan FOREST → 1_Czyn

Czynności		Praca		Stawka		Ilość		St. trud		Wsp. utr.		Gł./Pr.	
P	CWDPN	609.43	9.0	688.00	2	1.00	T / O						
L							/						
A							/						
N							/						
W	CWDPN	602.64	7.00	697.30	2	1.00	T / O						
Y							/						
K							/						
.							/						

Ekran 100. „Przegląd czynności do pozycji planu z systemu LAS”

Tab XXIX. Opis pól ekranu „Przegląd czynności do pozycji planu z systemu LAS”, dostępnego za pomocą polecenia lokalnego „1_Czyn”

NAZWA POLA	OPIS
Czynność	Kod czynności planowanej/wykonanej.
Praca	Pracochłonność (godzin).
Stawka	Stawka za godzinę. Przy pozycjach założonych przez ACER jeśli „Praca” ma wartość zero to „Stawka” faktycznie oznacza koszt.
Ilość	Liczba jednostek wyrażających czynność (np. ilość m ³ , ha).
St. trud	Stopień trudności.
Wsp. utr.	Współczynnik utrudnienia (przy metodzie stopni trudności równy 1).
Gł.	Wskaźnik określający czy jest to czynność aktualizująca (T-Tak, N-Nie).
Pr.	Wskaźnik rodzaju wykonawcy (O-obcy, W-własny).

6.7.3. Przegląd produktów

W podobny sposób jak o czynnościach można uzyskać informacje o produktach w pozycji planu.

Uruchamiając polecenie „3_Prod” uzyskuje się na ekranie zestawienie produktów w układzie zilustrowanym na ekranie.

MENU GLOBALNE→*RAPORTY*→*Plan FOREST*→*3_Prod*

RAPORTY Plan FOREST		Wsp.		DRUK 2000		
+-----+ Produkty -----+						
Adres : (06-17-1-01-34 -h -00)		Nr poz.: (200000028)				
Gr.czyn.: (IB)		Obiekt : (P)				
Typ : (POZ)		Pilność: (P)				
-----+						
	Grupa planowa	Jedn.	Ilość	Akt	Cena jedn.	Inf.szczeg.
P	SO S2	M3	66.80	T	62.00	SO
L	SO S4	M3	20.00	T	58.00	SO
A	SO WA0	M3	1.50	T	296.00	SO
N	SO WB0	M3	26.40	T	218.18	SO
	SO WC0	M3	453.60	T	172.64	SO
-----+						
W	SO S2	M3	101.94	T	62.00	SO
Y	SO S4	M3	6.24	T	58.00	SO
K	SO WA0	M3	9.37	T	296.00	SO
O	SO WB0	M3	82.38	T	218.18	SO
N	SO WC0	M3	456.72	T	172.64	SO

F1 Pomoc

Ekran 101. „Przegląd produktów do pozycji planu z systemu LAS”

Tabl. XXX. Opis pól ekranu „Przegląd produktów do pozycji planu z systemu LAS”, dostępnego za pomocą polecenia lokalnego „3_Prod”

NAZWA POLA	OPIS
Grupa planowa	Kod grupy planowej produktu.
Jedn	Jednostka miary produktu.
Ilość	Liczba jednostek wyrażających produkt (np. ilość m ³).
Akt	Wskaźnik określający czy jest to produkt aktualizujący plan (T-Tak, N-Nie).
Cena jedn.	Cena jednostkowa produktu (np. zł/m ³).
Inf. szczeg.	Informacja szczegółowa, dotycząca produktu (np. gatunek drewna).

6.7.4. Przegląd informacji dodatkowych

Polecenie „Info” pozwala uzyskać na ekranie zestawienie informacji dodatkowych do planu, w układzie zilustrowanym na ekranie.

MENU GLOBALNE → RAPORTY → Plan FOREST → Info

Kod	Wartość	Aut	Jedn.
POW MANP	2.60	N	HA
POW ODNP	2.60	N	HA
POW ODZP	2.60	N	HA
ST TR	2	N	----
STREFA	1	N	----
% ZRW	100	N	PROC
% ZRS	100	N	PROC
ODL ZRW	200	N	M

F1 Pomoc Esc, Pause Koniec

Ekran 102. „Przegląd informacji dodatkowych do pozycji planu z systemu LAS”

Tab XXXI. Opis pól ekranu „Przegląd informacji dodatkowych do pozycji planu z systemu LAS”, dostępnego za pomocą polecenia lokalnego „Info”

NAZWA POLA	OPIS
Kod	Kod informacji dodatkowej (w części PLAN).
Wartość	Wartość wyrażająca informację dodatkową.
Aut	Wskaźnik określający czy istnieje blokada uniemożliwiająca ręczną korektę danych dodatkowych (A-nie można korygować, N- można korygować).
Jedn.	Jednostka miary informacji dodatkowych.

7. Inne operacje użytkownika

Funkcje programu udostępniające przeglądanie i modyfikacje cennika surowca drzewnego, kontrolę zgodności danych, kasowanie blokad, ustalanie wartości do obliczania kosztów, ustawianie parametrów wydruków, usuwanie zbędnych zbiorów z zestawieniami i wydruk instrukcji programu.

W poleceniu „*INNE OPERACJE*” zawarty jest kilka poleceń podrzędnych, stosunkowo rzadko wykorzystywanych, ale o istotnym znaczeniu dla funkcjonowania programu.

MENU GLOBALNE→*INNE OPERACJE*

INNE

Wsp. DRUK 2000

```

+-----+
|           I N N E   O P E R A C J E           |
+-----+
| K Korekta cennika                             |
| W Przeglądanie cennika                        |
| L Kontrole logiczne                          |
| B Blokada - kasowanie                        |
| P Parametry - koszty                         |
| P Parametry wydruku                          |
| Z Usunięcie zbiorów z zestawieni             |
| I Wydruk instrukcji użytkownika              |
+-----+
|                                           E - Exit -+
    
```

F1 Pomoc F7 DRUK/ZBIÓR/TERM F8 ROK PLANU F2,^G PRZEŁ. (^/F)

Ekran 103. „Inne operacje” - lista dostępnych poleceń

Tab XXXII. Opis poleceń ekranu „Inne operacje”

NAZWA POLA	OPIS
Korekta cennika	Wywołanie aktualnego cennika w trybie weryfikacji.
Przeglądanie cennika	Wywołanie aktualnego cennika w trybie przeglądania.
Kontrole logiczne	Wywołanie procedury kontroli wewnętrznej zgodności danych.
Blokady-kasowanie	Zwolnienie blokad pozostawionych w bazie ACERa.

NAZWA POLA	OPIS
Parametry – koszty	Udostępnia do przeglądu lub zmian zbiorów parametrów służących do ustawień wartości początkowych lub średnich dla nadleśnictwa - wpływających na obliczenia kosztów - wg metody współczynnikowej lub stopni trudności.
Parametry wydruku	Polecenie to udostępnia wybór typu drukarki oraz sposób kodowania polskich znaków w drukowanych zestawieniach.
Usunięcie zbioru z zestawieniami	Polecenie to usuwa wszystkie raporty kierowane do pliku.
Wydruk instrukcji programu	Polecenie to wysyła na drukarkę sieciową sformatowany tekst instrukcji.

7.1. Korekta cennika

Poleceniem „Korekta cennika” udostępnione zostają do zmian ceny drewna, wg KJW, jakie aktualnie pamięta program i używa do liczenia wartości - w raportach i w metodzie optymalizacyjnej planowania. Na każdym ekranie zestawione są ceny innego gatunku. Do zmiany gatunku służą klawisze funkcyjne <F5> (następny gatunek) i <F6> (poprzedni gatunek). Kolejność występowania gatunków jest następująca: najpierw iglaste, później liściaste. Wprowadzone ceny dla jednego gatunku mogą być kopiowane dla gatunku występującego na następnym ekranie. Wymaga to przejścia do gatunku następnego i naciśnięcia klawisza <F3>.

MENU GLOBALNE → INNE OPERACJE → Korekta cennika

INNE   Korekta cennika   Wsp.   DRUK 2000

Gatunek SO			
KJW	do 24 cm	25-34 cm	35 + cm
WA0	0	296	349
WA1	0	0	575
WB0	201	229	254
WB1	220	330	420
WC0	161	195	213
WC1	250	280	0
WD	111	115	120
S10	104	0	0
S11	220	0	0
S2	62	0	0
S3	77	0	0
S4	58	0	0
M	34	0	0

Zakres: 0 - 9999 zł

F1 Pomoc   Esc, Pause   Koniec   F3 Wart.pop.   F5 Nast.gat.   F6 Poprz.gat.   F9 Wydruk   F10

Ekran 104. „Korekta cennika”

Uwaga : Przechowywane są odrębne cenniki – dla poszczególnych lat planu.

7.2. Przeglądanie cennika

Polecenie „Przeglądanie cennika” udostępnia ceny drewna, wg KJW, jakie aktualnie pamięta program i używa do liczenia wartości drewna - w raportach i w metodzie optymalizacyjnej planowania.

MENU GLOBALNE→INNE OPERACJE→Przeglądanie cennika

```
INNE      Przeglądanie cennika nadleśnictwa      Wsp.      DRUK  2000
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| Średnie ceny drewna za 1 m3 (zł) |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| Gatunek | Klasa | WA0 | WA1 | WB0 | WB1 | WC0 | WC1 | WD |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| JD      | do 24 |     |     | 150 | 220 | 167 | 250 | 110 |
| JD      | 25-34 | 220 |     | 170 | 330 | 210 | 280 | 115 |
| JD      | 35 +  | 265 | 575 | 215 | 420 | 215 |     | 120 |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| DG      | do 24 |     |     | 150 | 220 | 105 | 250 | 85  |
| DG      | 25-34 | 220 |     | 170 | 330 | 125 | 280 | 90  |
| DG      | 35 +  | 265 | 575 | 215 | 420 | 145 |     | 100 |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| BK      | do 24 |     |     | 100 | 95  |     |     | 66  |
| BK      | 25-34 | 190 | 130 | 120 | 105 |     |     | 77  |
| BK      | 35 +  | 250 | 180 | 155 | 120 |     |     | 95  |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| DB      | do 24 |     |     | 430 | 250 | 280 | 145 | 166 |
| DB      | 25-34 | 530 | 430 | 475 | 310 | 310 | 210 | 207 |
| DB      | 35 +  | 770 | 520 | 542 | 370 | 370 | 265 | 270 |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
```

F1 Pomoc Esc,Pause Koniec F9 Wydruk F10 Kto

Ekran 105. „Przeglądanie cennika nadleśnictwa”

W obu powyższych poleceniach istnieje możliwość wydruku aktualnego cennika - po naciśnięciu klawisza <F9>.

7.3. Kontrole logiczne

Polecenie „Kontrole logiczne” wywołuje procedurę sprawdzającą spójność bazy danych ACERA. Przyczyną braku spójności mogą być różnego rodzaju awarie systemu, uszkodzenia plików, nieumiejętne interwencje administratora.

MENU GLOBALNE→INNE OPERACJE→Kontrole logiczne

```
INNE      Kontrole logiczne      Wsp.      DRUK  2000
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
|           K O N T R O L E   L O G I C Z N E           |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
| Wykonywana operacja: Kontrola spójności danych |
| Liczba błędów: 5 |
| Adres drzewostanu: 06-17-2-11-145 -j -00 |
+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
```

Ekran 106. „Kontrole logiczne” - procedura sprawdzająca spójność bazy danych

Zaleca się wywoływanie kontroli w przypadku stwierdzenia ewentualnego braku danych, nie kasowanych przez użytkownika. Ponadto kontrola logiczna powinna być wstępem do operacji przedadresowania (*MENU GLOBALNE* → *ADMINISTRACJA* → *Przedadresowanie*).

W trakcie kontroli logicznych sprawdzana jest także zgodność adresów i powierzchni szacunków z danymi aktualnie pamiętanymi po ostatnim imporcie z systemu LAS. Ponadto kontroluje się czy istnieją szacunki o miąższości klasy poniżej 0.1 m³. W takim przypadku klasa ta dopisywana jest do S4.

Kontrole logiczne zawierają także działania korygujące nielogiczne zapisy w bazie danych, o ile okaże się, że pozostały one nie wykryte w poprzednich wersjach programu. W takim przypadku, po pierwszej kontroli logicznej danej wersji programu zalecane jest ponowne przeliczenie szacunków na dany rok.

Wyniki kontroli zostaną udostępnione na ekranie lub drukarce.

MENU GLOBALNE → *INNE OPERACJE* → *Kontrole logiczne*

```
INNE      Kontrole logiczne                               Wsp.      DRUK  2000
+-----+-----+-----+-----+
|                                     KONTROLE LOGICZNE - PROTOKÓŁ BŁĘDÓW                                     |
+-----+-----+-----+-----+
| 06-17-1-05-149  -h  -00/TPP                                     |
| Powierzchnia manipulacyjna > pow. wydzielenia                 |
| 06-17-2-11-124  -f  -00/UPRZPOZ                               |
| Brak adresu w danych FOREST                                    |
| 06-17-2-11-124  -h  -00/UPRZPOZ                               |
| Brak adresu w danych FOREST                                    |
| 06-17-2-11-145  -j  -00/UPRZPOZ                               |
| Brak adresu w danych FOREST                                    |
| 06-17-2-11-146  -c  -00/UPRZPOZ                               |
| Brak adresu w danych FOREST                                    |
+-----+-----+-----+-----+
```

F1 Pomoc Esc,Pause Koniec F9 Wydruk

Ekran 107. „Kontrole logiczne” - protokół błędów

7.4. Kasowanie blokad bazy ACERa

Polecenie „*Blokady-kasowanie*” zwalnia blokadę bazy ustawioną przez program w przypadku wykonywania operacji wymagających trybu pracy jednego użytkownika.

MENU GLOBALNE → *INNE OPERACJE* → *Blokady - kasowanie*

```
INNE      Blokady - kasowanie                               Wsp.      DRUK  2000
+-----+-----+-----+-----+
|                                     Skasować wewnętrzne blokady ACERa?                                     |
|                                     Nie  Tak                                                         |
+-----+-----+-----+-----+
```

F1 Pomoc F7 DRUK/ZBIÓR/TERM F8 ROK PLANU F2,^G PRZEŁ. (^/F)

Ekran 108. „Blokady - kasowanie”

O istnieniu takich blokad użytkownik jest powiadamiany na ekranie komunikatem „Polecenie nie może być wykonane....”, po którym następuje wypisanie wykonywanych operacji przez innych użytkowników blokujących bazę.

```
INNE                                     Wsp.   DRUK   2000
+-----+
| Polecenie to nie może być wykonane jednocześnie z obecnie wykonywanymi. |
| Lista kolidujących poleceń (i użytkowników) jest wyświetlona poniżej.   |
| Jeśli jesteś pewny, że wyświetlone polecenia nie są obecnie wykonywane   |
| wybierz z menu 'INNE OPERACJE' polecenie 'Kasowanie blokad'.            |
|                                                                            |
|      Użytkownik   : Wykonywana operacja                                |
|      forest      : Planowanie metoda ręczna                            |
|                                                                            |
|                               Dowolny klawisz - kontynuacja              |
+-----+
```

F1 Pomoc F7 DRUK/ZBIÓR/TERM F8 ROK PLANU F2, ^G PRZEŁ. (^/F)

Ekran 109. „Przykład komunikatu o istnieniu blokady bazy ACERa”

Zwolnienie blokad nie jest możliwe jeżeli jest więcej niż jeden użytkownik programu.

MENU GLOBALNE→*INNE OPERACJE*→*Blokady – kasowanie*

```
INNE   Blokady - kasowanie               Wsp.   DRUK   2000
+-----+
| Zwolnienie blokad nie jest możliwe:                                     |
| Więcej niż jeden użytkownik programu                                   |
|                                                                            |
|                               Enter                                    |
+-----+
```

F1 Pomoc F7 DRUK/ZBIÓR/TERM F8 ROK PLANU F2, ^G PRZEŁ. (^/F)

Ekran 110. Komunikat o niemożliwości zwolnienia blokad bazy ACERa”

W tej sytuacji należy najpierw poprosić innych użytkowników o zakończenie operacji i przejście do menu głównego a dopiero później przystąpić do zwolnienia blokad.

Uwaga: Jeśli mimo spełnienia warunku zakończenia operacji przez innych użytkowników, zdjęcie blokad okaże się niemożliwe, przyczyn trudności należy upatrywać poza programem np. w działaniu „demonów sieciowych”, których sposób eliminacji powinien znać administrator.

7.5. Sterowanie obliczeniami pracochłonności i kosztów

Parametry sterujące obliczeniami pracochłonności i kosztów umieszczone są na ekranie udostępnianym poleceniem „Parametry-koszty”.

MENU GLOBALNE → INNE OPERACJE → Parametry - koszty

INNE	Parametry - koszty	Wsp.	DRUK	2000
Średnie wartości do planowania - dla nadleśnictwa				
Nazwa parametru		Wartość	Jednostka	
Udział M1 w M		0	%	
Czy teren górski		Nie	Tak/Nie	
Udział S2 krótkiego (do 1.50 mb) w S2 - iglaste		20	%	
Udział S2 krótkiego (do 1.50 mb) w S2 - liścias		70	%	
Stawka godz. wyjściowa za usuwanie podszytu		5.50	zł/rbh	
Stawka godz. wyjściowa za całkowity wyrób		9.00	zł/rbh	
Stawka godz. wyjściowa za zrywkę drewna - usług		10.55	zł/h	
Stawka godz. wyjściowa za podwóz drewna		0.00	zł/h	
Koszty godz. ciągnika rolniczego własnego		0.00	zł/h	
Koszty godz. ciągnika specjal. własnego		0.00	zł/h	
Udział w zrywce ciąg. własnych n-ctwa - roln.		0	%	
Udział w zrywce ciąg. własnych n-ctwa - spec.		0	%	
Procentowy udział M1 wymagającego zrywki		0	%	
Stopa inflacji		15	%	
Metoda obliczeń kosztów		Wsp.	Wsp./St.tr	

F1 Pomoc Esc,Pause Koniec Enter Edycja F9 Wydruk F10 Kto

Ekran 111. „Parametry - koszty”

Znaczenie poszczególnych parametrów jest różne. W związku z tym można je ująć w dwie grupy:

- Pierwsza grupa parametrów wpływa na ustawienia początkowe przy wprowadzaniu szacunków.
- Druga grupa zawiera parametry wpływające bezpośrednio na obliczenia pracochłonności i kosztów. Niektóre z parametrów mają znaczenie w obu stosowanych metodach obliczeń pracochłonności i kosztów (współczynnikiowa i wg stopni trudności), inne tylko w jednej z metod.

Opis parametrów i ich zastosowanie przedstawiono w Tab XXXIII i Tab XXXIV.

Tab XXXIII. Opis ekranu „Parametry - koszty” - parametry pierwszej grupy wpływające na ustawienia początkowe przy wprowadzaniu szacunków

NAZWA PARAMETRU	OPIS
Udział M1 w M	Określa średni udział M1 w drewnie mało wymiarowym i może mieć znaczenie w pozycjach dotyczących użytków przedrębnych, gdy w szacunku przewidziano pozyskanie tego surowca.
Czy teren górski	Jeśli zostanie przyjęte "Tak" – ustawiana jest czynność CWDPG (pozyskanie w warunkach górskich)

Tabl XXXIV. Opis ekranu „Parametry – koszty” – parametry drugiej grupy wpływające bezpośrednio na obliczenia pracochłonności i kosztów

NAZWA PARAMETRU	OPIS
Metoda obliczeń kosztów	<p>Użytkownik może wybrać jedną z dwóch metod liczenia pracochłonności i związanych z tym kosztów:</p> <p><i>"Wsp."</i> - metoda współczynnikowa, <i>"St.tr."</i> - metoda stopni trudności.</p> <p>Szerszy opis tych metod zawiera rozdział 13.</p>
Udział S2 krótkiego	<p>Ma zastosowanie w obu metodach. Określa średni udział krótkiego (do 1.5 m długości) w drewnie S2 razem. Ma to wpływ na dobór odpowiedniej pracochłonności pozyskania w tabeli akordowej.</p>
Stawka godz. wyjściowa za usuwanie podszytu	<p>Dotyczy obu metod. Służy do obliczania kosztów usuwania podszytów w użytkowaniu rębnym.</p>
Stawka godz. wyjściowa za całkowity wyrób	<p>Dotyczy obu metod. Służy do obliczania kosztów całkowitego wyrobu (CWDPN lub CWDPG). W stawce tej mieści się średni koszt 1 godziny kalkulacyjnej ponoszony przez nadleśnictwo na rzecz wykonującego całkowity wyrób. Kalkulacja dotyczy warunków zrębu zupełnego, na terenie nizinnym, bez utrudnień terenowych.</p>
Stawka godz. wyjściowa za zrywkę drewna – usługi	<p>Dotyczy tylko metody <i>"Wsp."</i>. Służy do obliczania kosztów zrywki drewna, gdy udział w zrywce ciągników własnych nadleśnictwa jest mniejszy niż 100 procent. W stawce tej mieści się średni koszt 1 godziny kalkulacyjnej ponoszony przez nadleśnictwo na rzecz zespołu usługowego, wykonującego zrywkę (dowolnym środkiem), z uwzględnieniem wszystkich składowych (robocizna, materiały, amortyzacja, narzuty) .</p>
Stawka wyjściowa za podwóz drewna	<p>Dotyczy tylko metody <i>"Wsp."</i>. Podobnie jak poprzednia, ta służy do obliczania kosztów podwozu drewna. W stawce tej mieści się średni koszt 1 godziny kalkulacyjnej, ponoszony przez nadleśnictwo na rzecz zespołu, wykonującego podwóz (własny lub usługowy) z uwzględnieniem wszystkich składowych. Jeśli podwóz nie występuje – należy wpisać zero.</p>
Koszty godz. ciągnika rolniczego własnego	<p>Dotyczy tylko metody <i>"Wsp."</i>. Służy do obliczania kosztów zrywki drewna, gdy udział w zrywce własnych ciągników nadleśnictwa typu rolniczego jest większy niż zero procent. W stawce tej mieści się średni koszt 1 godziny kalkulacyjnej ponoszony przez nadleśnictwo na rzecz własnego zespołu, wykonującego zrywkę ciągnikiem rolniczym, z uwzględnieniem wszystkich składowych (robocizna, materiały, amortyzacja, narzuty). Jeśli procent zrywki własnej ciągnikiem rolniczym jest zerowy - w stawce można wpisać zero.</p>

NAZWA PARAMETRU	OPIS
Koszty godz. ciągnika specjal. własnego	Dotyczy tylko metody " <i>Wsp.</i> ". Służy do obliczania kosztów zrywki drewna, gdy udział w zrywce własnych ciągników nadleśnictwa typu specjalistycznego jest większy niż zero procent. W stawce tej mieści się średni koszt 1 godziny kalkulacyjnej ponoszony przez nadleśnictwo na rzecz własnego zespołu, wykonującego zrywkę ciągnikiem specjalistycznym, z uwzględnieniem wszystkich składowych (robocizna, materiały, amortyzacja, narzuty). Jeśli procent zrywki własnej ciągnikiem specjalistycznym jest zerowy - w stawce można wpisać zero.
Udział w zrywce ciąg. własnych n-ctwa – roln	Dotyczy tylko metody " <i>Wsp.</i> ". Podaje się jaki jest przewidywany procentowy udział ciągników nadleśnictwa w zrywce ciągnikami typu rolniczego. Może być użyta wartość z przedziału 0-100 procent. Udział ten zostanie uwzględniony podczas obliczeń na tych pozycjach cięć, na których w trakcie szacunków zaznaczono zrywkę ciągnikami rolniczymi.
Udział w zrywce ciąg. własnych n-ctwa –spec	Dotyczy tylko metody " <i>Wsp.</i> ". Podaje się jaki jest przewidywany procentowy udział ciągników nadleśnictwa w zrywce ciągnikami specjalistycznymi. Może być użyta wartość z przedziału 0-100 procent. Udział ten zostanie uwzględniony podczas obliczeń dla tych pozycji cięć, dla których w trakcie szacunków zaznaczono zrywkę ciągnikami specjalistycznymi.
Procentowy udział M1 wymagającego zrywki	Dotyczy obu metod. Podaje się jaka część przewidywanego drewna M1 będzie wymagało zrywki, a więc uwzględnienia w rachunku kosztów zrywki. Może być użyta wartość z przedziału 0-100 procent.
Stopa inflacji	Dotyczy metody " <i>St.tr.</i> ". Podaje się przewidywaną stopę inflacji. Stopa ta zostanie wykorzystana w obliczeniach planowanych kosztów zrywki jako czynnik korygujący w górę aktualne stawki transportowe pamiętane w systemie LAS i importowane przez ACER. Jest bowiem uzasadnione założenie, że stawki te zapewne wzrosną w przyszłym okresie. Gdyby obliczenia dotyczyły aktualnego roku, z zaktualizowanymi już stawkami - stopę inflacji należy ustawić na zero.

UWAGA 1: Każda zmiana opisanych wyżej parametrów drugiej grupy (wpływającej bezpośrednio na obliczenia pracochłonności i kosztów) uruchamia ponowne przeliczanie kosztów w zarejestrowanych szacunkach – działanie „wstecz”. Natomiast zmiany w parametrach pierwszej grupy (Udział M1 w M, Czy teren górski) działają tylko „w przód”- znajdują odbicie dopiero w nowo wprowadzanych szacunkach.

UWAGA 2: Z punktu widzenia działania programu, wybór metody liczenia kosztów można stosować w dowolnym momencie eksploatacji. Należy jednak się upewnić, czy w tym momencie nie są wykonywane inne operacje.

7.6. Parametry wydruku

Raporty mogą być kierowane na urządzenia zewnętrzne:

- drukarka sieciowa (**DRUK**),
- drukarka terminalowa (**TERM**),
- zbiór dyskowy (**ZBIOR**).

Możliwość wyprowadzania raportów na urządzenia zewnętrzne będzie praktycznie użyteczna gdy zostaną ustawione właściwe parametry wydruku, dostosowane do charakterystyki urządzeń.

MENU GLOBALNE→*INNE OPERACJE*→*Parametry wydruku*

```

INNE      Parametry wydruku                               Wsp.      DRUK      2000
+-----+-----+-----+-----+
|          P A R A M E T R Y   W Y D R U K Ó W          |
+-----+-----+-----+-----+
| Strona kodowa (polskie znaki narodowe)      Lista stron kodowych |
| Drukarka sieciowa (DRUK ) (ISO-8859-2 )    (ISO-8859-2 )      |
| Drukarka końcówki (TERM ) (ISO-8859-2 )    (Mazowia )         |
| Zbiór dyskowy (ZBIOR) (Windows-1250 )     (PC-852 )          |
|                                           (Windows-1250 )   |
|                                           (Brak )           |
+-----+-----+-----+-----+
| Model drukarki                               Lista modeli drukarek |
| Drukarka sieciowa (LJ4 )                    (DJ500 )           |
| Drukarka końcówki (LJ4 )                    (LJ4 )             |
|                                           (LaserJet )        |
|                                           ( )                 |
|                                           ( )                 |
| (Zakończ )                                  ( )                 |
+-----+-----+-----+-----+

```

Strzałki, Esc Wybór z listy Tab, Enter, Pause Zm. pola Esc, Pause Koniec (pole Zakończ)

Ekran 112. „Parametry wydruków”

Tab XXXV. Opis ekranu „Parametry wydruków”

NAZWA PARAMETRU	OPIS
Strona kodowa	Określa wg jakiego standardu mają być wysyłane polskie znaki narodowe. Dostępne standardy wybiera użytkownik z listy (potwierdzenie wyboru klawiszem <Esc>). Opcja „Brak” powoduje wydruk najbliższego znaku alfabetu łacińskiego.
Model drukarki	Określa jaki model drukarki sieciowej lub terminalowej funkcjonuje w nadleśnictwie. Dostępne modele wybiera użytkownik z listy (potwierdzenie wyboru klawiszem <Esc>). Istnieje możliwość zmiany lub uzupełnienia modeli drukarek dostępnych na wyświetlanej liście. Wymaga to jednak przygotowania odpowiednich kodów sterujących drukarek (w pliku /users/acer/bin/drukarki.acer). Operacja ta nie jest zalecana dla niedoświadczonego użytkownika.

8

8. Funkcje dostępne jedynie dla administratora programu ACER

W celu zapewnienia bezpieczeństwa danych i prawidłowości funkcjonowania programu, szereg funkcji programu ACER ze względu na rangę lub nieodwracalne skutki ich wykonania oraz prawa zarządzania listą użytkowników z nadawaniem im praw dostępu, jest zarezerwowane tylko dla administratora.

Administratorem programu ACER, tak jak systemu LAS, jest użytkownik o identyfikatorze „*forest*”. Administratora programu ACER nie można zmienić. Jeśli program ACER zostanie uruchomiony przez administratora, w menu głównym pojawia się opcja „ADMINISTRACJA”.

Uwaga: Opcja „ADMINISTRACJA” nie jest widoczna dla innych użytkowników programu.

Uwaga: Wszystkie funkcje z menu „ADMINISTRACJA” wymagają wyłącznego dostępu do bazy; muszą więc być wykonane w trybie pracy jednego użytkownika bazy.

MENU GLOBALNE → ADMINISTRACJA

ADMIN

Wsp. DRUK 2000

```
-----+-----  
|           A D M I N I S T R A C J A           |  
-----+-----  
| I Import danych z FOREST                      |  
| F Dodatkowy import z FOREST                   |  
| P Przekazanie planu do FOREST                 |  
| T Taśma dla RDLP                              |  
| U Użytkownicy                                 |  
| D Deautoryzacja                              |  
| A Kopia bezpieczeństwa na DDS                 |  
| K Kasowanie logu trans.                       |  
| Z Zmiana adresów                             |  
| S Kasowanie szacunków-cały rok                |  
| B Budowa bazy testowej n-ctwa                |  
| C Usunięcie bazy testowej n-ctwa             |  
-----+----- E - Exit -----+-----
```

F1 Pomoc F7 DRUK/ZBIÓR/TERM F8 ROK PLANU F2,^G PRZEŁ. (^/F)

Ekran 115. „Administracja” - lista dostępnych poleceń

Tab XXXVI. Opis poleceń ekranu „Administracja”

NAZWA POLECENIA	OPIS
Import danych z FOREST	Import danych z systemu LAS do programu ACER.
Dodatkowy import z FOREST	Import danych dodatkowych z systemu LAS – dla potrzeb liczenia kosztów metodą stopni trudności.
Przekazanie planu do FOREST	Automatyczne założenie pozycji planu w systemie LAS.
Taśma dla RDLP	Eksport planów do RDLP. Koszty muszą być policzone wg metody współczynnikowej.
Użytkownicy	Zarządzanie listą uprawnionych użytkowników programu ACER.
Deautoryzacja	Nadawanie i odbieranie uprawnień użytkownikom (prawo wykonania funkcji programu ACER).
Kopia bezpieczeństwa na DDS	Archiwizacja danych na taśmie.
Zmiana adresów	Zmiana adresów leśnych w programie ACER. Zmieniać można jedynie adresy niezgodne z występującymi w systemie LAS.
Kasowanie szacunków – cały rok	Pozwala skasować z bazy ACERa wszystkie szacunki z wybranego roku.
Budowa bazy testowej n-ctwa	Uruchamia procedurę kopiowania aktualnej bazy celem utworzenia bazy testowej.
Usunięcie bazy testowej n-ctwa	Uruchamia procedurę usuwania bazy testowej.

8.1. Import danych z systemu LAS

Ponieważ ACER i system LAS pracują na odrębnych bazach danych, istnieje konieczność przesyłania danych pomiędzy nimi, w odpowiednim momencie. Do bazy ACER przenosi się m.in. zbiór adresów leśnych, część opisu taksacyjnego, plany oraz wykonanie cięć. W odwrotną stronę, do systemu LAS, przenosi się wyniki szacunków brakarskich, wytypowane do założenia pozycji planu POZ (pozyskania) i wypełnienia ich danymi dotyczącymi produktów, czynności i informacji dodatkowych.

Właściwe momenty, w których należy dokonać importu danych z systemu LAS:

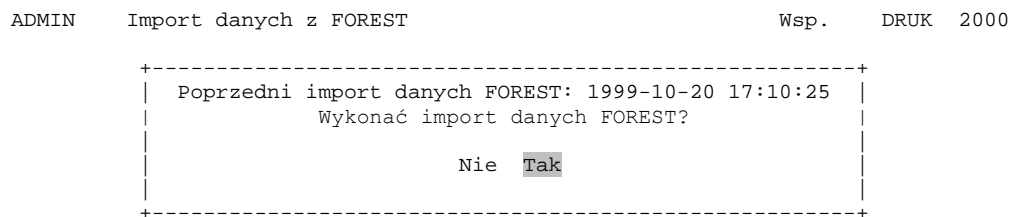
- przed rozpoczęciem wprowadzania szacunków brakarskich - z klawiatury bądź z rejestratora,
- przed uruchomieniem analizy pilności cięć,
- przed rozpoczęciem planowania,
- przed przekazaniem planu do systemu LAS.

Ze względu na rangę polecenia importu danych z systemu LAS („Import danych z FOREST”) operacja ta została zastrzeżona dla administratora bazy i umieszczona w grupie poleceń „ADMINISTRACJA”. W związku z tym w menu innych użytkowników polecenie to nie jest dostępne.

Aby zaimportować dane do ACERA wystarczy skorzystać tylko z polecenia po stronie ACER. Zatem niepotrzebne jest już wykonywanie eksportu po stronie systemu LAS, do czego poprzednio służyło polecenie *Las→Pozostałe→Szacunki brak.-eksport*. Polecenie to powinno być wręcz usunięte, np. przez deautoryzację.

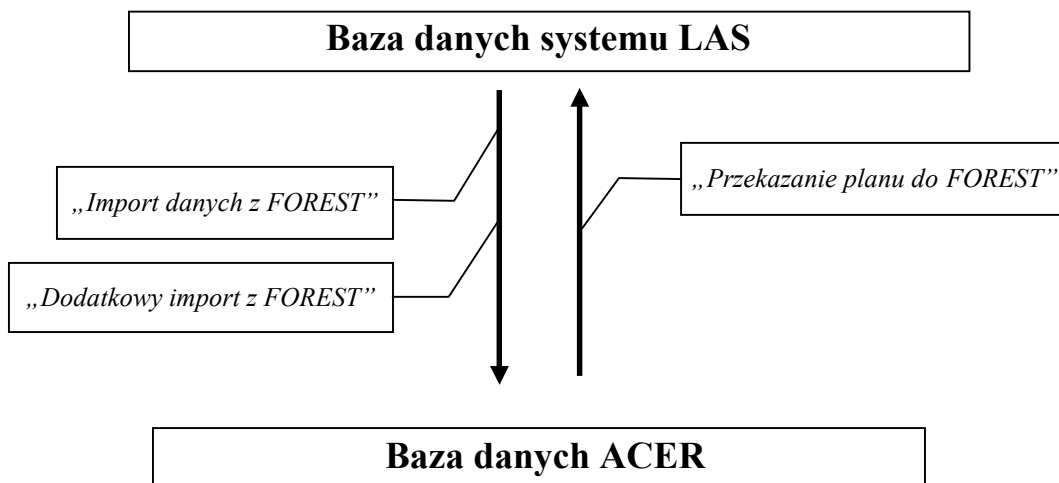
MENU GLOBALNE→ADMINISTRACJA→Import danych z FOREST

Ekran 116. „Import danych z systemu LAS”

W końcowej fazie importu program wymaga odpowiedzi na pytanie czy skasować powierzchnie nieleśne (oczywiście w bazie adresów ACERA). Jeśli odpowiedź będzie twierdząca to zostaną usunięte te adresy, które są związane z powierzchniami nieleśnymi takimi jak użytki rolne, wody, tereny komunikacyjne, osiedlowe itp.

Stosowane polecenia podczas eksportu i importu danych między systemem LAS a ACER przedstawione są na Rys. 2.

Rys. 2. Stosowane polecenia podczas eksportu i importu danych między systemem LAS a ACER.

8.2. Dodatkowy import z systemu LAS

Poza podstawowym importem opisanym wyżej czasami wykonuje się polecenie „*Dodatkowy import z FOREST*” – na potrzeby liczenia kosztów metodą stopni trudności. Import ten obejmuje mniejszą porcję danych niż opisany wcześniej import podstawowy („*Import danych z FOREST*”). Obejmuje bowiem tylko następujące dane z systemu LAS:

- tabele akordowe,
- stawki transportowe,
- stopnie trudności.

MENU GLOBALNE → ADMINISTRACJA → *Dodatkowy import z FOREST*

```
ADMIN      Import danych dodatkowych z FOREST      Wsp.      DRUK      2000
+-----+
|          Wykonać import danych dodatkowych          |
|                                                     |
|                      Nie  Tak                       |
+-----+
```

Ekran 117. „Import danych dodatkowych z systemu LAS”

„*Dodatkowy import z FOREST*” powinno się wykonywać wtedy gdy zmiany w systemie LAS dotyczyły tylko ww. danych. Zatem zamiast dość czasochłonnego polecenia „*Import danych z FOREST*” (w którym mieści się także to co dotyczy danych dodatkowych) szybciej uzyskuje się uaktualnienie danych dodatkowych po stronie bazy ACER poleceniem „*Dodatkowy import z FOREST*”.

UWAGA: W trakcie importu podstawowego lub dodatkowego wymagane jest przerwanie pracy w bazie systemu LAS przez innych użytkowników (tryb wyłączności).

8.3. Przekazanie planów ACER do systemu LAS

MENU GLOBALNE → ADMINISTRACJA → *Przekazanie planu do FOREST*

```
ADMIN      Przekazanie planu do FOREST      St.trud  DRUK      2000
+-----+
|          P R Z E K A Z A N I E   P L A N U   D O   F O R E S T          |
+-----+
| Operacja :      +-----+ |
|                  | Liczba szacunków w planie: 421 |
|                  | Wykonać eksport planu do FOREST |
|                  +-----+ |
|                      Nie  Tak                       |
+-----+
|          Wykonano łącznie: [          ]          |
+-----+
```

Ekran 118. „Przekazanie planu do systemu LAS”

8.3.1. Procedura przekazania planów

Aby przekazać dane do systemu LAS wystarczy skorzystać tylko z polecenia „Przekazanie planu do FOREST” po stronie ACERa. Zatem niepotrzebne jest już wykonywanie importu po stronie systemu LAS, do czego poprzednio służyło polecenie *Las*→*Pozostałe*→*Szacunki brak.-import*. Polecenie to powinno być wręcz usunięte, np. przez deautoryzację.

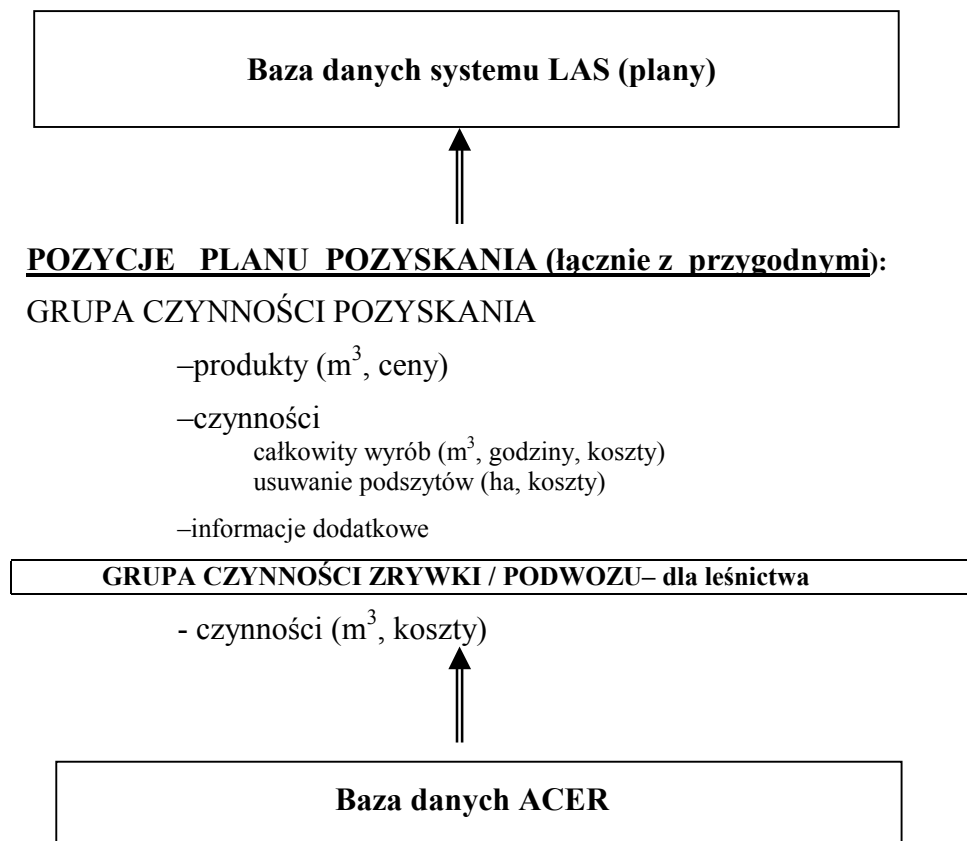

Zalecana kolejność postępowania przed przystąpieniem do przekazania planu do systemu LAS:

- 1) Wykonać import danych z systemu LAS (jeśli były zmiany w adresach lub opisie taksacyjnym).
- 2) Uruchomić kontrole logiczne.
- 3) Jeśli wystąpiły błędy – usunąć przyczyny ich powstania.
- 4) Ustawić plan na obowiązujący i uczynić go aktualnym.
- 5) Wykonać przekazanie planu do systemu LAS.

Zakres informacji objętych transferem z ACERa do systemu LAS przedstawia Rys. 3.

Rys. 3. Informacje przekazywane podczas eksportu z ACERa do systemu LAS.

Uwaga: W trakcie wykonywania polecenia przekazania planu nikt nie powinien pracować w bazie systemu LAS (tryb wyłączności).

Opracowana i umieszczona w planie ACERa pula szacunków brakarskich, po uruchomieniu polecenia „Przekazanie planu do FOREST”, podlega bezpośrednio przekazaniu do modułu planowania systemu LAS.

Po przekazaniu danych automatycznie generowany jest na drukarce protokół przekazania planu. Na liście wszystkich komunikatów można spotkać teksty zestawione w Tab XXXVII

Tab XXXVII. Lista możliwych komunikatów z protokołu przekazania planu ACER do systemu LAS

Adres	Gr.czyn	Status	Opis
		PRZEKAZANO	Numer pozycji planu w FOREST: XXXXXXXXXXXX
		Odrzucono	Pozycja istnieje w FOREST pod numerem: XXXXXXXXXXXX
		Odrzucono	Grupa planowa jest nieznaną w FOREST
		Odrzucono	Wykryto błędy logiczne w przekazywanych danych
		Odrzucono	Wystąpił błąd podczas zakładania pozycji planu

8.3.2. Kontrole związane z przekazywaniem planów

Zanim nastąpi przekazanie, dane ACER podlegają kontrolom logicznym, pod kątem zgodności z danymi systemu LAS (zaimportowanymi wcześniej poleceniem „Import danych z FOREST”). Sprawdza się m.in. zgodność tabel ACERa z następującymi tabelami systemu LAS:

- f_arodes (adresy leśne),
- f_measures (pozycje planu – główka),
- f_activity (czynności dotyczące pozycji planu),
- f_goal (produkty dotyczące pozycji planu).

Jeśli zostaną wykryte błędy, przed listą komunikatów o przekazaniu, drukowana jest lista błędów logicznych (patrz Tab XXXVIII) . Pozwala to na określenie pozycji błędnych i podjęcie działań korygujących. Należy przy tym pamiętać, że w jednej pozycji mogą wystąpić różne błędy logiczne. Program eliminuje pozycję z dalszej kontroli jeśli znajdzie pierwszy błąd.

Tab XXXVIII. Układ protokołu błędów logicznych wykrywanych podczas przekazania planu ACER do FOREST (przykład)

Adres	Gr.czyn	Tabela	Opis błędu
06-24-1-01-416 -a -00	TPN	f_acer_info	Pow. manipulacyjna (23.66) > pow. wydzielenia (21.08)

Szczegóły dotyczące komunikatów o wykrytych błędach logicznych przedstawiono w rozdziale 14.1, str.139.

8.3.3. Przekazywanie produktów

Podczas przekazywania produktów kontrolowana jest zgodność klas drewna z grupami planowymi artykułów gospodarki towarowej.

MENU GLOBALNE→ADMINISTRACJA→Przekazanie planu do FOREST

ADMIN Przekazanie planu do FOREST Wsp. DRUK 2000

```

+-----+
| PRZEKAZANIE PLANU DO FOREST |
+-----+
| Operacja : +-----+ |
|              Wykryto grupy planowe nieznane w forest |
|                   Enter |
|              +-----+ |
| Wykonano łącznie: [           ] 90 % |
+-----+
  
```

Ekran 119. „Przekazanie planu do systemu LAS” - wykrycie nieznanymi grup planowych

Wykryte braki po stronie systemu LAS są sygnalizowane w ACER w postaci odpowiedniego ekranu, pozwalającego dopisać w systemie LAS brakujące grupy planowe a w następstwie przesłać te pozycje planu, na których wykryto braki. Dzięki temu użytkownik nie musi już uzupełniać grup planowych po stronie systemu LAS poleceniem *Gospodarka towarowa→Dane podstawowe→Grupy planowe→Dod.* Układ pozwalający na dopisanie grup planowych przedstawia Ekran 120.

MENU GLOBALNE→ADMINISTRACJA→Przekazanie planu do FOREST

ADMIN Przekazanie planu do FOREST Wsp. DRUK 2000

```

+-----+
| PRZEKAZANIE PLANU DO FOREST |
+-----+
| GRUPY PLANOWE NIEZNANE W FOREST |
+-----+
| (AK WC0 ) (A| Grupy planowe | ) (WZ WB0 ) |
| ( ) ( | | ) ( ) |
| ( ) ( | Kontynuować Zapisać Przerwać | ) ( ) |
| ( ) ( | | ) ( ) |
| ( ) ( | | ) ( ) |
+-----+
| Kod : (WZ WB0 ) |
| Oznaczenie : (drewno wiązowe WB0 ) |
| Artykuł : ( ) |
| Cena zakupu : ( 1.00 ) |
| Cena sprzedaży : ( 495.00 ) |
| Jednostka miary : (M3 ) |
+-----+
  
```

<Esc>, <Pause> - koniec; <Enter> - dopisz grupę planową

Ekran 120. „Przekazanie planu do systemu LAS” - dopisanie brakujących grup planowych

Tabl XXXIX. Opis pól ekranu „Przekazanie planu do systemu LAS” - dopisanie brakujących grup planowych

NAZWA POLA	OPIS
Kod	Kod grupy planowej drewna.
Oznaczenie	Nazwa grupy planowej.
Artykuł	Artykuł który określa cenę dla grupy.
Cena zakupu	Cena zakupu dla danej grupy planowej.
Cena sprzedaży	Cena sprzedaży dla danej grupy planowej.
Jednostka miary	Jednostka miary dla danej grupy planowej.

Ustawiając kursor w górnej części ekranu, na danej grupie planowej, której brakuje w systemie LAS, można przystąpić do jej zakładania (klawisz <Enter>) poprzez określenie wartości pól znajdujących się w dolnej części ekranu. Po wypełnieniu danych należy je zapisać (klawisz <Esc> i potwierdzenie zapisu). Jeśli wszystkie dane są poprawne i kompletne można liczyć na przekazanie wszystkich produktów z ACER do systemu LAS w trakcie jednej operacji.

8.3.4. Przekazywanie czynności.

Obecna wersja programu, poza produktami, do zakładanej pozycji planu przekazuje także czynności (*CWDPN* lub *CWDPG*), w wymiarze masowym, czasowym i kosztowym. Podczas przekazywania czynności następuje sprawdzenie czy występuje konieczność usuwania podszytu. Jeśli w pozycji planu ACERa występuje usuwanie podszytów program podczas transferu do systemu LAS dopisuje czynność usuwania podszytu. Przed pierwszym dopisaniem sprawdza czy w danych stałych lokalnych systemu LAS (tabela czynności - *f_activity*) występuje czynność „*US_PODSZ*”. Jeśli nie – automatycznie uzupełnia tabelę czynności, zgodnie z ustalonymi wartościami (patrz rozdz. nr 14.2, str. 142).

8.3.5. Przekazywanie zrywki i podwozu

Podczas przenoszenia pozycji planu pozyskania, program proponuje automatyczne założenie pozycji planu dotyczące zrywki i podwozu drewna - wg leśnictw. Jeśli użytkownik chciałby zakładać plan zrywki ręcznie, powinien zrezygnować z działania ACER w tym zakresie. Odpowiedź potwierdzająca uruchamia procedurę automatycznego zakładania pozycji planu dotyczących zrywki/podwozu drewna.

Jeśli w pozycjach planu ACER występuje:

- zrywka konna,
- zrywka mechaniczna (ciągnikiem rolniczym lub ciągnikiem specjalistycznym),
- podwóz drewna,

program zakłada w systemie LAS pozycje planu – po jednej pozycji dla poszczególnych leśnictw, sumując planowane nakłady na ww. działalności.

Przed założeniem pozycji planu program sprawdza czy w danych stałych lokalnych systemu LAS (tabela czynności - f_activity) występują czynności: „ZRYWKA”, „PODWOZ_DR”. Jeśli czynności nie występują - uzupełnia tabelę czynności, zgodnie ustalonymi wartościami (patrz rozdz. nr 14.2, str.142).

8.3.6. Zmiany w przekazanych pozycjach

Przekazane pozycje do modułu planowania systemu LAS uzyskują numerację, zgodnie z obowiązującymi zasadami, w porządku określonym adresem leśnym. Rezultaty można przeglądać (lub ewentualnie korygować) w wybranej pozycji planu - strona „Produkty”, „Czynności” i „Informacje dodatkowe”. Wgląd w istniejące aktualnie pozycje planu (w tym w założone przez ACER) istnieje także po stronie ACER. Do przeglądania zawartości pozycji planu przewidziane jest polecenie *MENU GLOBALNE*→*RAPORTY*→*Plan FOREST*, opisane w części dotyczącej raportów (patrz rozdz. 6.7, str. 92).

Należy pamiętać, że raz przekazany do systemu LAS szacunek nie będzie podlegał ponownemu przekazaniu. W związku z tym ewentualne późniejsze zmiany w pozycjach już wyeksportowanych mogą być dokonywane tylko po stronie systemu LAS - w trybie korekt ręcznych (funkcja „Kor”). Odnosi się to zarówno do pozycji pozyskania jak również do pozycji zrywki lub podwozu. Jeśli zatem następuje przekazanie dodatkowych pozycji planu, przy założonych już przez ACER pozycjach zrywki, należy w trybie wspomnianych korekt ręcznych uzupełnić je o to co doszło nowego – w pozycjach zrywki (podwozu).

UWAGA: Przed uzupełniającym eksportem szacunków do FOREST nie ma konieczności wcześniejszego importu danych (por. polecenie *MENU GLOBALNE*→*ADMINISTRACJA*→*Import danych z FOREST*), pod warunkiem że nie było zmian w adresach leśnych lub powierzchni wydziełów.

8.4. Eksport planów do RDLP

Na szczeblu RDLP funkcjonuje program zestawiający plany pozyskania drewna jednostek podległych (RACER). Dane z aktualnego planu nadleśnictwa zapisanego w ACER są kopiowane na kasetę DDS.

Polecenie „Taśma dla RDLP” (*MENU GLOBALNE*→*ADMINISTRACJA*→*Taśma dla RDLP*) może być zrealizowane przez program ACER jeżeli spełnione są następujące warunki:

- plan aktualnie wybrany jest planem OBOWIĄZUJĄCYM,
- koszty są policzone wg metody współczynnikowej.

Jeżeli w/w warunki nie są spełnione to uruchomienie polecenia „Taśma dla RDLP” spowoduje wyświetlenie komunikatów błędów (patrz Ekran 121 i Ekran 122).

MENU GLOBALNE→ADMINISTRACJA→Taśma dla RDLP

```
ADMIN      Eksport planu pozyskania dla RDLP - na taśmę          St.trud DRUK   2000
+-----+
|          Brak planu OBOWIĄZUJĄCEGO                          |
|          Kontynuacja nie jest możliwa                       |
|                                                              |
|          Enter                                              |
+-----+
```

Ekran 121. „Taśma dla RDLP” - brak planu OBOWIĄZUJĄCEGO

MENU GLOBALNE→ADMINISTRACJA→Taśma dla RDLP

```
ADMIN      Eksport planu pozyskania dla RDLP - na taśmę          St.trud DRUK   2000
+-----+
|          Koszty muszą być policzone wg met. współczynniko- |
|          wskiej                                             |
|          Kontynuacja nie jest możliwa                       |
|                                                              |
|          Enter                                              |
+-----+
```

Ekran 122. „Taśma dla RDLP” - brak kosztów policzonych wg metody współczynniko-
wej

Przygotowanie do operacji eksportu polega na sprawdzeniu czy zdjęta jest blokada zapisu na kasecie i włożeniu jej do napędu DDS.

Dopiero po upewnieniu się, że zapis danych jest możliwy, wydaje się polecenie „*Taśma dla RDLP*”. Tak przygotowaną kasetę należy przekazać jednostce nadrzędnej. Eksportowane są dane tylko z aktualnie opracowanego roku planu.

Uwaga! Eksport planów do RDLP (opcja MENU GLOBALNE→ADMINISTRACJA→ Taśma dla RDLP) powinien być wykonywany przez administratora, lub kogoś kto ma dostęp do streamera. Nagranie danych na taśmę kasuje poprzednią jej zawartość.

8.5. Zarządzanie użytkownikami

Polecenie „*Użytkownicy*” - pozwala zdefiniować użytkowników uprawnionych do pracy z programem ACER.

MENU GLOBALNE→ADMINISTRACJA→Użytkownicy

```
ADMIN      Uprawnieni użytkownicy programu HP-ACER              Wsp.   DRUK   2000
+-----+
|UŻYTK.:  Doda- Usun- Nastepny- Poprzedni- Korekta- Exit     |
|Dodanie użytkownika programu HP-ACER                       |
+-----+
| Nazwa użytkownika [Administrator bazy acer          ]      |
| Kod użytkownika   [FORES]                                |
| Login name       [forest          ]                      |
| Komentarz        [                                                                ]                 |
| Data wstawienia [1996/11/01]                            |
| Data korekty     [1996/11/01]                            |
+-----+
```

Ekran 123. „Uprawnieni użytkownicy programu ACER”

Tab XL. Znaczenie poleceń lokalnych ekranu „Uprawnieni użytkownicy programu ACER”

NAZWA POLECENIA LOKALNEGO	OPIS
Dodaj	Dodaje nowego użytkownika do listy uprawnionych.
Kasowanie	Usuwa wybranego użytkownika z listy uprawnionych.
Następny	Wyświetla następnego użytkownika na liście.
Poprzedni	Wyświetla poprzedniego użytkownika na liście.
Korekta	Zmienia dane o użytkowniku wybranym z listy uprawnionych.

Podczas wprowadzania nowego użytkownika (polecenie „Dodaj”), w wyświetlanym formularzu istotne są dwa pola:

- **Kod użytkownika** - unikalny pięciodziesiętny kod użytkownika: w programie jest używany jako identyfikator osoby wykonującej operację,
- **Login name** - systemowy identyfikator użytkownika, zgodny z zapisem danego użytkownika w grupie „Informix” (wprowadzany użytkownik musi istnieć w systemie HP-UX). Klawisz <F4> udostępnia listę użytkowników, z której można klawiszem <Esc> skopiować login name.

Uwaga: Lista użytkowników może nie być dostępna, jeśli zastosowano szczególny tryb ochrony pliku z hasłami.

8.6. Deautoryzacja użytkowników

Deautoryzacja menu polega na odbieraniu prawa wykonania przez użytkownika poszczególnych pozycji menu poleceń ACERA.

MENU GLOBALNE→ADMINISTRACJA→Deautoryzacja

```
ADMIN   Deautoryzacja programu HP-ACER                               Wsp.   DRUK   2000
+-----+
|Deautoryzacja:  Prawa  Kopiowanie  Usuń  Test  Exit                |
|Określenie uprawnień pracownika                                |
+-----+-----+
```

F1 Pomoc

Ekran 124. „Deautoryzacja” - polecenia lokalne

Tab XLI. Opis poleceń lokalnych ekranu „Deautoryzacja”

NAZWA POLECENIA LOKALNEGO	OPIS
Prawa	Deautoryzacja wg pozycji menu globalnego ACERa.
Kopiowanie	Kopiowanie uprawnień z użytkownika na użytkownika.
Usuń	Nadanie pracownikowi wszystkich odebranych uprawnień.
Test	Test uprawnień pracownika (podgląd menu).

Uwaga! Opcje administratora (ADMINISTRACJA) nie podlegają deautoryzacji. Może je wykonywać jedynie administrator bazy ACER (użytkownik „forest”).

Pozycja „Prawa” (patrz Ekran 125) służy do zdefiniowania praw uprawnionego użytkownika ACER, znajdującego się na liście opracowanej przy pomocy polecenia *MENU GLOBALNE* → *ADMINISTRACJA* → *Użytkownicy*. Lista użytkowników może być udostępniona przy użyciu klawisza <F4>. Po wyborze użytkownika, wyświetlane są nazwy menu oraz nazwy pozycji menu. Dla każdej wyświetlonej pozycji można odebrać (znacznik „N”) bądź przywrócić (znacznik „T”) prawo wykonania określonych poleceń.

MENU GLOBALNE → *ADMINISTRACJA* → *Deautoryzacja* → *Prawa*

```
ADMIN      Deautoryzacja programu HP-ACER      Wsp.      DRUK  2000
+-----+
|                D E A U T O R Y Z A C J A                |
+-----+
|                Użytkownik: [marek      ]                |
|
| Prawo wykonania (T/N)   Nazwa menu           Punkt menu
| [T]                    [Menu globalne   ] [RAPORTY           ]
| [N]                    [Menu globalne   ] [PLANOWANIE        ]
| [T]                    [Menu globalne   ] [INNE OPERACJE     ]
| [T]                    [Szacunki         ] [Wprowadzanie sztuk]
| [T]                    [Szacunki         ] [Wprowadzanie mas  ]
| [T]                    [Szacunki         ] [Przeglądanie szacunków]
| [N]                    [Szacunki         ] [Korekta i kasowanie szacunków]
| [N]                    [Szacunki         ] [Przesunięcie na rok następny]
| [N]                    [Szacunki         ] [Parametry techniczne]
| [T]                    [Szacunki         ] [Przeliczenie szacunków]
|
| <Enter> - zmiana praw wykonania      <Esc>, <Pause> - koniec
+-----+
```

F1 Pomoc

Ekran 125. „Deautoryzacja” - zmiana praw wykonania poleceń programu ACER

Pozycja „Kopiowanie” (patrz Ekran 126) pozwala usprawnić deautoryzację metodą kopiowania uprawnień z pracownika na pracownika. Obaj pracownicy muszą być użytkownikami programu ACER. Jeśli użytkownik na którego kopiujemy prawa miał wcześniej ustaloną deautoryzację, funkcja kopiowania kasuje ją.

MENU GLOBALNE → *ADMINISTRACJA* → *Deautoryzacja* → *Kopiowanie*

ADMIN Deautoryzacja programu HP-ACER Wsp. DRUK 2000

```
+-----+
|                Kopiowanie uprawnień                |
| z pracownika: [marek      ] na pracownika: [piotr    ] |
|                <F4> - lista użytkowników ACERa      |
+-----+
|                Kopiowanie uprawnień                |
| Kontynuować  Zapisać  Przerwać                    |
+-----+
```

F1 Pomoc

Ekran 126. „Kopiowanie” - deautoryzacja metodą kopiowania uprawnień z pracownika na pracownika

Pozycja „Usun” (patrz Ekran 127) służy do kasowania deautoryzacji dla wybranego użytkownika. Użytkownik musi być użytkownikiem programu ACER. Kasowane są wszystkie znaczniki „N” (Nie). W wyniku tego wybrany użytkownik odzyskuje pełny komplet znaczników „T” (Tak).

MENU GLOBALNE→ADMINISTRACJA→Deautoryzacja→Usun

ADMIN Deautoryzacja programu HP-ACER Wsp. DRUK 2000

```
+-----+
|                Wybór użytkownika                    |
| Login name: [marek      ]                          |
|                <F4> - lista użytkowników HP-ACERa  |
+-----+
```

F1 Pomoc

Ekran 127. „Usun” - kasowanie deautoryzacji

Pozycja „Test” (patrz Ekran 128) służy do wyświetlenia na ekranie tych pozycji menu ACERa, które nie zostały odebrane użytkownikowi podczas deautoryzacji. Pozwala to sprawdzić, które punkty menu będą widoczne na ekranie, a tym samym czy deautoryzację przeprowadzono właściwie.

MENU GLOBALNE→ADMINISTRACJA→Deautoryzacja→Test

ADMIN Deautoryzacja programu HP-ACER Wsp. DRUK 2000

```
+-----+
|                S Z A C U N K I                    |
+-----+
| S Wprowadzanie sztuk                             |
| M Wprowadzanie mas                               |
| W Przeglądanie szacunków                         |
| P Przeliczanie szacunków                         |
+-----+ E - Exit -+
TEST DEAUTORYZACJI DLA UZYTKOWNIKA marek
```

Ekran 128. „Deautoryzacja” - test praw dostępu

UWAGA: Nie wolno dopuścić aby niewłaściwy użytkownik wszedł w posiadanie praw do poleceń administratora, w tym zwłaszcza polecenia deautoryzacji.

8.7. Tworzenie kopii archiwalnych

Polecenie „Kopia bezpieczeństwa na DDS” tworzy kopię archiwalną bazy danych ACER. Kopia tworzona jest na taśmie poleceniem dbexport. Odtworzenie zawartości jest możliwe tylko dla osób uprawnionych.

MENU GLOBALNE→*ADMINISTRACJA*→*Kopia bezpieczeństwa na DDS*

ADMIN Archiwizacja bazy acer - na taśmę Wsp. DRUK 2000

```
+-----+
| Wykonać kopię zapasowa bazy acer          |
| (dbexport na kasetę DDS)                  |
|                                             |
| Nie Tak                                    |
+-----+
```

Ekran 129. „Kopia bezpieczeństwa na DDS”

Niezależnie od tego, w warunkach nadleśnictwa, istnieje możliwość wykonania kopii archiwalnych całego obszaru baz danych (w tym i bazy danych ACER), z możliwością ich odtworzenia. Zatem obecnie administrator nie musi stosować opisywanego polecenia, chyba że na wyłączny użytek ACERA lub do celów kontroli, zaleconych przez autorów, w przypadku wystąpienia trudności z funkcjonowaniem programu.

8.8. Kasowanie logu transakcji

Polecenie „Kasowanie logu trans” po wprowadzeniu wersji Informix OnLine przestało mieć znaczenie i nie jest aktywne.

8.9. Przeadresowanie

W przypadku gdy w systemie LAS nastąpiło przeadresowanie dotyczące adresów leśnictw lub wydziełów, należy zadbać o to aby aktualny stan adresów leśnych (w tym zmienione) znalazł się także w ACER. Dzięki temu uniknie się sytuacji, że przetwarza się szacunki brakarskie, które straciły aktualność pod względem adresów i których nie będzie można wyeksportować do systemu LAS.

Aby przeprowadzić przeadresowanie należy wcześniej dokonać importu aktualnych danych z systemu LAS (por. opis polecenia *MENU GLOBALNE*→*ADMINISTRACJA*→*Import danych z FOREST*). Następnie warto wykonać kontrole logiczne, które wykażą m.in. stan niezgodności bazy pod względem adresowym. Wydruk protokołu kontroli logicznej (F9) ułatwi późniejszą pracę podczas przeadresowania.

Uwaga: Kontrole logiczne i przeadresowanie dotyczą danych z podświetlanego roku planu.

Jeśli użytkownik stwierdzi, że propozycja podpowiedzi adresu jest niewłaściwa powinien skorzystać z listy aktualnych adresów systemu LAS, zawartych w oknie prawym (zmiana okna przy pomocy klawisza <Tab>). Jak wiadomo, lista ta jest okrojona w stosunku do systemu LAS, ponieważ zawiera tylko leśnictwa i wydzielania (w tym nie wszystkie rodzaje powierzchni).

W celu łatwiejszego odszukania adresów w liście można skorzystać z filtru (np. filtrowanie listy adresów do poziomu wybranego leśnictwa przez wpisanie jego numeru w określonym członie adresu leśnego i zastosowanie gwiazdek (*) na pozostałych członach adresu), do którego wejście otwiera klawisz <F2>. Wybrany adres w oknie prawym można skopiować do pola edycji klawiszem <F3>. Należy w tym miejscu zwrócić uwagę, że po powrocie do okna lewego i kontynuacji pracy z innym adresem wspomniany klawisz <F3> ma inne działanie - kopiuje w polu edycji adresu poprzednio ustalony adres. Daje to możliwość przyspieszenia pracy, gdy zmiana podlega tylko jeden człon adresowy.

MENU GLOBALNE → ADMINISTRACJA → Zmiana adresów

ADMIN			Zmiana adresów HP-ACER			Wsp.			DRUK 2000		
			Gr. czynn.			Nowy adres HP-ACER			Adresy FOREST		
B	UPRZPOZ	06-17-2-11-124	-f	-01				06-17-2-11-*****-****-**			
B	UPRZPOZ	06-17-2-11-124	-h	-01							
B	UPRZPOZ	06-17-2-11-145	-j	-01				06-17-2-11-145 -f -00			
B	UPRZPOZ	06-17-2-11-146	-c	-00				06-17-2-11-145 -g -00			
									06-17-2-11-145 -h -00		
									06-17-2-11-145 -i -01		
									06-17-2-11-145 -i -99		
									06-17-2-11-145 -j -01		
									06-17-2-11-145 -j -99		
									06-17-2-11-145 -k -00		
									06-17-2-11-145 -~a -00		
									06-17-2-11-145 -~b -00		
									06-17-2-11-146 -a -00		
									06-17-2-11-146 -b -01		
									06-17-2-11-146 -b -99		
									06-17-2-11-146 -c -01		
Akt. adres:			06-17-2-11-146 -c -00								
Prop. adres:			???								
Status:			Brak w FOREST								

<F5>, <F6> - nast./pop. adresy

F1 Pomoc Tab, Pause Zmiana okna F2 Filtr F3 Kopiuje wybr. adres

Ekran 132. „Zmiana adresów” - przydzielenie szacunkom aktualnych adresów leśnych

Po wykonaniu i zapisaniu zmian program generuje na drukarce raport z przeadresowań, zestawiając adresy przed i po zmianie. W następnej kolejności należy ponownie wykonać „Kontrolę logiczną” (patrz str. 99) aby uzyskać potwierdzenie zgodności adresowej a co ważniejsze, aby wykryć ewentualne niezgodności (przekroczenia) powierzchni wydzielen poddanych przeadresowaniu. Do usuwania niezgodności powierzchni służy funkcja „Korekta szacunku” (patrz str. 34). Należy wówczas pamiętać, że w przypadku istnienia powierzchni próbnej zmiana powierzchni całkowitej (lub zredukowanej) będzie prowadziła do automatycznego przeliczenia szacunku. W innym przypadku może być konieczna rewizja całego szacunku.

8.10. Kasowanie szacunków – cały rok

MENU GLOBALNE→*ADMINISTRACJA*→*Kasowanie szacunków – cały rok*

ADMIN Kasowanie szacunków (dla całego roku) Wsp. DRUK 2000

```
+-----+
|                                     |
|      Wybrany został rok 1998      |
|      Operacja kasowania szacunków jest nieodwracalna      |
|                                     |
|      Przerwać Skasować           |
|                                     |
+-----+
```

Ekran 133. „Kasowanie szacunków – cały rok”

Polecenie „*Kasowanie szacunków – cały rok*” pozwala skasować z bazy ACERa wszystkie szacunki z wybranego roku. Lista lat zostanie udostępniona użytkownikowi do wyboru. Operacja ta powinna być stosowana tylko w stosunku do lat ubiegłych, z których dane nie mają już żadnego znaczenia i ich dalsze przechowywanie w bazie danych jest balastem.

MENU GLOBALNE→*ADMINISTRACJA*→*Kasowanie szacunków – cały rok*

ADMIN Kasowanie szacunków (dla całego roku) Wsp. DRUK 2000

Proszę wpisać słowo "SKASUJ" (duże litery) i nacisnąć klawisz <Enter>

Ekran 134. „Kasowanie szacunków – cały rok” – słowne potwierdzenie skasowania

OSTRZEŻENIE ! Po wyborze roku, na który są w bazie szacunki, naciśnięcie klawisza <Esc> jest dyspozycją prowadzącą do bezpowrotnego usunięcia szacunków z bazy danych. Dlatego też w celu dodatkowego zabezpieczenia, program wymaga słownego potwierdzenia takiej operacji (patrz Ekran 134).

8.11. Praca z bazą testową

Celem stworzenia warunków pracy w bazie testowej ACERa konieczne jest uruchomienie polecenia „*Budowa bazy testowej n-ctwa*”.

MENU GLOBALNE→*ADMINISTRACJA*→*Budowa bazy testowej n-ctwa*

ADMIN Wsp. DRUK 2000

```
+-----+
|      Utworzyć bazę testową nadleśnictwa?      |
|                                               |
|      Nie Tak                                  |
|                                               |
+-----+
```

Ekran 135. „Budowa bazy testowej nadleśnictwa”

Jeśli na liście aplikacji nadleśnictwa istnieje pozycja dotycząca pracy ACERa w bazie testowej, od tego momentu praca ta powinna być możliwa. Uruchomienie ACERa z bazą testową jest sygnalizowane tekstem „ !!! BAZA TESTOWA !!!”, później zaś w górnej linii ekranu wskaźnikiem „TEST:xx-xx”, gdzie xx-xx oznacza adres nadleśnictwa. Poza tym praca z bazą testową przebiega w zasadzie analogicznie jak na podstawowej. Należy jednak pamiętać, że praca z bazą testową nie daje możliwości wykonywania niektórych poleceń, takich jak eksport planu do systemu LAS, eksport do RDLP, tworzenie bądź kasowanie bazy testowej.

Jeśli chce się utworzyć bazę testową na podstawie innej bazy podstawowej niż poprzednio, wcześniej należy ją usunąć poleceniem „Usunięcie bazy testowej n-ctwa” (MENU GLOBALNE → ADMINISTRACJA → Usunięcie bazy testowej n-ctwa). Dopiero wówczas zostaną stworzone warunki do utworzenia innej bazy testowej.

9. Wykaz poleceń programu ACER

Hierarchicznie ułożone polecenia menu głównego i podrzędnych przedstawiono w układzie tabelarycznym ułatwiającym określenie ścieżek dojścia do funkcji pakietu.

Menu poleceń pakietu zawiera kilkadziesiąt pozycji, hierarchicznie ułożonych - od poziomu głównego do podrzędnego 3-stopnia. Celem lepszej orientacji w dostępnych funkcjach i łatwiejszym ich uruchomieniu, poniżej zamieszczony jest wykaz najważniejszych poleceń globalnych (patrz. Tab XLII). W wykazie pominięto wszystkie polecenia lokalne („Szuk”, „Wyśw”, „Nast.”, „Poprz” itp.) oraz powtarzające się polecenia powrotu na wyższy poziom („Exit”). W wykazie polecenia podrzędne są wyróżnione mniejszą czcionką. Ponadto ujęto polecenia w ramki, co powinno użytkownikowi ułatwić określenie hierarchii i pełnych ścieżek, prowadzących do realizacji dostępnych funkcji programu, szczegółowo opisanych w rozdziałach wcześniejszych. Polecenia zastrzeżone dla administratora wyróżniono *kursywą*.

Tab XLII. Wykaz poleceń ACER - wersja 2. 22

SZACUNKI BRAKARSKIE	Wprowadzanie sztuk	
	Wprowadzanie mas	
	Przeglądanie szacunków	
	Korekta i kasowanie szacunków	
	Rejestrator	Import danych z rejestratora
		Eksport danych do rejestratora
	Parametry techniczne	Współczynniki
		Średnice
		Iglaste
		Liściaste
	Przeliczanie szacunków	Leśnictwo
		Obręb
		Nadleśnictwo
		Pozostałe
Przesunięcie na rok następny		
RAPORTY	Szacunki brakarskie	Gatunki w klasach wymiarowych

		Gatunki
		Grupy i kategorie czynności
		Lista pozycji wg adresów/grup
		Gatunek w d-stanach/gr.czynn.
		Gatunek w KJW na pozycjach
Plan pozyskania	Leśnictwo	Gatunki w klasach wymiarowych
		Lista pozycji w planie
		Okładka wniosku cięć
		Szczegółowy wniosek cięć
	Obręb	Gatunki w klasach wymiarowych
		Lista pozycji w planie
		Okładka wniosku cięć
		Szczegółowy wniosek cięć
	Nadleśnictwo	Gatunki w klasach wymiarowych
		Lista pozycji w planie
		Okładka wniosku cięć
		Szczegółowy wniosek cięć
Koszty	Koszty pozyskania i zrywki	
	St. trud. i wsp. utrudnień	
	Pracochłonność pozysk. i zrywki	
	Pozycje zrywki na l-ctwa (plan)	
Pozycje o ogr. dostępności		
Średnioważone ceny drewna		
Pilność cięć		
Plan FOREST		
PLANOWANIE	Metoda ręczna	
	Rozmiar pozyskania	
	Możliwości zbytu	
	Optymalizacja	
	Wybór planu pozyskania	

INNE OPERACJE	Korekta cennika	
	Przeglądanie cennika	
	Kontrole logiczne	
	Blokady - kasowanie	
	Kasowanie szacunków - cały rok	
	Parametry - koszty	
	Parametry wydruku	
	Usunięcie zbioru z zestawieniami	
	Wydruk instrukcji programu	
ADMINISTRACJA	<i>Import danych z FOREST</i>	
	<i>Dodatkowy import z FOREST</i>	
	<i>Przekazanie planu do FOREST</i>	
	<i>Taśma dla RDLP</i>	
	<i>Użytkownicy</i>	
	<i>Deautoryzacja</i>	<i>Prawa</i>
		<i>Kopiowanie</i>
		<i>Usuń</i>
		<i>Test</i>
	<i>Kopia bezpieczeństwa na DDS</i>	
	<i>Zmiana adresów</i>	
	<i>Kasowanie szacunków – cały rok</i>	
	<i>Budowa bazy testowej n-ctwa</i>	
<i>Usunięcie bazy testowej n-ctwa</i>		
EXIT		

10

10. Instalacja nowych wersji

Czynności do wykonania przy instalowaniu nowej wersji programu.

Wersja 2.24 ACERa rozprowadzana jest na kasecie zawierającej nowy program, który wykonuje m.in. upgrade bazy z wersji 2.22 do 2.24. Następuje to po instalacji kasety, gdy dane zgromadzone w bazie z wersji poprzedniej doprowadza się do nowszej wersji. Operacja ta jest zastrzeżona dla administratora (użytkownik forest). W tym celu, przy pierwszym uruchomieniu następuje rozpoznanie wersji istniejącej bazy (wersje bazy są rozróżnialne z dokładnością do czterech znaków - 9.99). Jeśli zostanie wykryta niezgodność między wersją programu a wersją bazy, zostanie wyświetlony stosowny komunikat (patrz Ekran 136). Następnie program prosi o wyrażenie zgody na modyfikację bazy do aktualnej wersji programu. Po jej uzyskaniu (klawiszem <t>) program prowadzi modyfikację, po czym pozwala normalnie pracować.

LOGIN:forest→*Baza danych ACER*

WYKRYTO NIEZGODNOŚĆ WERSJI PROGRAMU I BAZY

HP-ACER: wersja 2.24a
BAZA : wersja 2.22

```
+-----+  
|       Dokonać konwersji bazy programu?       |  
|                                         Nie  Tak  |  
+-----+
```

Ekran 136. „Konwersja bazy do nowej wersji programu”

Uwaga ! Przed zainstalowaniem nowej wersji, w pierwszej kolejności należy wykonać pełny backup obszaru baz danych (w tym wykonuje się również kopia bazy danych ACER) z poziomu użytkownika „service” poleceniem - Backup→Bazy→Pełny. Kopię bezpieczeństwa z poziomu ACERa (MENU GLOBALNE→ADMINISTRACJA→ Kopia bezpieczeństwa na DDS) wykonuje się w przypadku opisanym w rozdziale 8.7.

Uwaga ! Po zainstalowaniu nowej wersji, w pierwszej kolejności należy wykonać :

1. Kontrole logiczne na dany rok planu
2. Usunąć ewentualne niezgodności wykryte w trakcie kontroli logicznych.
3. Jeśli istnieją, przeliczyć szacunki poleceniem MENU GLOBALNE→Szacunki Brakarskie→Przeliczenie szacunków→Nadleśnictwo.

11

11. Stosowanie klawiszy funkcyjnych

Klawisze funkcyjne i ich zamienniki umożliwiające uruchamianie funkcji programu na różnych typach terminali.

W związku z tym, że część jednostek eksploatuje różne typy terminali, często istnieje problem uruchomienia funkcji programu ACER osiągalnych przez użycie klawiszy funkcyjnych. Dlatego w przypadku braku działania klawisza funkcyjnego opisanego w instrukcji i na ekranie można spróbować użyć kombinacji klawiszy opisanych w Tab XLIII. Na standardowych terminalach HP 700/60 są dostępne obie metody (przełączanie klawiszami $\langle F2 \rangle$ lub $\langle Ctrl \rangle + \langle G \rangle$). Aktualnie stosowane przyporządkowanie klawiszy jest podświetlane w ostatniej linii ekranu.

Tab XLIII. Zamienniki klawiszy funkcyjnych

Terminal HP 700/60 (tryb vt 220d)	Inne terminale lub po przełączeniu
F1	Ctrl+W
F2	Ctrl+G
F3	Ctrl+E
F4	Ctrl+O
F5	Ctrl+F
F6	Ctrl+B
F7	Ctrl+T
F8	Ctrl+U
F9	Ctrl+V
F10	Ctrl+Z

12

12. Wykaz zmian programu ACER od wersji 2.0

Zmiany wprowadzane do kolejnych wersji programu ACER to rozbudowa o nowe funkcje dające coraz pełniejsze dane do budowy planu pozyskania drewna.

12.1. Wersja 2.0

W stosunku do rozpracowanej w listopadzie 1997 roku wersji 1.03a, wersja 2.0 została rozbudowana o nowe funkcje. Najważniejsze to:

- obsługa nowego raptularza szacunku brakarskiego oraz możliwość planowania kosztów, z wyborem jednej z dwóch metod liczenia kosztów - w dowolnym momencie;
- zmiana układu menu globalnego i lokalnego - na wzór systemu LAS;
- udostępnienie nowych możliwości dostępu do bazy i raportowania, dzięki rozbudowanej funkcji „Szukaj” na dowolnych polach znakowych i liczbowych;
- opracowanie nowych raportów dotyczących pracochłonności, kosztów oraz aktualnej okładki wniosku cięć;
- włączenie kosztów do kryterium optymalizacji podczas planowania;
- możliwość wydruku danych z wprowadzonego raptularza;
- zabezpieczenie obliczeń wyrównywanej wysokości drzew przed przekroczeniem wartości maksymalnych;
- bezpośredni odczyt danych kosztowych z systemu LAS (z pominięciem interfejsu).

12.2. Wersja 2.10

W stosunku do rozpracowanej w lipcu 1998 roku wersji 2.0, wersja 2.10 została rozbudowana o nowe funkcje. Najważniejsze to:

- obsługa szacunku brakarskiego sporządzonego z wyróżnieniem gatunku w warstwie (warstwy IP i IIP - możliwość operowania odrębnymi krzywymi wysokości);
- obsługa szacunku brakarskiego wykonanego metodą mieszaną tj. część gatunków z powierzchni próbnej, część z całej powierzchni;
- możliwość wyprowadzania raportu na drukarkę terminalową, wraz z wyborem drukarki i zestawu znaków;
- opracowanie nowych elementów ułatwiających raportowanie do pliku, z dalszą możliwością przetwarzania w arkuszu kalkulacyjnym (Excel);
- ulepszenie obsługi raportów, w kierunku większych możliwości selekcji danych;
- możliwość pamiętania wielu wariantów planu;
- modyfikacja wzorów liczenia kosztów zrywki w metodzie współczynnikowej;
- możliwość pracy na bazie testowej.

12.3. Wersja 2.20

W stosunku do rozprowadzonej w kwietniu 1999 roku wersji 2.10, wersja 2.20 została rozbudowana o nowe funkcje. Najważniejsze to :

- wyeliminowanie konieczności stosowania interfejsu danych przy wymianie między ACER a systemem LAS;
- automatyczne przekazywanie wszystkich pozycji planu ACER do systemu LAS (łącznie z użytkami przygodnymi);
- poszerzenie zakresu danych na przekazywanych pozycjach (czynności);
- automatyczne zakładanie w systemie LAS pozycji zrywki i podwozu;
- bezpośredni dostęp do planów systemu LAS– zestawienia na ekranie.

12.4. Wersja 2.22

W stosunku do rozprowadzonej w październiku 1999 roku wersji 2.20 i pochodnej wersji 2.21 (grudzień 1999), przystosowanej do środowiska Informix OnLine oraz przejściowych wersji 2.22a - 2.22d, w których występowały usterki, w obecnej wersji 2.22e (sierpień 2000) zostały dodane nowe raporty i poprawione działanie programu. Najważniejsze zmiany to :

- wyeliminowanie trudności przetwarzania gatunków liściastych przy występowaniu bardzo grubych drzew;

- poszerzenie szerokości niektórych pól liczbowych (np. w zestawieniach gatunków wg KJW w podsumowaniach mogą występować wartości większe od 99 999);
- automatyczne skracanie parametrów kosztów z poprzednich wersji, jeśli przekroczyły szerokości pól, co z kolei blokowało dostęp do danych;
- przy obliczaniu mas uwzględnienie grubizny gałęziowej dla gatunków: dąb, buk, grab, klon, wiąz, robinia (usunięcie błędu wersji 2.22a, który pojawił się po zmianach we wzorach obliczeń mas);
- wprowadzenie kontroli wartości NULL w polach przeciętnej pierśnicy i wysokości, eliminujące przerwanie obliczeń w środowisku Informix OnLine;
- wyeliminowanie błędu występującego przy próbie wyświetlenia raportu z planu pozyskania drewna dla wybranego obrębu;
- skorygowanie wzorów do obliczeń miąższości drzew cienkich (8-10 cm);
- opracowanie raportu umożliwiającego zestawianie mas i kosztów zrywki oraz podwozu drewna dla poziomu leśnictwa z możliwością zastosowania SQL;
- opracowanie raportu umożliwiającego wyszukiwanie danych wg KJW z możliwością zastosowania SQL;
- usunięcie błędu braku aktualizacji wartości drewna po przeliczeniu szacunków;
- uwzględnienie kosztów usuwania podszytów w jednostkowych kosztach pozyskania;
- wprowadzenie wydruku parametrów technicznych do obliczeń mas;
- w raporcie z szacunków brakarskich dotyczącym występowania gatunku, doprowadzenie do wyświetlania pozycji w kolejności adresów leśnych.

12.5. Wersja 2.24

W stosunku do rozprowadzonej w sierpniu 2000 roku wersji 2.22e, w obecnej wersji 2.24a (styczeń 2001) został dodany interfejs umożliwiający transmisję danych pomiędzy programem Brakarz zainstalowanym na rejestratorze leśniczego a programem ACER.

Uwagi do programu ACER:

1. Zmiana parametrów technicznych do obliczeń mas działa dopiero po ponownym uruchomieniu programu i przeliczeniu szacunków.
2. Wydruk parametrów technicznych do obliczeń mas zawiera wartości widoczne na ekranie, więc zmiana parametrów, ich wydrukowanie i rezygnacja z zapisu zmian, spowoduje inne wartości na wydruku niż w bazie.

13

13. Metody liczenia planowanych kosztów

Wyjaśnienie zasad liczenia kosztów pozyskania, usuwania podszytów, zrywki i podwozu drewna w zastosowanej w programie metodzie współczynnikowej i metodzie wg stopni trudności.

Przewiduje się możliwość alternatywnych metod liczenia kosztów przy pomocy programu ACER:

- metodę współczynnikową lub
- metodę wg stopni trudności.

Metoda współczynnikowa polega na zastosowaniu zawartych w programie ACER współczynników zwiększających normy czasu pracy w zależności od grupy czynności i wszelkich dodatkowych utrudnień terenowych, odnotowanych przez leśniczego w raptularzu terenowym. Wartość bazowa współczynnika równa 1, odnosi się do pracochłonności ustalonych dla poszczególnych grup sortymentowych w rębniach Ia, Ib i Ic, przy zasobności 150 - 300 m³/ha, w warunkach terenowych nie zawierających żadnych utrudnień.

Metoda wg stopni trudności polega na korzystaniu przez program ACER z określonych przez leśniczego stopni i stref trudności oraz tabel akordowych i tabel stawek transportowych, stosowanych przez nadleśnictwo w systemie LAS.

13.1. Metoda współczynnikowa.

Dla poszczególnych pozycji cięć wykonywany jest cały szereg obliczeń prowadzących w efekcie do obliczenia pracochłonności i w konsekwencji kosztów. Ciąg tych obliczeń przedstawia poniższy, skrócony opis.

Obliczanie ogólnego współczynnika utrudnienia prac dla pozycji.

Obliczenia wykonuje się na podstawie sprawdzania zapisanych w bazie danych o rodzaju cięcia, zasobności oraz zespołu warunków terenowych - zgodnie z Tab XLIV. Obliczona wartość (zwana współczynnikiem utrudnienia) jest wykorzystywana w następnych etapach obliczeń.

Zsumowanie miąższości drewna wielkowymiarowego.

Przy drewnie wielkowymiarowym wymagane jest połączenie 2 i 3 kl. wymiarowej - wg układu wymaganego przez bazową tabelę pracochłonności (patrz Tab XLVI).

Rozdzielenie miąższości drewna S1 na klasy wymiarowe.

W drewnie średniowymiarowym dokonuje się podziału dla przechowywanych w ACER miąższości grup S1 (S10 i S11) na klasy wymiarowe, wg środkowego przekroju - do 11 cm i 12-16 cm (por. Tab XLVI). Podział ten przeprowadza się w oparciu o pierśnice w korze i frekwencje drzew w poszczególnych stopniach pierśnic. Dla użytków przygodnych, z powodu braku pierśnic, przyjmuje się podział miąższości na 2 równe części.

Rozdzielenie miąższości drewna S2 na klasy długości.

Rozdziela się drewno S2 na krótsze (do 1.5 mb) i dłuższe (ponad 1.5 m). Kluczem podziału jest aktualna wartość udziału procentowego, ustawiona w tabeli parametrów średnich dla nadleśnictwa, odrębnie dla drewna iglastego i liściastego (patrz *INNE OPERACJE* → *Parametry – koszty* → *Udział S2 krótkiego – iglaste/ Udział S2 krótkiego – liściaste*).

Rozdzielenie miąższości drewna S3 na klasy wymiarowe.

W drewnie średniowymiarowym S3 dokonuje się podziału dla przechowywanych w ACER miąższości na klasy wymiarowe, wg średnicy znamionowej w korze - do 11 cm (cieńsze) i 12-16 cm (grubsze) - por. Tab XLVI. Stosuje się przy tym procedurę uproszczoną, podobną do opisanej dla S1. Granicznym stopniem pierśnic dla klasy 2 jest tu 12 cm.

Obliczanie pracochłonności i kosztów usuwania podszytów.

Dla pozycji rębnych, w zależności od procentowego pokrycia powierzchni podszytem wymagającym usunięcia, i jego wysokości, oblicza się nakłady robocizny na usuwanie podszytów wraz ze spalaniem. Podstawą obliczeń jest tabela pracochłonności – por. Tab XLV. Pracochłonność odczytana na podstawie procentowego udziału podszytu (pole 12 raptularza ze str. 10) i wysokości podszytu (pole 13 raptularza ze str. 10) jest mnożona przez współczynnik trudności (pole 7 raptularza raptularza ze str. 10) oraz przez powierzchnię cięcia.

Koszty uzyskuje się mnożąc pracochłonność przez stawkę wyjściową (patrz *INNE OPERACJE* → *Parametry – koszty* → *Stawka godz. wyjściowa za usuwanie podszytu*).

Obliczanie pracochłonności i kosztów pozyskania.

A. Obliczanie pracochłonności dla drewna wielko- i średniowymiarowego.

Mnoży się przez siebie :

- miąższość drewna, zgrupowaną wg układu tabeli pracochłonności pozyskania dla grup gatunkowych (Tab XLVI),
- odpowiednią wartość z tabeli pracochłonności - por. Tab XLVI,
- współczynnik utrudnienia,
- dla S3 i S4 sprawdza się wcześniej czy pozyskanie odbywa się kosztem nabywcy. Jeśli ma to miejsce - odpowiednie miąższości pomija się w obliczeniach.

B. Obliczanie pracochłonności dla drewna M1.

Sprawdza się wcześniej czy pozyskanie odbywa się kosztem nabywcy. Jeśli tak - miąższość M1 pomija się w obliczeniach. Jeżeli nie:

- oblicza się sumę M dla wszystkich gatunków w pozycji;
- oblicza się udział M1 w M na podstawie średniego udziału procentowego w pozycji (pole 19 raptularza ze str. 10);
- oblicza się pracochłonność M1, z wykorzystaniem wartości 5.75 (rbh/m³) - dla czyszczeń i trzebieży wczesnych.

C. Sumuje się pracochłonność w pozycji cięć.

Koszty uzyskuje się mnożąc pracochłonność przez stawkę wyjściową (patrz *INNE OPERACJE/ Parametry – koszty/ Stawka godz. wyjściowa za całkowity wyrób*).

Obliczanie pracochłonności i kosztów zrywki i podwozu.

Etap I -zrywka.

Jeżeli w raptularzu (pole 9) zarejestrowano niezerową odległość zrywki, przy niezerowym udziale procentowym, wówczas liczy się nakłady pracy na zrywkę.

A. Zestawia się miąższości drewna podlegającego zrywce i ewentualnie podwozowi (tylko jeśli nie pozyskana kosztem nabywcy), z rozbiem na :

- dłużycowe i kładowe oraz stosowe;
- wielko i średniowymiarowe;- iglaste i liściaste.

B. Oblicza się współczynnik wydłużenia odległości zrywki w stosunku do wartości bazowych (10 % za każde następne 100 m) – oddzielnie dla drewna wielko- i średniowymiarowego.

C. Oblicza się mnożnik wynikający z :

- udziału poszczególnych rodzajów zrywki (pole 10 raptularza);
- współczynnika utrudnienia pozycji cięć (dla zrywki nie przekraczającej 750 m).

Przy zrywce w terenie górskim nie stosuje się współczynnika utrudnienia pozycji cięć dla warunków górskich(CWDPG) – mnożnik o wartości 1.38 (patrz Tab XLIV). W to miejsce jest stosowany mnożnik o wartości 3.27.

D. Na podstawie wcześniejszych wyników i wartości tabelarycznych (patrz Tab XLVII) oblicza się pracochłonność zrywki, z uwzględnieniem dalszych mnożników:

- 1.20 dla drewna liściastego;
- 1.40 dla S1;
- 1.60 dla S3;
- 1.85 jako współczynnik obsady 2-osobowego zespołu zrywkowego;
- 2.50 jako współczynnik obsady 3-osobowego zespołu zrywkowego.

Koszty uzyskuje się mnożąc pracochłonność przez stawkę wyjściową (por. *INNE OPERACJE→Parametry – koszty→ Stawka godz. wyjściowa za zrywkę drewna - usługi*). Jeśli w średnich dla nadleśnictwa wykazano udział w zrywce ciągników własnych (por. *INNE OPERACJE→ Parametry – koszty→ Udział w zrywce ciąg. własnych n-ctwa*) to odpowiednią część pracochłonności mnoży się przez „Koszt godz. ciągnika rolniczego / specjal. własnego”.

Etap II -podwóz.

Jeżeli w raptularzu zarejestrowano niezerową odległość podwozu, przy niezerowym udziale procentowym, wówczas liczy się nakłady pracy na podwóz drewna. Tryb prowadzenia obliczeń jest podobny jak przy zrywce. We współczynniku wydłużenia drogi za każdy następny kilometr stosuje się dodatek 15%. Współczynnik obsady zespołu podwozowego wynosi 1.65. W przeciwieństwie do zrywki, przy podwozie nie uwzględnia się współczynnika utrudnienia prac danej pozycji cięć.

Koszty uzyskuje się mnożąc pracochłonność przez stawkę wyjściową (por. *INNE OPERACJE→Parametry – koszty→Stawka godz. wyjściowa za podwóz drewna*).

Tab XLIV. Warunki prowadzenia pozyskania i zrywki drewna oraz odpowiadające im wartości zwiększające współczynnik utrudnienia - metoda współczynnikowa

Warunki na pozycji cięć	Współczynnik bazowy (1.00) ulega zmianie
Rębnie zupełne o zasobności powyżej 300 m ³ /ha	- 0.10
Rębnie zupełne o zasobności poniżej 150 m ³ /ha	+ 0.10
Negatywy zagospodarowane rębnią zupełną	+ 0.20
Rębnie częściowe, jeśli jest wymagana ochrona nalotów i podrostów	+ 0.10
Rębnie częściowe, z ochroną nalotów i podrostów	+ 0.20
Uprzążanie drzew (PŁAZ, PRZEST, DRZEW, UPRZPOZ)	+ 0.10
Czyszczenia późne (CP-P)	+ 1.50
Trzebieże wczesne – pozytywne (TWP)	+ 0.60
Trzebieże wczesne – negatywne (TWN)	+ 0.65
Trzebieże późne – pozytywne (TPP)	+ 0.40
Trzebieże późne - negatywne (TPN)	+ 0.45
Użytki przygodne - w trzebieżach wczesnych (PTW)	+ 0.75
Użytki przygodne - w trzebieżach późnych (PTP)	+ 0.55
Użytki przygodne - w d-stanach rębnych i nasiennych gosp. (PR, CSS)	+ 0.10
Użytki przedrębne - z podszytem ponad 30%	+ 0.10
Użytki przedrębne - zaniedbane pielęgnacyjnie	+ 0.10
Teren falisty, pagórkowaty lub podmokły (w terenie nizinym)	+ 0.10
Jar, skarpa, urwisko (w terenie nizinym)	+ 0.20
Stok stromy – ponad 30 stopni (w terenie górskim)	+ 0.30
Teren górski (CWDPG)	* 1.38
Inne szczególne ułatwienia lub utrudnienia – wg oceny leśniczego, zatwierdzone przez nadleśniczego	* (0.7÷1.3) niziny * (0.7÷1.4) góry

Znaki plus/minus oznaczają dodawanie/odejmowanie, gwiazdka – mnożenie, przy obliczeniach ogólnego współczynnika utrudnień, wychodząc z wartości bazowej 1.

Tab XLV. Tabela pracochłonności przy usuwaniu i spalaniu podszytów w cięciach rębnych) - metoda współczynnikowa i stopni trudności (roboczogodzin/ha)

Procent pokrycia powierzchni zrębowej	Wysokość podszytu		
	do 1 m	1-2 m	ponad 2m
10 - 30	30	49	62
31 - 60	46	74	92
ponad 60	62	97	123

 Tab XLVI. Tabela pracochłonności pozyskania wg grup gatunkowych drewna - przy bazowej wartości współczynnika utrudnienia równej 1 - metoda współczynnikowa (roboczogodzin/m³)

Klasa (grupa) drewna	Klasa wymiarowa	1 gr. gat. (sosna, modrzew, liściaste miękkie)	2 gr. gat. (świerk, jodła, daglezwia)	3 gr. gat. (liściaste twarde)
Wielkowie- miarowe	do 24 cm	0.75	0.90	0.98
	powyżej 24 cm	0.55	0.66	0.72
S1	do 11 cm	1.15	1.38	1.50
	12-16 cm	0.85	1.02	1.11

Klasa (grupa) drewna	Klasa wymiarowa	1 gr. gat. (sosna, modrzew, liściaste miękkie)	2 gr. gat. (świerk, jodła, daglezja)	3 gr. gat. (liściaste twarde)
S2	do 1.5 m	1.47	1.77	1.92
	ponad 1.5 m	1.62	1.95	2.11
S3	do 11 cm	1.70	2.04	2.21
	12-16 cm	1.15	1.38	1.50
S4		1.23	1.48	1.60

Tab XLVII. Wartości stosowane w obliczeniach czasu pracy przy zrywce i podwozie - metoda współczynnikowa (godzin/m³)

Znaczenie	Wartość
Zrywka konna lub ciągnikiem rolniczym - dłużyce iglaste - do 100 m	0.18
Zrywka konna lub ciągnikiem rolniczym - stosowe iglaste - do 100 m	0.21
Zrywka ciągnikiem specjalistycznym - dłużyce iglaste - do 100 m	0.12
Zrywka ciągnikiem specjalistycznym - stosowe iglaste - do 100 m	0.13
Podwóz ciągnikiem rolniczym - do 1 km	0.18

13.2. Metoda stopni trudności

Metoda stopni trudności zakłada zachowanie w planowaniu dotychczas stosowanych przez nadleśnictwo sposobów kalkulacji, opartych o tabele pracochłonności i stawek.

O ile w metodzie współczynnikowej indywidualne „zastrefowanie” pozycji cięć wykonywane jest przez program, na podstawie wprowadzonych danych, to w metodzie stopni trudności wymaga to każdorazowo oceny leśniczego i wprowadzenia ustalonego stopnia do komputera. Nie są więc wówczas brane pod uwagę dane opisowe z raptularza czy inne dane z bazy. Pozostawienie czynności ustalania stopni i stref wykonawcy szacunku wynika z dużej różnorodności kryteriów strefowania w kraju, a więc braku możliwości jednolitego ujęcia w programie. Aby jednak ustalone stopnie mogły być wykorzystane w obliczeniach należy je odnosić do listy stopni i stref istniejących w danych systemu LAS. W szczególności chodzi tu o tabelę akordową i tabelę stawek transportowych. Poza zgodnością stopni i stref w ww. tabelach, muszą być stosowane odpowiednie kody dotyczące grup sortymentowych, klas wymiarowych itd. Dopiero po spełnieniu tych warunków program ACER ma szansę znaleźć podczas obliczeń odpowiednie składniki w danych systemu LAS. Lista szukanych kodów w tabelach akordowych przedstawiona jest w Tab XLVIII, zaś w tabeli stawek transportowych – w Tab XLIX.

Ponieważ program przy obliczeniach zrywki i podwozu korzysta z tabeli stawek transportowych, przy omawianej metodzie raporty z pracochłonności nie będą zawierać wyników dla wspomnianych czynności.

Do obliczeń pracochłonności i kosztów wychodzi się z miąższości drewna zestawionego w układzie opisanym w metodzie poprzedniej.

Obliczanie pracochłonności i kosztów usuwania podszytów.

Pracochłonność liczy się jak w metodzie współczynnikowej. Koszty uzyskuje się mnożąc pracochłonność przez stawkę wyjściową (patrz. *INNE OPERACJE* → *Parametry – koszty* → *Stawka godz. wyjściowa za usuwanie podszytu*).

Obliczanie pracochłonności i kosztów pozyskania.

Pracochłonność liczy się na podstawie tabel akordowych systemu LAS. Koszty uzyskuje się mnożąc pracochłonność przez stawkę wyjściową (por. *INNE OPERACJE* → *Parametry – koszty* → *Stawka godz. wyjściowa za całkowity wyrób*).

Obliczanie pracochłonności i kosztów zrywki i podwozu.

Pracochłonności nie liczy się. Koszty liczy się na podstawie tabel stawek transportowych systemu LAS. Obliczenia kosztów dla pozycji cięć odbywają się w 2 momentach :

- gdy wprowadza lub modyfikuje się dane dla wybranej pozycji cięć (obliczenia „w przód”);
- gdy zmienia się średnie parametry (np. stawki godzinowe) dla nadleśnictwa (obliczenia „wstecz” - dla wszystkich pozycji zarejestrowanych na dany rok).

Tab XLVIII. Kody sprawdzane w tabeli akordowej systemu LAS

Kod grupy sortymentowej	Kod grupy wymiarowej	Co robi program jeśli brak pracochłonności dla kodów i stopni trudności
PW0	DO24	Wypisuje komunikat
PW0	PO24	Wypisuje komunikat
PS10	7-11	Jeśli brak „7-11” sprawdza dla „9-16”. Jeśli jest - liczy, gdy brak - komunikat
PS10	PO11	Jeśli brak „PO11” sprawdza dla „9-16”. Jeśli jest -liczy, gdy brak - komunikat
PS2	DO1.5	Wypisuje komunikat
PS2	Różny od „DO1.5”	Wypisuje komunikat z tekstem ....”PO1.5”...
PS3B	7-11	Wypisuje komunikat
PS3B	12-14	Wypisuje komunikat
PS4	dowolne	Wypisuje komunikat
PM1	dowolne	Wypisuje komunikat

Tab XLIX. Kody sprawdzane w tabeli stawek transportowych systemu LAS - dla zrywki i podwozu

Kod grupy sortyment.	Kod grupy rodzajowej	Co robi program jeśli brak stawek dla kodów i zakresów odległości
Zrywka		
ZWZO	I lub L	Wypisuje komunikat
ZS1	I lub L	Wypisuje komunikat
ZS3	I lub L	Wypisuje komunikat
ZSTOS	I lub L	Wypisuje komunikat
Podwóz		
WW	I lub L	Wypisuje komunikat
WS1	I lub L	Wypisuje komunikat
WSTOS	I lub L	Wypisuje komunikat

14. Wybrane założenia programowe

W rozdziale podano informacje o przeprowadzanych przez program ACER kontrolach poprawności danych przed przekazaniem planu do systemu LAS, występujących komunikatach błędów logicznych i przyczynach ich powstawania oraz procedurach wykonywanych przy przekazywaniu czynności.

14.1. Błędy logiczne wykrywane podczas przekazania planu

Zanim nastąpi przekazanie planu z ACERa do systemu LAS program sprawdza zgodność danych zawartych w tabelach programu ACER z tabelami systemu LAS. Wszelkie niezgodności są przedstawiane w postaci drukowanej listy błędów logicznych „PRZEKAZANIE PLANU POZ Z ACER DO FOREST – PROTOKÓŁ BŁĘDÓW LOGICZNYCH” (patrz rozdział 8.3.2, str. 112). Szacunek zawierający błędy logiczne nie jest przekazany do systemu LAS. Przekazanie szacunku może nastąpić przy ponownym transferze planu po uprzednim usunięciu błędów.

Wykaz komunikatów błędów jakie mogą wystąpić podczas kontroli poszczególnych tabel.

I. Kontrole prowadzone w tabeli f_acer_arodes (adres powierzchni)

Tabela jest to kopia f_arodes przekazaną do ACERa, czyli stan f_arodes z ostatniego importu danych z systemu LAS do ACERa

1. Powierzchnia (*object_ref*) z *f_acer_arodes* nie istnieje w *f_arodes* (po ostatnim imporcie danych z systemu LAS do ACERa, w systemie LAS usunięto powierzchnię).
2. Wystąpił podział powierzchni (po ostatnim imporcie danych z systemu LAS do ACERa, wystąpił podział powierzchni w systemie LAS).

II. Kontrole prowadzone na tabeli f_acer_measures (główka planu)

1. Powierzchnia (*object_ref*) nie istnieje w tabeli *f_acer_arodes*
2. Powierzchnia (*object_ref*) nie istnieje w tabeli *f_arodes*
3. Brak adresu w tabeli *f_acer_arodes*
4. Adres ACERa jest inny niż adres w systemie LAS (XX-XX-X-XX-XXXXXX-XXXX-XX)
5. Powierzchnia jest z innego n-ctwa (XX-XX)

6. *Wydzielenie nie istnieje w tabeli f_subarea*

Błędy o numerach 1 - 6 mogą wystąpić.

7. *Plan_obj_num <> NULL*

8. *Brak numeru pozycji planu (plan_pos = NULL)*

9. *Brak odpowiadającego numeru pozycji planu (plan_pos) w f_acer_goal*

10. *Brak odpowiadającego numeru pozycji planu (plan_pos) w f_acer_info*

11. *Brak odpowiadającego numeru pozycji planu (plan_pos) w f_acer_activity*

12. *plan_year <> NULL*

Inne warunki są sprawdzane globalnie. Wyświetlane są komunikaty:

A. *Wykryto pozycje na rok wcześniejszy od obecnego*

B. *Wykryto dane dla różnych lat*

Błędy A. i B. uniemożliwiają kontynuację przekazania.

13. *Brak kodu typu planu (plan_type_cd = NULL)*

14. *Błędny kod typu planu (plan_type_cd = XXXXX)*

15. *Brak kodu grupy czynności (measure_cd = NULL)*

16. *Nieznany kod grupy czynności (measure_cd = XXXXXXXXX)*

17. *Brak kodu pilności (urgency_cd = NULL)*

18. *Nieznany kod pilności (urgency_cd = XXXXXXXXX)*

19. *Brak kodu typu obiektu (object_type_fl = NULL)*

20. *Obiekt musi być powierzchnią (P) (object_type_fl = X)*

21. *Brak numeru wewnętrznej powierzchni (object_ref = NULL)*

22. *c_logging_fl <> N*

23. *c_skidding_fl <> N*

24. *c_take_fl <> N*

25. *prev_plan_pos <> NULL*

26. *area_ref_fl <> NULL*

27. *check_ref <> NULL*

28. *check_dat <> NULL*

29. *measure_done_fl <> N*

30. *actual_done_fl <> N*

31. *actual_qty_fl <> N*

32. *int_lock <> N*

Błędy o numerach 7 - 32 nie powinny nigdy wystąpić. Ich wystąpienie oznacza zewnętrzną ingerencję w przekazywane dane, ingerencję w słowniki ACERa (gatunki, grupy czynności itd.), lub zmianę danych stałych w systemie LAS.

III. Kontrole prowadzone na tabeli *f_acer_activity* (czynności)

1. *Brak numeru pozycji planu (plan_pos = NULL)*
2. *Pozycja planu nie istnieje w f_acer_measures*
3. *Brak kodu czynności (activity_cd = NULL)*
4. *Nieznany kod czynności (activity_cd = XXXXXXXX)*
5. *Brak kodu jednostki miary (unit_cd = NULL)*
6. *Nieznany kod jednostki miary (unit_cd = XXXX)*
7. *relevant_act_fl <> T*
8. *work_kind_fl <> O*
9. *tag_act_fl <> R*
10. *int_lock <> N*

Błędy o numerach 1 - 10 nie powinny nigdy wystąpić. Ich wystąpienie oznacza zewnętrzną ingerencję w przekazywane dane, ingerencję w słowniki ACERa (gatunki, grupy czynności itd.), lub zmianę danych stałych w systemie LAS.

IV. Kontrole prowadzone na tabeli *f_acer_goal* (produkty)

1. *Brak numeru pozycji planu (plan_pos = NULL)*
2. *Numer pozycji planu (plan_pos) nie istnieje w tabeli f_acer_measures*
3. *Brak kodu grupy planowej (cs_plan_grp_cd = NULL)*
4. *Brak kodu jednostki miary (unit_cd = NULL)*
5. *Błędny kod jednostki miary (unit_cd <> M3)*
6. *Brak kodu gatunku (detail_info = NULL)*
7. *Nieznany kod gatunku (detail_info = XXXXXXXX)*
8. *Kod gatunku (detail_info) niezgodny z kodem gr. plan. (cs_plan_grp_cd)*
9. *actual_qty_fl <> T i <> N*
10. *tag_act_fl <> R*
11. *int_lock <> N*
12. *cs_plan_grp_cd = WS ale actual_qty_fl <> T*
13. *cs_plan_grp_cd = PI M ale actual_qty_fl <> N*
14. *cs_plan_grp_cd = PL M ale actual_qty_fl <> N*

Błędy o numerach 1 - 14 nie powinny nigdy wystąpić. Ich wystąpienie oznacza zewnętrzną ingerencję w przekazywane dane, ingerencję w słowniki ACERa (gatunki, grupy czynności itd.), lub zmianę danych stałych w systemie LAS.

V. Kontrole prowadzone na tabeli *f_acer_info* (informacje dodatkowe do planu)

1. *Pow. manipulacyjna (XX.XX) > pow. wydzielenia (XX.XX)* (Pow. manipulacyjna w ACER przekracza powierzchnię wydzielenia w systemie LAS)
Błąd o numerze 1 może wystąpić.
2. *Brak numeru pozycji planu (plan_pos = NULL)*
3. *Numer pozycji planu (plan_pos) nie istnieje w tabeli f_acer_measures*
4. *Brak kodu informacji dodatkowej (info_type_cd = NULL)*
5. *Nieznany kod informacji dod. dla planu POZ (info_type_cd = XXXXXXXX)*
6. *subsys_int_num <> NULL*
7. *auto_norm <> A i <> N*
8. *int_lock <> N*

Błędy o numerach 2 - 8 nie powinny nigdy wystąpić. Ich wystąpienie oznacza zewnętrzną ingerencję w przekazywane dane, ingerencję w słowniki ACERa (gatunki, grupy czynności itd.), lub zmianę danych stałych w systemie LAS.

UWAGI!

- 1) Znaki X w komunikatach błędów są wypełniane konkretnymi wartościami
- 2) Podczas transferu kod użytkownika (ref_cd) jest ustawiany na ACER
- 3) Podczas transferu data wpisania (ins_dat) jest ustawiana na TODAY
- 4) Podczas transferu data korekty (upd_dat) jest ustawiana na NULL.

14.2. Przekazywanie czynności pomiędzy ACER a systemem LAS

Podczas przekazywania czynności następuje sprawdzenie czy występuje konieczność usuwania podszytu. Jeśli w pozycji planu ACERa występuje usuwanie podszytów program podczas transferu do systemu LAS dopisuje czynność usuwania podszytu. Przed pierwszym dopisaniem sprawdza czy w danych stałych lokalnych systemu LAS (tabela czynności - *f_activity*) występuje czynność „*US_PODSZ*”.

Jeśli czynność nie występuje – program automatycznie uzupełnia tabelę czynności, zgodnie z następującymi wartościami:

Kod	: US_PODSZ
Nazwa	: Usuw.i spal.podsz.w cięc.rębn.
Jedn. miary	: HA
Kategoria	: C11.000
Narz. własne	: N
Rodzaj pracy	: P

Przej. kosztów : T
Czyn ość zbiorcza : N
Aktualiz. planu : N
Rodzaj płac : POZ_DREWNA

Dla czynności usuwania podszytu, dopisywanej w pozycji planu, odnoszą się następujące ustalenia:

Czynność : US_PODSZ
Wyróżnik : N
Jednostka : HA
Ilość : *powierzchnia zredukowana z ACERa*
Stop. trudn. : ----
Współ. trudn. : 1.00
Rodz. kosztów : O
Ilość godz. : 0 (zero)
Stawka/godz. : *koszt usuwania podszytu z ACERa*

Przyjęte ww. ustalenia, w tym nie przenoszenie z ACERa pracochłonności (zerowa ilość godzin), podyktowane są uzyskaniem poprawnych wyników w dalszym wykorzystaniu danych, przy uwzględnieniu stosowanego sposobu obliczeń w systemie LAS.

Podczas przenoszenia pozycji planu pozyskania, program proponuje automatyczne założenie pozycji planu dotyczące zrywki i podwozu drewna - wg leśnictw. Przed założeniem pozycji planu program sprawdza czy w danych stałych lokalnych systemu LAS (tabela czynności - f_activity) występują czynności: „ZRYWKA”, „PODWOZ_DR.” Jeśli tak, sprawdza czy mają jednostkę miary M3; jeśli nie- zamienia jednostkę na M3.

Jeśli czynności nie występują - program uzupełnia tabelę czynności, zgodnie z następującymi wartościami.

1. Dla zrywki:

Kod : ZRYWKA
Nazwa : Zrywka drewna.
Jedn. miary : M3
Kategoria : CV1.000
Narz. własne : N
Rodzaj pracy : Z
Przej. Kosztów : T
Czyn ość zbiorcza : N
Aktualiz. planu : T
Rodzaj płac : -----

2. Dla podwozu:

Kod : PODWOZ_DR
Nazwa : Podwóz drewna.
Jedn. miary : M3
Kategoria : CV1.000
Narz. własne : N
Rodzaj pracy : Z
Przej. Kosztów : T
Czyn ośc zbiorcza : N
Aktualiz. planu : T
Rodzaj płac : -----

Dla zakładanej pozycji planu zrywki konnej odnoszą się następujące ustalenia (główka pozycji planu):

Pozycja planu : *kolejny numer pozycji planu*
Rok planowania : *rok planu z ACERa*
Kod rodz. planu : POZ
Obiekt : P (*adres leśny z ACERa - leśnictwo*)
Grupa czynn. : ZK
Pilność : -----

Dla zakładanej pozycji planu zrywki mechanicznej (ciągnik rolniczy + specjalistyczny) odnoszą się następujące ustalenia (główka pozycji planu):

Pozycja planu : *kolejny numer pozycji planu*
Rok planowania : *rok planu z ACER*
Kod rodz. planu : POZ
Obiekt : P (*adres leśny z ACER - leśnictwo*)
Grupa czynn. : ZM
Pilność : -----

Dla zakładanej pozycji planu podwozu odnoszą się następujące ustalenia (główka pozycji planu):

Pozycja planu : *kolejny numer pozycji planu*
Rok planowania : *rok planu z ACERa*
Kod rodz. planu : POZ
Obiekt : P (*adres leśny z ACERa -leśnictwo*)
Grupa czynn. : PM
Pilność : -----

Dla czynności dopisywanej na pozycji planu zrywki odnoszą się następujące ustalenia :

Czynność	: ZRYWKA
Wyróżnik	: T
Jednostka	: M3
Ilość	: <i>suma masy drewna planowanego do zrywki z ACERa</i>
Stop. trudn.	: -----
Współ. trudn.	: 1.00
Rodz. kosztów	: O
Ilość godz.	: 0 (zero)
Stawka/godz.	: <i>suma kosztów zrywki drewna z ACERa.</i>

Dla czynności dopisywanej na pozycji planu podwozu odnoszą się następujące ustalenia :

Czynność	: PODWOZ_DR
Wyróżnik	: T
Jednostka	: M3
Ilość	: <i>suma mas drewna planowanego do podwozu z ACERa</i>
Stop. trudn.	: -----
Współ. trudn.	: 1.00
Rodz. Kosztów	: O
Ilość godz.	: 0 (zero)
Stawka/godz.	: <i>suma kosztów podwozu drewna z ACERa.</i>

Spis ekranów

Ekran 1. Lista programów dostępnych w serwerze HP	3
Ekran 2. Tytułowy ekran programu ACER.....	3
Ekran 3. „Menu globalne” – lista dostępnych poleceń.....	4
Ekran 4. „Szacunki” – lista dostępnych poleceń.....	6
Ekran 5. „Wprowadzanie sztuk” – pierwsza część danych opisujących cechy pozycji cięć.....	13
Ekran 6. „Wprowadzanie sztuk” – przykład listy adresów leśnych.....	16
Ekran 7. „Wprowadzanie sztuk” – przykład listy grup czynności.....	17
Ekran 8. „Wprowadzanie sztuk” – druga część danych opisujących cechy pozycji cięć.....	17
Ekran 9. „Wprowadzanie sztuk” – trzecia część danych opisujących cechy pozycji cięć.....	19
Ekran 10. „Wprowadzanie sztuk” – wybór kodu gatunku drzewa.....	21
Ekran 11. „Wprowadzanie sztuk” – strona 2 raptularza.....	22
Ekran 12. „Wprowadzanie sztuk” – okno z danymi opisu taksacyjnego wydzielenia.....	24
Ekran 13. „Wprowadzanie mas” – pierwsza część danych opisujących cechy pozycji cięć.....	26
Ekran 14. „Wprowadzanie mas” – strona 2 raptularza.....	26
Ekran 15. „Przeglądanie szacunków”.....	27
Ekran 16. „Przeglądanie szacunków” – polecenie „Szuk”.....	28
Ekran 17. „Przeglądanie szacunków” – wyświetlenie listy wybranych szacunków.....	31
Ekran 18. „Przeglądanie szacunków” – wyświetlenie wybranego szacunku poleceniem „D_ekran”.....	31
Ekran 19. „Przeglądanie szacunków” – podgląd miąższości dla wyświetlanego gatunku - polecenie „D_ekran”, klawisz <F7>.....	32
Ekran 20. Informacja kto i kiedy wprowadził/skorygował szacunek.....	33
Ekran 21. „Korekta i kasowanie szacunków”.....	33
Ekran 22. „Korekta i kasowanie szacunków” – kasowanie wybranego szacunku.....	35
Ekran 23. „Rejestrator”.....	35
Ekran 24. „Komunikacja ACER <-> BRAKARZ”.....	36
Ekran 25. „Import danych z rejestratora” – decyzja o rozpoczęciu transferu.....	36
Ekran 26. „Import danych z rejestratora” – komunikaty na ekranie jeżeli na rejestratorze są dane z LEŚNIKA i BRAKARZA.....	37
Ekran 27. „Import danych z rejestratora” - komunikaty na ekranie jeżeli na rejestratorze są dane tylko z BRAKARZA.....	37
Ekran 28. „Eksport danych do rejestratora” – decyzja o rozpoczęciu transferu.....	38
Ekran 29. „Eksport danych do rejestratora” – decyzja o przekazaniu szacunków do korekty.....	38
Ekran 30. „Eksport danych do rejestratora” – przekazanie do korekty szacunków wybranych z ACERa.....	39
Ekran 31. „Eksport danych do rejestratora” – decyzja o transferze programu BRAKARZ.....	39
Ekran 32. „Eksport danych do rejestratora” – komunikaty na ekranie jeżeli w buforze ACERa są dane z LEŚNIKA ...	40
Ekran 33. „Eksport danych do rejestratora” – komunikaty na ekranie jeżeli w buforze ACERa brak danych z LEŚNIKA.....	40
Ekran 34. „Parametry techniczne”.....	41
Ekran 35. „Parametry techniczne” - współczynniki korekcyjne miąższości.....	42
Ekran 36. „Parametry techniczne” - graniczne średnice górnego końca dla drewna specjalnego WAI i WBI.....	42

Ekran 37. „Parametry techniczne” - graniczne średnice i długości dla drewna iglastego	43
Ekran 38. „Parametry techniczne” - graniczne średnice i długości dla drewna liściastego.....	44
Ekran 39. „Przeliczanie szacunków”	45
Ekran 40. „Przesunięcie na rok następny”	46
Ekran 41. „Planowanie” – lista dostępnych poleceń.....	47
Ekran 42. „Metoda ręczna” – kwalifikowanie pozycji cięć do planu pozyskania	49
Ekran 43. „Metoda Ręczna” - <F2> sumy mas wg KJW i gatunków, w wybranych drzewostanach	50
Ekran 44. „Metoda Ręczna” - <F3> sumy mas i powierzchni, wg obrębów i grup czynności, w wybranych drzewostanach.....	51
Ekran 45. „Metoda Ręczna” - <F4> podgląd masy w analizowanym drzewostanie.....	51
Ekran 46. „Rozmiar pozyskania”	52
Ekran 47. „Możliwości zbytu”	53
Ekran 48. „Optymalizacja” - uruchomienie procedury automatycznego wyboru pozycji cięć	54
Ekran 49. „Pooptymalizacyjna korekta”	55
Ekran 50. „Sprzeczności wynikające z rozmiaru pozyskania”	56
Ekran 51. „Sprzeczności wynikające z możliwości zbytu”	57
Ekran 52. „Wybór planu pozyskania”	57
Ekran 53. „Raporty” – lista dostępnych poleceń	60
Ekran 54. „Raporty z szacunków brakarskich” – lista dostępnych poleceń.....	62
Ekran 55. „Gatunki w klasach wymiarowych”.....	63
Ekran 56. Raport z szacunków brakarskich - „Gatunki w klasach wymiarowych”.....	64
Ekran 57. „Gatunki”	65
Ekran 58. Raport z szacunków brakarskich - „Gatunki”	65
Ekran 59. „Grupy i kategorie czynności”	66
Ekran 60. Raport z szacunków brakarskich – „Zestawienie mas sortymentów wg grup czynności”.....	66
Ekran 61. Raport z szacunków brakarskich – „Zestawienie mas sortymentów wg kategorii czynności”.....	67
Ekran 62. „Lista pozycji wg adresów/grup”	67
Ekran 63. Raport z szacunków brakarskich – „Lista pozycji cięć wg adresów leśnych”	68
Ekran 64. Raport z szacunków brakarskich – „Lista pozycji cięć wg grup czynności”	68
Ekran 65. „Gatunek w drzewostanach/grupach czynności”.....	69
Ekran 66. Raport z szacunków brakarskich – „Zestawienie miąższości gatunku wg drzewostanów”.....	69
Ekran 67. Raport z szacunków brakarskich – „Zestawienie miąższości gatunku wg grup czynności”	70
Ekran 68. „Zestawienie mas sortymentów wg gatunków na pozycjach”	70
Ekran 69. Wybór gatunków do zestawienia „Gatunek w KJW na pozycjach”	71
Ekran 70. Polecenie lokalne „Szuk” służące definiowaniu kryteriów wyszukiwania w zestawieniu „Gatunek w KJW na pozycjach”	72
Ekran 71. Polecenie lokalne „U Szuk” służące definiowaniu kryteriów wyszukiwania łączących różne pola w zestawieniu „Gatunek w KJW na pozycjach”	73
Ekran 72. Zastosowane kryteria wyboru w zestawieniu „Gatunek w KJW na pozycjach”	74
Ekran 73. Podsumowanie dla wybranych pozycji w zestawieniu „Gatunek w KJW na pozycjach”.....	74
Ekran 74. Raport z szacunków brakarskich „Gatunek w KJW na pozycjach”	75

Ekran 75. „Raporty z planu pozyskania” – lista dostępnych poleceń	75
Ekran 76. „Typy raportów z planu pozyskania”	76
Ekran 77. Raport z planu pozyskania – „Gatunki w klasach wymiarowych.....	77
Ekran 78. „Lista pozycji w planie”	78
Ekran 79. Raport z planu pozyskania – „Lista pozycji cięć wg adresów leśnych”	79
Ekran 80. Raport z planu pozyskania – „Lista pozycji cięć wg grup czynności”	79
Ekran 81. Raport z planu pozyskania - „Okładka wniosku cięć” (część I).....	80
Ekran 82. Raport z planu pozyskania - „Okładka wniosku cięć” (część II)	80
Ekran 83. Raport z planu pozyskania - „Okładka wniosku cięć” (część III).....	81
Ekran 84. „Szczegółowy wniosek cięć”	81
Ekran 85. Raport z planu pozyskania - „Szczegółowy wniosek cięć”	82
Ekran 86. „Typy raportów dotyczących kosztów, współczynników i pracochłonności”	82
Ekran 87. „Koszty pozyskania i zrywki”	83
Ekran 88. Raport dla wybranej grupy szacunków – „Koszty pozyskania i zrywki”	84
Ekran 89. „Stopnie trudności i współczynniki utrudnień”	85
Ekran 90. Raport dla wybranej grupy szacunków – „Współczynniki utrudnień”	85
Ekran 91. „Pracochłonność pozyskania i zrywki”	86
Ekran 92. Raport dla wybranej grupy szacunków – „Pracochłonność pozyskania i zrywki”	86
Ekran 93. „Pozycje zrywki na l-ctwa (plan)”	87
Ekran 94. Raport zestawiający masy i koszty zrywki oraz podwozu drewna w wybranych leśnictwach „Pozycje zrywki na l-ctwa (plan)”	87
Ekran 95. „Pozycje o ograniczonej dostępności”	88
Ekran 96. Raport dla wybranej grupy szacunków – „Pozycje o ograniczonej dostępności”	88
Ekran 97. Raport z planu pozyskania - „Średnioważone ceny drewna”	89
Ekran 98. „Pilność cięć” – raport dla wybranego zakresu adresów leśnych.....	90
Ekran 99. „Przegląd pozycji planów z systemu LAS”	92
Ekran 100. „Przegląd czynności do pozycji planu z systemu LAS”	94
Ekran 101. „Przegląd produktów do pozycji planu z systemu LAS”	95
Ekran 102. „Przegląd informacji dodatkowych do pozycji planu z systemu LAS”	96
Ekran 103. „Inne operacje” – lista dostępnych poleceń	97
Ekran 104. „Korekta cennika”	98
Ekran 105. „Przeglądanie cennika nadleśnictwa”	99
Ekran 106. „Kontrole logiczne” – procedura sprawdzająca spójność bazy danych.....	99
Ekran 107. „Kontrole logiczne” – protokół błędów.....	100
Ekran 108. „Blokady – kasowanie”	100
Ekran 109. „Przykład komunikatu o istnieniu blokady bazy ACERa”	101
Ekran 110. Komunikat o niemożliwości zwolnienia blokad bazy ACERa”	101
Ekran 111. „Parametry – koszty”	102
Ekran 112. „Parametry wydruków”	105
Ekran 113. „Usunięcie zbiorów z zestawieni”	106
Ekran 114. „Wydruk instrukcji użytkownika”	106

Ekran 115. „Administracja” – lista dostępnych poleceń.....	107
Ekran 116. „Import danych z systemu LAS”	109
Ekran 117. „Import danych dodatkowych z systemu LAS”	110
Ekran 118. „Przekazanie planu do systemu LAS”	110
Ekran 119. „Przekazanie planu do systemu LAS” – wykrycie nieznanymi grup planowych	113
Ekran 120. „Przekazanie planu do systemu LAS” – dopisanie brakujących grup planowych	113
Ekran 121. „Taśma dla RDLP” – brak planu OBOWIĄZUJĄCEGO	116
Ekran 122. „Taśma dla RDLP” – brak kosztów policzonych wg metody współczynnikowej	116
Ekran 123. „Uprawnieni użytkownicy programu ACER”	116
Ekran 124. „Deautoryzacja” – polecenia lokalne.....	117
Ekran 125. „Deautoryzacja” – zmiana praw wykonania poleceń programu ACER.....	118
Ekran 126. „Kopiowanie” - deautoryzacja metodą kopiowania uprawnień z pracownika na pracownika	119
Ekran 127. „Usuń” – kasowanie deautoryzacji	119
Ekran 128. „Deautoryzacja” – test praw dostępu.....	119
Ekran 129. „Kopia bezpieczeństwa na DDS”	120
Ekran 130. „Zmiana adresów” – polecenie wykonania kopii archiwalnej przed przeadresowaniem.....	121
Ekran 131. „Zmiana adresów” – szacunki niezgodne z aktualną listą adresów leśnych	121
Ekran 132. „Zmiana adresów” – przydzielenie szacunkom aktualnych adresów leśnych.....	122
Ekran 133. „Kasowanie szacunków – cały rok”	123
Ekran 134. „Kasowanie szacunków – cały rok” – słowne potwierdzenie skasowania.....	123
Ekran 135. „Budowa bazy testowej nadleśnictwa”	123
Ekran 136. „Konwersja bazy do nowej wersji programu”	128

Spis tabel

Tab I.	Opis poleceń ekranu „Menu globalne”	4
Tab II.	Opis poleceń ekranu „Szacunki”	6
Tab III.	Przykład wypełnionej stron 1 raptularza terenowego – opis drzewostanu	10
Tab IV.	Przykład wypełnionej strony 2 raptularza terenowego - pomiar drzew w sztukach	11
Tab V.	Przykład wypełnionej strony 2 raptularza terenowego - szacunek w m3	12
Tab VI.	Opis pól ekranu „Wprowadzanie sztuk” - pierwsza część danych opisujących cechy pozycji cięć	13
Tab VII.	Opis pól ekranu „Wprowadzanie sztuk” - druga część danych opisujących cechy pozycji cięć	18
Tab VIII.	Opis pól ekranu „Wprowadzanie sztuk” - trzecia część danych opisujących cechy pozycji cięć	19
Tab IX.	Dopuszczalne przedziały wartości dla sortymentów szacowanych według udziałów procentowych	23
Tab X.	Znaczenie poleceń lokalnych ekranu „Przeglądanie szacunków”	28
Tab XI.	Znaki specjalne do wyszukiwania danych w polach tekstowych	29
Tab XII.	Znaki i symbole specjalne do wyszukiwania danych w polach liczbowych i tekstowych	29
Tab XIII.	Znaczenie poleceń lokalnych ekranu „Korekta i kasowanie szacunków”	34
Tab XIV.	Procedura eksportu danych do rejestratora	37
Tab XV.	Znaczenie poleceń lokalnych ekranu „Parametry techniczne”	41
Tab XVI.	Znaczenie poleceń lokalnych ekranu „Przeliczanie szacunków”	45
Tab XVII.	Opis poleceń ekranu „Planowanie”	48
Tab XVIII.	Znaczenie poleceń lokalnych ekranu „Wybór planu pozyskania”	58
Tab XIX.	Opis poleceń ekranu „Raporty”	60
Tab XX.	Opis poleceń ekranu „Raporty z szacunków brakarskich”	62
Tab XXI.	Znaczenie poleceń lokalnych ekranu „Gatunki w klasach wymiarowych”	63
Tab XXII.	Znaczenie poleceń lokalnych ekranu „Zestawienie mas sortymentów wg gatunków na pozycjach”	71
Tab XXIII.	Opis poleceń ekranu „Raporty z planu pozyskania”	76
Tab XXIV.	Opis poleceń ekranu „Typy raportów z planu pozyskania”	76
Tab XXV.	Opis poleceń ekranu „Typy raportów dotyczących kosztów, współczynników i pracochłonności”	83
Tab XXVI.	Wykaz wyróżnionych kategorii cięć i zastosowanych kryteriów pilności w analizie pilności realizowanej przez program ACER	91
Tab XXVII.	Opis pól ekranu „Przegląd pozycji planów z systemu LAS”, dostępnych przy selekcji ogólnej, za pomocą polecenia „Szuk”	92
Tab XXVIII.	Opis pól ekranu „Przegląd pozycji planów z systemu LAS”, dostępnych przy selekcji szczegółowej za pomocą polecenia lokalnego „X_Szuk”	93
Tab XXIX.	Opis pól ekranu „Przegląd czynności do pozycji planu z systemu LAS”, dostępnego za pomocą polecenia lokalnego „1_Czyn”	94
Tab XXX.	Opis pól ekranu „Przegląd produktów do pozycji planu z systemu LAS”, dostępnego za pomocą polecenia lokalnego „3_Prod”	95
Tab XXXI.	Opis pól ekranu „Przegląd informacji dodatkowych do pozycji planu z systemu LAS”, dostępnego za pomocą polecenia lokalnego „Info”	96
Tab XXXII.	Opis poleceń ekranu „Inne operacje”	97
Tab XXXIII.	Opis ekranu „Parametry – koszty” – parametry pierwszej grupy wpływające na ustawienia początkowe przy wprowadzaniu szacunków	102

Tab XXXIV. Opis ekranu „Parametry – koszty” – parametry drugiej grupy wpływające bezpośrednio na obliczenia pracochłonności i kosztów	103
Tab XXXV. Opis ekranu „Parametry wydruków”	105
Tab XXXVI. Opis poleceń ekranu „Administracja”	108
Tab XXXVII. Lista możliwych komunikatów z protokołu przekazania planu ACER do systemu LAS.....	112
Tab XXXVIII. Układ protokołu błędów logicznych wykrywanych podczas przekazania planu ACER do FOREST (przykład).....	112
Tab XXXIX. Opis pól ekranu „Przekazanie planu do systemu LAS” - dopisanie brakujących grup planowych	114
Tab XL. Znaczenie poleceń lokalnych ekranu „Uprawnieni użytkownicy programu ACER”	117
Tab XLI. Opis poleceń lokalnych ekranu „Deautoryzacja”	118
Tab XLII. Wykaz poleceń ACER - wersja 2. 22	125
Tab XLIII. Zamienniki klawiszy funkcyjnych	129
Tab XLIV. Warunki prowadzenia pozyskania i zrywki drewna oraz odpowiadające im wartości zwiększające współczynnik utrudnienia - metoda współczynnikowa	136
Tab XLV. Tabela pracochłonności przy usuwaniu i spalaniu podszytów w cięciach rębnych)- metoda współczynnikowa i stopni trudności(roboczogodzin/ha).....	136
Tab XLVI. Tabela pracochłonności pozyskania wg grup gatunkowych drewna – przy bazowej wartości współczynnika utrudnienia równej 1 - metoda współczynnikowa (roboczogodzin/m ³).....	136
Tab XLVII. Wartości stosowane w obliczeniach czasu pracy przy zrywce i podwozie - metoda współczynnikowa(godzin/m ³)	137
Tab XLVIII. Kody sprawdzane w tabeli akordowej systemu LAS.....	138
Tab XLIX. Kody sprawdzane w tabeli stawek transportowych systemu LAS – dla zrywki i podwozu	138

Spis rysunków

<i>Rys. 1.</i>	<i>Powiązania programu ACER z bazami danych.....</i>	<i>2</i>
<i>Rys. 2.</i>	<i>Stosowane polecenia podczas eksportu i importu danych między systemem LAS a ACER.....</i>	<i>109</i>
<i>Rys. 3.</i>	<i>Informacje przekazywane podczas eksportu z ACERa do systemu LAS.....</i>	<i>111</i>